

Seat No.	

Total No. of Questions : 5]

[Total No. of Printed Pages : 3

[4270]-101

M. Com. (Semester - I) (Compulsory) Examination - 2012

MANAGEMENT ACCOUNTING

(2008 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instruction :

All questions are compulsory and carry equal marks.

Q.1) Give the outline of the objectives and scope of Management Accounting.
What are the functions usually associated with Management Accounting.

OR

Q.1) What is Responsibility Accounting ? Explain its objectives and advantages in detail.

Q.2) From the following information, prepare a statement showing sources and applications of funds for the year ended 31st March, 2012 with full working details :

Balance Sheet as on 31st March, 2012

Liabilities	2011 (Rs.)	2012 (Rs.)	Assets	2011 (Rs.)	2012 (Rs.)
Share Capital	4,50,000	4,50,000	Fixed Assets	4,00,000	3,20,000
General Reserve	3,00,000	3,10,000	Investments	50,000	60,000
Profit and Loss A/c.	56,000	68,000	Inventories	2,40,000	2,10,000
Creditors	1,68,000	1,34,000	Debtors	2,10,000	4,55,000
Provision for Tax	75,000	10,000	Bank	1,49,000	1,97,000
Mortgage Loan	-	2,70,000			
	10,49,000	12,42,000		10,49,000	12,42,000

Additional Information :

(1) Investment Costing Rs. 8,000 were sold during the year 2012 for Rs. 8,500.

[4270]-101

1

P.T.O.

- (2) Provision for Taxation made during the year was Rs. 9,000.
- (3) During the year, part of fixed asset having the book value of Rs. 10,000 was sold for Rs. 12,000. The profit was included in Profit and Loss Account.
- (4) Dividend paid during the year amounted to Rs. 40,000.

Q.3) Following are the ratios in respect of the Financial Year 2011-12 :

(1) Debtors Turnover Ratio	–	4 times
(2) Creditors Turnover Ratio	–	8 times
(3) Capital Turnover Ratio	–	2 times
(4) Stock Turnover Ratio	–	8 times
(5) Fixed Assets Turnover Ratio	–	8 times
(6) Gross Profit Ratio	–	25%
(7) Gross Profit during the year	–	Rs. 1,00,000
(8) Reserve and Surplus	–	Rs. 35,000
(9) Closing Stock is more by Rs. 20,000 than the opening stock.		
(10) There are no long term liabilities towards the outsiders.		

You are required to prepare Balance Sheet as at 31st March, 2012 with as much details as possible.

OR

- Q.3)** (A) Distinguish between Comparative Statements and Common Size Statements.
- (B) What do you mean by Intra and Inter Firm Comparison ?

Q.4) Write short notes : (**Any Two**)

- (a) Difference between Cash Flow and Fund Flow Statements
- (b) Receivable Management
- (c) Limitations of Management Accounting

Q.5) What is meant by Working Capital ? Enumerate various factors which affect the Demand of Working Capital in a Business Concern.

OR

Q.5) Estimate the Working Capital required from the following data given below :

Projected Annual Sales	- 75,000 units @ Rs. 100 each.
Cost Price per unit	- Raw Materials Rs. 40, Labour Rs. 10, Overheads Rs. 30
Debtors pay after	- 10 weeks
Creditors are paid after	- 4 weeks
Raw Materials in Stock	- 6 weeks
Finished Stock	- 8 weeks
Production and Progressive Time	- 4 weeks
Wages are paid once in	4 weeks

Assume :

- (a) Contingency - 10% of the Estimated Working Capital
- (b) Average Cash and Bank Balance Rs. 1,87,500.
- (c) Year consist of 48 working weeks.

Seat No.	

Total No. of Questions : 5]

[Total No. of Printed Pages : 2

[4270]-102

M. Com. (Semester - I) (Compulsory) Examination - 2012

STRATEGIC MANAGEMENT

(2008 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions :

- (1) *All questions are compulsory.*
 - (2) *All questions carry equal marks.*
-
-

Q.1) Define Concept of Strategic Management. Describe in detail, the Scope of Strategic Management.

OR

Q.1) (A) Distinguish between Policy and Strategy with respect to Strategic Management.

(B) Explain the Company's Goals and Mission with examples.

Q.2) What is Internal Environmental Analysis ? Explain in detail three main steps in the Process of Internal Environmental Analysis.

OR

Q.2) Define the term Strategic Choice. Explain the major steps in the Process of Strategic Choice.

Q.3) Explain the meaning of Growth Strategy. Discuss the different types of External Growth Strategy.

OR

Q.3) State the major Forms of Organisation Structure. Explain the Strategic Business Unit-organisation Structure (SBU) and Network Organisation Structure.

[4270]-102

1

P.T.O.

Q.4) What is Strategic Evaluation ? Explain the basic steps in the Process of Strategic Evaluation.

OR

Q.4) (A) Explain the objectives of Financial Strategy.

(B) Explain the Strategy Formulation Process in the area of Marketing.

Q.5) Write short notes : (**Any Four**)

(a) Significance of SWOT Analysis

(b) Strategic Alliance

(c) Major Issues in Logistics Strategy

(d) Steps in Strategic Planning

(e) Benchmarking

(f) Six Sigma

Seat No.	

Total No. of Questions : 5]

[Total No. of Printed Pages : 2

[4270]-102

मराठी रूपांतर

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 100

सूचना :

- (1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
- (2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.
- (3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्र.1) व्यूहरचनात्मक व्यवस्थापन या संकल्पनेची व्याख्या द्या. व्यूहरचनात्मक व्यवस्थापनाची व्याप्ती सविस्तर स्पष्ट करा.

किंवा

प्र.1) (अ) व्यूहरचनात्मक व्यवस्थापनाच्या संबंधाने 'धोरण' व 'व्यूहरचना' यातील फरक स्पष्ट करा.

(ब) कंपनीचे 'ध्येय' व 'जिवित कार्य' उदाहरणासह स्पष्ट करा.

प्र.2) 'अंतर्गत पर्यावरण विश्लेषण' म्हणजे काय ? अंतर्गत पर्यावरण विश्लेषण प्रक्रियेतील प्रमुख तीन पायऱ्या सविस्तर स्पष्ट करा.

किंवा

प्र.2) 'व्यूहरचनात्मक निवड' या संज्ञेची व्याख्या द्या. व्यूहरचनात्मक निवड प्रक्रियेतील प्रमुख पायऱ्या स्पष्ट करा.

प्र.3) अभिवृद्धी व्यूहरचनेचा अर्थ स्पष्ट करा. बाह्य अभिवृद्धी व्यूहरचनेच्या विभिन्न प्रकारांची चर्चा करा.

किंवा

प्र.3) संघटन संरचनेचे प्रमुख प्रकार सांगा. व्यूहरचनात्मक व्यवसाय संघटन संरचना व जाळी संघटन संरचना स्पष्ट करा.

प्र.4) 'व्यूहरचनात्मक मूल्यमापन' म्हणजे काय ? व्यूहरचनात्मक मूल्यमापन प्रक्रियेतील मूलभूत पायऱ्या स्पष्ट करा.

किंवा

प्र.4) (अ) वित्तीय व्यूहरचनेची उद्दिष्टे स्पष्ट करा.

(ब) विपणनाच्या क्षेत्रातील व्यूहरचनेची सूत्रीकरण प्रक्रिया स्पष्ट करा.

प्र.5) टिपा लिहा : (कोणत्याही चार)

(अ) स्वॉट विश्लेषणाचे महत्त्व

(ब) व्यूहरचनात्मक गटबंधन

(क) व्यूहशास्त्रीय व्यूहरचनेतील प्रमुख बाबी

(ड) व्यूहरचनात्मक नियोजनातील पायऱ्या

(इ) तौलनिक प्रमापीकरण (बेंचमार्किंग)

(फ) सिक्स सिग्मा

Seat No.	

Total No. of Questions : 5]

[Total No. of Printed Pages : 4

[4270]-103

M. Com. (Semester - I) Examination - 2012

ADVANCED ACCOUNTING AND TAXATION

SPECIAL PAPER - I

ADVANCED ACCOUNTING

(Group - A)

(2008 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions :

- (1) *All questions are compulsory and carry equal marks.*
- (2) *Give working notes wherever necessary.*
- (3) *Simple pocket calculator is allowed.*

Q.1) Explain nature of Accounting and state the importance of Accounting Principles in the preparation of Financial Statements.

OR

Q.1) Write short notes : (Any Two)

- (a) Types of Leasing
- (b) Professional Development of Accounting in India
- (c) Need for Accounting Standards

Q.2) PQR Ltd. acquired 3/4th share of both classes of shares of XYZ Ltd. as on 1st January, 2011 at a total cost of Rs. 5,00,000.

Balance Sheet of PQR Ltd. as on 31-12-2011

Liabilities	Rs.	Assets	Rs.
Share Capital :		Fixed Assets :	
7,500 Eq. Shares of Rs. 100 each	7,50,000	Land and Building	3,00,000
Reserves and Surplus :		Plant and Machinery	3,80,000
General Reserve	3,80,000	Investments	5,00,000
Profit and Loss A/c.	4,00,000	Current Assets :	
Current Liabilities :		Stock	1,70,000
Sundry Creditors	70,000	Sundry Debtors	1,20,000
	16,00,000	Cash at Bank	1,30,000
			16,00,000

- (1) Includes Rs. 20,000 from XYZ Ltd. on which the letter company made a profit of Rs. 5,000.
- (2) Includes Rs. 10,000 stock at cost purchase from XYZ Ltd. part of Rs. 20,000 (refer point 1 above)
- (3) Includes Dividend at 16% p.a. from XYZ Ltd. for the year 2010.

Balance Sheet of XYZ Ltd. as on 31-12-2011

Liabilities	Rs.	Assets	Rs.
Share Capital :		Fixed Assets :	
1,000 6% Pref. Shares of Rs. 100 each	1,00,000	Land and Building	90,000
20,000 Eq. Shares of Rs. 10 each	2,00,000	Plant and Machinery	1,80,000
Reserves and Surplus :		Current Assets :	
General Reserve	10,000	Stock	1,10,000
Profit and Loss A/c.	1,50,000	Sundry Debtors	90,000
Current Liabilities :		Cash at Bank	60,000
Sundry Creditors	70,000		
	5,30,000		5,30,000

The Balance of Profit and Loss A/c. on 1st January, 2011 was Rs. 60,000 out of which a dividend of 16% was paid on equity shares for the year 2010.

Prepare a Consolidated Balance Sheet of PQR Ltd. as on 31-12-2011. (Current year dividend still unpaid)

- Q.3)** The average tangible capital employed was Rs. 13,50,000 but upon valuation obtained, the capital was valued at Rs. 14,50,000. The average net profit (before adjustment) was Rs. 2,07,000. It included investment income of Rs. 2,000. The cost of investment was Rs. 50,000. (Present Value). Expenses amounting to Rs. 3,000 p.a. are likely to be discontinued in future. 50 paise in a rupee may be taken as average annual taxation. 6% represented a fair commercial return.

What will be the value of Goodwill if seven years purchase of super profit has been considered ? Also find out the value of Goodwill under Capitalisation Method.

- Q.4)** Mr. Amitkumar is appointed as a liquidator of a company in voluntary liquidation on 31-3-2012 and the following balances are extracted from the books on that date.

Balance Sheet as on 31-3-2012

Liabilities	Rs.	Assets	Rs.
Share Capital :		Machinery	60,000
16,000 Eq. Shares		Leasehold Property	94,000
of Rs. 10 each	1,60,000		
Debentures	1,00,000	Investments	12,000
Provision for Bad Debts	20,000	Stock	2,000
Bank Overdraft	50,000	Book Debts	1,20,000
Liabilities for Purchases	40,000	Cash in Hand	2,000
		Calls in Arrears	10,000
		Profit and Loss A/c.	70,000
	37,00,000		37,00,000

The Machinery is valued at Rs. 1,20,000 the Leasehold Properties at Rs. 1,60,000, Investments at Rs. 8,000 and Stock at Rs. 4,000. Bad

Debts are Rs. 4,000, Doubtful Debts are Rs. 8,000 estimated to realise Rs. 4,000. The Bank Overdraft is secured by deposit of title deeds of Leasehold Properties. Preferential Creditors for Taxes and Wages are of Rs. 3,000. Telephone Rent owing is Rs. 1,000.

You are required to prepare :

- (a) Statement of Affairs as regards Creditors and Contributors on 31-3-2012.
- (b) Deficiency or Surplus Account on same date.

Q.5) Following was the trial balance on 31-3-2012 of Mumabi Branch of an Foreign Firm having Head Office in London :

Trial Balance

Particulars	Debits (Rs.)	Credit (Rs.)
Stock (1-4-2011)	46,500	–
Purchases and Sales	92,000	2,40,000
Debtors and Creditors	1,29,600	1,45,800
Bills Receivables and Bills Payables	44,550	56,700
Salaries and Wages	32,000	–
Rent, Rates and Taxes	34,000	–
Furniture	31,200	–
Cash at Bank	1,13,400	–
London Account	–	80,750
Total	5,23,250	5,23,250

On 31-3-2012 the stock was valued at Rs. 2,02,500. The Debit Balance of the Branch A/c. in London (H.O.) books on 31-3-2012 was £ 1,230 and Furniture Account appeared at £ 400. On 31-3-2012 there was cash in transit from Mumbai to London amounting to Rs. 16,200.

The Rate of Exchange on 31-3-2011 was Rs. 75 per £, on 31-3-2012 was Rs. 81 per £ and average rate was Rs. 80 per £.

Prepare Branch Profit and Loss Account and Balance Sheet in the books of London Head Office as on 31-3-2012.

Seat No.	

Total No. of Questions : 6]

[Total No. of Printed Pages : 5

[4270]-104

M. Com. (Semester - I) Examination - 2012
ADVANCED ACCOUNTING AND TAXATION
SPECIAL PAPER - II
INCOME TAX
(Group - A)
(2008 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions :

- (1) *All questions are compulsory.*
- (2) *Figures to the right indicate full marks.*
- (3) *Read questions very carefully before attempting the same.*
- (4) *Use of calculator is allowed.*

Q.1) Answer any two of the following : [15]

- (a) State the Rates of Income Tax in case of Individual and Co-operative Society for A.Y. 2013-14.
- (b) What is the difference between Capital Income and Revenue Income ?
- (c) What are the provisions relating to maintenance of Books of Account U/s 44AA of the Income Tax Act, 1961 ?
- (d) State special provisions in respect of newly established units in SEZ.

Q.2) Write short notes : (Any Three) [15]

- (a) Residential Status of an Individual
- (b) Treatment of Agricultural Income for Income Tax purpose
- (c) Annual Value of House Property
- (d) Set Off of Losses
- (e) Exemptions under Capital Gains

[4270]-104

1

P.T.O.

Q.3) Mr. A was a Manager in a factory in Pune. He got Rs. 14,000 p.m. basic pay, Rs. 1,400 p.m. as dearness allowance (not included for retirement benefits) and Rs. 2,500 p.m. as House Rent Allowance. He resides in his own house. He got Rs. 40,000 as Travelling Allowance for Tour and Medical Allowance of Rs. 80,000

He retired on 1-1-2013 and got Rs. 1,40,000 as gratuity and Rs. 1,50,000 as accumulated balance in his Unrecognized Provident Fund. His own contribution and that of the factory of this fund was equal. He also received Rs. 2,60,000 being the amount of salary for 20 months earned leave to his credit at the time of retirement. Leave accrued at 40 days per year of actual service.

He was allowed to get pension of Rs. 4,000 per month, three-fourth of which was commuted for Rs. 1,20,000. He commenced service of the factory on 1-8-1979 and his average salary during the ten months immediately preceding his retirement was Rs. 13,000.

Compute the Taxable Income and Tax Liability of Mr. A for the Assessment Year 2013-14.

[16]

Q.4) The following is the Receipts and Payments Account of a Medical Practitioner for the year ending 31-3-2013 :

Receipts	Rs.	Payments	Rs.
Balance b/f.	1,00,000	Clinic Rent	24,000
Visiting Fees	2,00,000	Staff Salaries	1,20,000
Consultation Fees	1,50,000	Rent and Taxes	6,000
Sale of Medicines	50,000	Electricity and Water	7,000
Operation Theatre Rent	25,000	Purchase of Medical Books	20,100
Interest on Bank Deposit	10,000	Purchase of Surgical Equipments	40,000
Dividend from UTI	10,000	Motor Car Expenses	24,000
Sale of Surgical Equipment	36,000	Medical Association Membership	4,000
		Life Insurance Premium	10,000

Receipts	Rs.	Payments	Rs.
		Audit Fees	14,000
		Staff Welfare Expenses	3,000
		Diwali Expenses	2,000
		Entertainment Expenses	8,400
		Medicines Purchases	26,000
		Balance c/d	2,72,500
	5,81,000		5,81,000

Additional Information :

- (1) A cash payment of Rs. 25,000 was given to him by a patient in appreciation of his medical services but was not accounted for in the books of account.
- (2) $\frac{1}{4}$ th of Motor Car Expenses relate to his personal use, depreciation on car allowable under the Income Tax Act is Rs. 9,000 for professional use.
- (3) Audit Fees include Income Tax Appeal Expenses of Rs. 10,000.
- (4) The rate of depreciation on surgical equipment is 15%. The WDV of equipments brought forward from earlier year was Rs. 36,000. He sold equipments for Rs. 36,000. The new surgical equipments was purchased on 1-11-2012.
- (5) His taxable income from house properties was Rs. 5,00,000.
- (6) Opening and Closing Stock of Medicines were Rs. 10,000 and Rs. 15,000 respectively.

Compute Total Income of Medical Practitioner for A. Y. 2013-14. [16]

- Q.5)** Mr. A owns three house properties, which are situated in three different cities. All the house properties are meant for self occupation of the assessee. The particulars of the house properties are as under :

Particulars	Property A (Rs.)	Property B (Rs.)	Property C C (Rs.)
Municipal Valuation	1,20,000	1,00,000	1,30,000
Fair Rent	1,40,000	1,50,000	1,60,000
Standard Rent	1,30,000	1,60,000	1,50,000
Municipal Taxes paid	30,000	20,000	80,000
Interest on Money Borrowed (for construction)	35,000	20,000	15,000
Ground Rent Due	5,000	—	8,000
Repairs Expenses	4,000	3,000	2,000
Land Revenue Due	3,000	6,000	—

Compute the Income from House Property by making assumption in such a manner that the Tax Liability of Mr. A is minimum. [16]

- Q.6)** (A) X and Y formed a partnership firm during 2012-13. Soon after its formation, Y brings the following assets as his capital contribution :

Particulars	Gold (Rs.)	Building (Rs.)
Fair Market Value on the date of transfer	8,80,000	24,00,000
Amount recorded in books	12,40,000	21,00,000
Actual Cost	1,60,000	4,80,000
Year of Acquisition	1985-86	1991-92
Cost Inflation Index for the year of Acquisition	133	199

Compute the Taxable Capital Gain of Y, assuming he has invested Rs. 4,80,000 in the specified securities of NHAI within six months for 3 years. Cost Inflation Index for the year 2012-13 : 850 (Assumed). [10]

- (B) Mr. A furnishes the following particulars of his incomes and losses for the A.Y. 2013-14 :

Compute Gross Total Income with the treatment of Set-off and Carry forward of Loss :

[12]

Particulars	Rs.
(1) Interest on Securities (Gross)	1,40,000
(2) Income from House Property (Computed)	3,00,000
(3) Profit from Paints Business	6,40,000
(4) Speculation Profits	1,50,000
(5) Share of Profit from a Firm	2,30,000
(6) Long Term Capital Gain	3,00,000
(7) Short Term Capital Gain	1,80,000
Following are the brought forward items of the A. Y. 2012-13 :	Rs.
(1) Loss from Hardware Business	1,50,000
(2) Unabsorbed Depreciation Allowance of Paints Business	1,10,000
(3) Speculation Loss	2,70,000
(4) Loss from Short Term Capital Assets	2,10,000
(5) Loss from Long Term Capital Assets	3,10,000

Seat No.	

Total No. of Questions : 6]

[Total No. of Printed Pages : 4

[4270]-105

M. Com. (Semester - I) Examination - 2012
ADVANCED COST ACCOUNTING AND COST SYSTEMS
SPECIAL PAPER - I
ADVANCED COST ACCOUNTING
(Group - B)
(2008 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions :

- (1) *Attempt all questions.*
- (2) *Figures to the right indicate full marks.*
- (3) *Use of calculator is allowed.*

Q.1) (A) Fill in the blanks : [05]

- (a) Job Evaluation is ranking, grading and _____.
- (b) A Contract which guarantees a certain percentage of profit is called _____ Contract.
- (c) The Industries which render services must make use of _____ Method of Costing.
- (d) Loss that occurs under inefficient operating condition and is ordinarily controllable is known as _____.
- (e) Abnormal Losses of Materials are charged to _____.

(B) State whether the following are true or false : [05]

- (a) A Process Cost System is applicable to paper mills, chemical works and textile mills.
- (b) Motor Cost for Passengers is ascertained with reference to per passenger per kilometer.
- (c) The Perpetual Inventory System enables Management to ascertain stock without physical verification.

- (d) The treatment of idle time in cost accounting depends upon the distinction between normal and abnormal idle time.
- (e) Departmentalisation of Overheads Facilitates the control objective of Cost Accounting.

Q.2) What is meant by Absorption of Overheads ? Distinguish between Allocation and Apportionment of Overheads. [15]

OR

Q.2) Define Job Evaluation and Merit Rating. What are its merits and demerits ? [15]

Q.3) Write short notes : **(Any Three)** [15]

- (a) Elements of Cost
- (b) Stages of Product Life Cycle
- (c) Unit Costing
- (d) Material Control
- (e) Advantages of Life Cycle Costing

Q.4) In an Engineering Factory, the following particulars have been extracted for the year ended 31-12-2011. Compute the Departmental Overhead Rate for each of the Production Departments, assuming that overheads are recovered as a percentage of direct wages : [20]

Particulars	Production Departments			Service Departments	
	A	B	C	X	Y
Direct Wages (Rs.)	30,000	45,000	60,000	15,000	30,000
Direct Materials (Rs.)	15,000	30,000	30,000	22,500	22,500
Staff Number	1,500	2,250	2,250	750	750
Electricity (kWh)	6,000	4,500	3,000	1,500	1,500
Assets Value (Rs.)	60,000	40,000	30,000	10,000	10,000
Light Points	10	16	4	6	4
Area (sq. metres)	150	250	50	50	50

The expenses for the period were :

	Rs		Rs
Power	1,100	Depreciation	30,000
Lighting	200	Repairs	6,000
Stores Overheads	800	General Overheads	12,000
Staff Welfare Expenses	3,000	Rent and Taxes	550

Apportion the Expenses of Service Dept. Y according to direct wages and those of Service Dept. X in the ratio of 5:3:2 to the Production Departments.

- Q.5)** A Building Contractor took a contract for the construction of a certain building on 01-01-2011. The Contract Price was agreed at Rs. 5,00,000. The Contractor had made the following expenditure during the year :

[20]

	Rs.
Direct Materials purchased	22,500
Materials Issued from Stores	18,500
Direct Labour	17,700
Plant	55,000
Indirect Expenses	14,400

From the following further information, prepare a Contract A/c. for the year. Also show the amount of work-in-progress which will be shown in the balance sheet of the contractor :

	Rs.
Value of Plant on 31-12-2011	49,500
Stock of Materials at Site on 31-12-2011	7,200
Materials returned to Stores	1,200
Work Certified by Architect	90,000
Cash received from the Contractee	72,000
Cost of Work yet not certified	6,500

Q.6) Sejal Chemicals Ltd. manufacture and sell their chemicals produced by consecutive processes. The products of these processes are dealt with as under :

	Process - 1	Process - 2	Process - 3
Transferred to next process	66 $\frac{2}{3}$ %	60%	–
Transferred to Warehouse for Sale	33 $\frac{1}{3}$ %	40%	100%
Raw Materials used (in tons)	1,400	160	1,260
Rate per ton (Rs.)	10	16	7
Wages and Other Expenses (Rs.)	5,125	3,140	2,898

In each process 4% of the weight put in is lost and 6% is scrap which from process 1 realised Rs. 3 per ton, from process 2 Rs. 5 per ton and from process 3 Rs. 6 per ton.

Prepare Process Accounts showing cost per ton of each product. **[20]**

Seat No.	

Total No. of Questions : 5]

[Total No. of Printed Pages : 4

[4270]-106

M. Com. (Semester - I) Examination - 2012

ADVANCED COST ACCOUNTING AND COST SYSTEMS

SPECIAL PAPER - II

COSTING TECHNIQUES AND RESPONSIBILITY ACCOUNTING

(Group - B)

(2008 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions :

- (1) *All questions are compulsory.*
- (2) *Figures to the right indicate full marks.*
- (2) *Use of calculator is allowed.*

Q.1) (A) Fill in the blanks :

[05]

- (a) According to time, budgets are classified into (i) Long Term Budget (ii) Short Term Budget and (iii) _____ Budget.
- (b) Standard Costing is a _____ which uses standards for costs and revenue for the purpose of control through variance analysis.
- (c) Uniform Costing is “the use of several undertakings of the same _____ and practices.”
- (d) Labour Rate Variance is favourable, when _____ rate exceeds the _____ rate.
- (e) Responsibility Accounting is a set-up of _____ for Cost Control Purpose.

[4270]-106

1

P.T.O.

- (B) State whether the following statements are 'True' or 'False' : [05]
- Fixed Budget can be used only when budgeted level of activity and actual level of activity are the same.
 - Material Cost Variance is the difference between the Standard Cost of Material and Budgeted Cost of Material.
 - When Actual Cost is more than Standard Cost, the variance is favourable.
 - When a Flexible Budget is used, a decrease in production level would decrease Total Cost.
 - Personal Cost Centre is representing an equipment.
- (C) Write short notes : (Any Two) [10]
- Objectives of Budgetary Control
 - Principles of Zero Base Budgeting (ZBB)
 - Advantages of Uniform Costing
 - Advantages of Inter-firm Comparison

Q.2) What do you understand by Budgetary Control ? Explain the advantages and limitations of Budgetary Control. [20]

OR

Q.2) What is 'Responsibility Accounting' ? Explain the different types of Responsibility Centres. [20]

Q.3) (A) The following information at 50% capacity is given. Prepare a Flexible Budget and forecast the profit or loss at 60%, 70% and 90% capacity : [10]

Particulars	Expenses at 50% Capacity (Rs.)
Fixed Expenses :	
Salaries	50,000
Rent and Taxes	40,000
Depreciation	60,000
Administrative Expenses	70,000

Variable Expenses :

Materials	2,00,000
Labour	2,50,000
Others	40,000

Semi-variable Expenses :

Repairs	1,00,000
Indirect Labour	1,50,000
Others	90,000

It is expected that fixed expenses will remain constant at all capacities. Semi-variable Expenses will not change between 40% and 60% capacity, but will rise by 10% between 60% and 75% capacity, a farther increase of 5% when capacity crosses 75%.

Estimated Sales at various levels

Capacity	Sales
60%	Rs. 11,00,000
70%	Rs. 13,00,000
90%	Rs. 15,00,000

(B) What do you mean by 'Standard Costing' ? Explain the advantages of Standard Costing. [10]

Q.4) From the following information and the assumption that the cash balance in hand on 1st January, 2011 is Rs. 72,500, prepare a Cash Budget for 6 months, ended 30th June, 2011 : [20]

Month	Sales (Rs.)	Materials (Rs.)	Wages (Rs.)	Selling Cost (Rs.)	Produ- tion Cost (Rs.)	Admini- stration Cost (Rs.)
Jan.	72,000	25,000	10,000	4,000	6,000	1,500
Feb.	97,000	31,000	12,100	5,000	6,300	1,700
March	86,000	25,500	10,600	5,500	6,000	2,000
April	88,600	30,600	25,000	6,700	6,500	2,200
May	1,02,500	37,000	22,000	8,500	8,000	2,500
June	1,08,700	38,800	23,000	9,000	8,200	2,500

Assume that 50% are Cash Sales. Assets are to be acquired in the month of February and April. Therefore, provision should be made for the payment of Rs. 8,000 and Rs. 25,000 for the same in the respective months. An application has been made to the bank for the grant of the loan of Rs. 30,000 and it is hoped that it will be received in the month of May.

It is anticipated that a dividend of Rs. 35,000 will be paid in June. Debtors are allowed one month's credit. Sales Commission @ 3% on sales is to be paid in the month of Sales. Creditors (for goods and overheads) grant one month credit.

Q.5) The Standard Material Cost for 100 kg. of Chemical 'D' is made up of :

Chemical A – 30 kg @ Rs. 4 per kg.

Chemical B – 40 kg @ Rs. 5 per kg.

Chemical C – 80 kg @ Rs. 6 per kg.

In a batch, 500 kg of Chemical D were produced from a mix of –

Chemical A - 140 kg at a Cost of Rs. 588

Chemical B - 220 kg at a Cost of Rs. 1,056

Chemical C - 440 kg at a Cost of Rs. 2,860

Calculate :

- (a) Material Cost Variance
- (b) Material Price Variance
- (c) Material Usage Variance
- (d) Material Mix Variance
- (e) Material Yield Variance

[20]

Seat No.	

Total No. of Questions : 5]

[Total No. of Printed Pages : 2

[4270]-107

M. Com. (Semester - I) Examination - 2012
BUSINESS PRACTICES AND ENVIRONMENT

SPECIAL PAPER - I
ORGANISED TRADE AND MARKETS
(Group - C)
(2008 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions :

- (1) *All questions are compulsory.*
- (2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q.1) Define the term 'Business'.

"The objective of business is only Profit Making." Do you agree with the statement ? Justify your answer. [20]

OR

Q.1) Briefly discuss the role of State Trading Corporation and the Food Corporation of India. [20]

Q.2) Write a detailed note on Business Practices with reference to E-commerce. [20]

OR

Q.2) Explain the term 'Produce Exchanges'. Highlight its Organisation and Management. [20]

Q.3) What do you mean by 'Co-operative Marketing' ? Explain its functions and advantages. [20]

OR

Q.3) Write a detailed note on the role of SEBI. [20]

[4270]-107

1

P.T.O.

Q.4) Explain Concept of 'State Trading'. Discuss the arguments for and against State Trading. [20]

OR

Q.4) Briefly explain the meaning, functions and structure of Security Markets. [20]

Q.5) Write short notes : (**Any Two**) [20]

- (a) Product Selling Price Policy
 - (b) Importance of Service Sector in India
 - (c) Features of Organised Commodity Markets
 - (d) Objectives of Co-operative Marketing
-

Seat No.	

Total No. of Questions : 5]

[Total No. of Printed Pages : 2

[4270]-107

मराठी रूपांतर

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 100

सूचना :

- (1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
- (2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1) व्यवसाय संकल्पनेची व्याख्या द्या.

“व्यवसायाचे उद्दिष्टे फक्त नफा मिळविणे आहे.” ह्या विधानाशी तुम्ही सहमत आहात का ? तुमच्या उत्तराचे समर्थन द्या. [20]

किंवा

प्र.1) राज्य व्यापार महामंडळ आणि भारतीय अन्न महामंडळ यांच्या भूमिकांबद्दल थोडक्यात चर्चा करा. [20]

प्र.2) व्यवसायासंदर्भातील इ-कोमर्स प्रथा यावर सविस्तर टीप लिहा. [20]

किंवा

प्र.2) उत्पादन विनिमय संकल्पना स्पष्ट करा. त्याची संघटन आणि व्यवस्थापन स्पष्ट करा. [20]

प्र.3) ‘सहकारी विपणन’ म्हणजे काय ? त्याची कार्ये व फायदे स्पष्ट करा. [20]

किंवा

प्र.3) सेबीच्या भूमिकेवर सविस्तर टीप लिहा. [20]

[4270]-107

3

P.T.O.

प्र.4) 'राज्य व्यापार संकल्पना' स्पष्ट करा. राज्य व्यापाराच्या बाजूने आणि विरोधात केली जाणारी चर्चा स्पष्ट करा.

[20]

किंवा

प्र.4) प्रतिभूती बाजारपेठेचा अर्थ, कार्ये आणि रचना थोडक्यात स्पष्ट करा.

[20]

प्र.5) थोडक्यात टिपा लिहा : (कोणत्याही दोन)

[20]

(अ) वस्तू विक्रीचे किंमत धोरण

(ब) भारतातील सेवा क्षेत्राचे महत्त्व

(क) संघटित वस्तू बाजाराची वैशिष्ट्ये

(ड) सहकारी विपणनाची उद्दिष्टे

Seat No.	

Total No. of Questions : 5]

[Total No. of Printed Pages : 2

[4270]-108

M. Com. (Semester - I) Examination - 2012
BUSINESS PRACTICES AND ENVIRONMENT

SPECIAL PAPER - II

BUSINESS ENVIRONMENT AND POLICY

(Group - C)

(2008 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions :

- (1) *All questions are compulsory.*
- (2) *All questions carry equal marks.*

Q.1) What is Business Environment ? Describe various levels of Environment.

OR

Q.1) Define the term Environment. State the impact of cultural and technological aspects of Environment on Business.

Q.2) Explain in detail the Business Environment after Independence in India.

OR

Q.2) Describe the features of Indian Economic Reforms.

Q.3) What is Regional Imbalance ? Explain the causes of Regional Imbalance.

OR

Q.3) What is Water Pollution ? State the effects of Water Pollution on Business Environment.

Q.4) (A) Write a detail note on International Business Environment.

(B) Write a detail note on Market Economy System.

Q.5) Write short notes : (Any Two)

(a) Natural Aspect of Environment

(b) Inflation

(c) Causes of Unemployment

(d) Measures for Controlling the Pollution

Seat No.	

Total No. of Questions : 5]

[Total No. of Printed Pages : 2

[4270]-108

मराठी रूपांतर

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 100

सूचना :

- (1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
- (2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.
- (3) संदर्भासाठी इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पाहणे.

प्र.1) व्यावसायिक पर्यावरण म्हणजे काय ? पर्यावरणाच्या विविध पातळ्यांचे वर्णन करा.

किंवा

प्र.1) पर्यावरण संज्ञेची व्याख्या लिहा. पर्यावरणाच्या सांस्कृतिक आणि तांत्रिक बाजूंचे व्यवसायावर झालेले परिणाम विशद करा.

प्र.2) स्वातंत्र्योत्तर भारतामधील व्यावसायिक पर्यावरण विस्तृत स्पष्ट करा.

किंवा

प्र.2) भारतीय आर्थिक सुधारणांच्या वैशिष्ट्यांचे वर्णन करा.

प्र.3) प्रादेशिक असमतोल म्हणजे काय ? प्रादेशिक असमतोलाची कारणे स्पष्ट करा.

किंवा

प्र.3) पाणी प्रदूषण म्हणजे काय ? पाणी प्रदूषणाचे व्यावसायिक पर्यावरणावर झालेले परिणाम स्पष्ट करा.

- प्र.4) (अ) आंतरराष्ट्रीय व्यावसायिक पर्यावरणावर सविस्तर टीप लिहा.
(ब) भांडवली अर्थव्यवस्था पद्धतीवर सविस्तर टीप लिहा.

प्र.5) टिपा लिहा : (कोणत्याही दोन)

- (अ) पर्यावरणाची नैसर्गिक बाजू
(ब) चलनवाढ
(क) बेरोजगारीची कारणे
(ड) प्रदूषण रोखण्यासाठी उपाययोजना
-

Seat No.	

Total No. of Questions : 5]

[Total No. of Printed Pages : 2

[4270]-109

M. Com. (Semester - I) Examination - 2012

BUSINESS ADMINISTRATION

SPECIAL PAPER - I

PRODUCTION AND OPERATIONS MANAGEMENT

(Group - D)

(2008 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions :

- (1) *All questions are compulsory.*
- (2) *All questions carry equal marks.*

Q.1) Define Production Management. Explain the importance and functions of Production Management.

OR

Q.1) What is Plant Layout ? Explain objectives and types of Plant Layout.

Q.2) What is meant by Product Development ? State factors and techniques of Product Development.

OR

Q.2) What is Production Control ? Explain its objectives and importance in a Production Industry.

Q.3) Explain Concept of Inventory Control. Discuss techniques and advantages of Inventory Control.

OR

Q.3) State meaning of Logistic Management. Explain scope and importance of Logistic Management.

Q.4) Discuss the factors affecting Industrial Productivity. Explain the measures to boost Industrial Productivity.

OR

Q.4) (A) Importance of Globalisation in Modern Industries

(B) ISO-9000

Q.5) Write short notes : **(Any Four)**

(a) Production Planning

(b) Store-keeping

(c) Material Handling

(d) Batch Production

(e) Need of Computerisation in Materials Management

(f) Product Design

Seat No.	

Total No. of Questions : 5]

[Total No. of Printed Pages : 2

[4270]-109

मराठी रूपांतर

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 100

सूचना :

- (1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
- (2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

प्र.1) उत्पादन व्यवस्थापनाची व्याख्या द्या. उत्पादन व्यवस्थापनाचे महत्त्व आणि कार्य स्पष्ट करा.

किंवा

प्र.1) संयंत्र रचना म्हणजे काय ? संयंत्र रचनेची उद्दिष्टे आणि प्रकार स्पष्ट करा.

प्र.2) वस्तू विकास म्हणजे काय ? वस्तू विकासातील घटक आणि तंत्रे सांगा.

किंवा

प्र.2) उत्पादन नियंत्रण म्हणजे काय ? उत्पादन उद्योगातील उत्पादन नियंत्रणाचे उद्देश व महत्त्व स्पष्ट करा.

प्र.3) मालसाठा नियंत्रण ही संकल्पना स्पष्ट करा. मालसाठा नियंत्रणाची तंत्रे व फायदे याची चर्चा करा.

किंवा

प्र.3) लॉजिस्टिक व्यवस्थापनाचा अर्थ सांगून त्याची व्याप्ती व महत्त्व स्पष्ट करा.

प्र.4) औद्योगिक उत्पादकतेवर परिणाम करणाऱ्या घटकांची चर्चा करा. औद्योगिक उत्पादकता वाढविण्यासाठीच्या पद्धतीचे स्पष्टीकरण द्या.

किंवा

प्र.4) (अ) आधुनिक उद्योगातील जागतिकीकरणाचे महत्त्व
(ब) आय.एस.ओ.-९०००

प्र.5) टिपा लिहा : (कोणत्याही चार)

- (अ) उत्पादन नियोजन
 - (ब) वस्तूसाठी
 - (क) सामग्री हाताळणी
 - (ड) गट उत्पादन
 - (इ) सामग्री व्यवस्थापनात संगणकाची गरज
 - (फ) वस्तू रचना
-

Seat No.	

Total No. of Questions : 5]

[Total No. of Printed Pages : 3

[4270]-110

M. Com. (Semester - I) Examination - 2012

BUSINESS ADMINISTRATION

SPECIAL PAPER - II

FINANCIAL MANAGEMENT

(Group - D)

(2008 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions :

- (1) All questions are compulsory.
- (2) All questions carry equal marks.
- (3) Use of calculator is allowed.

Q.1) Define the term Financial Management. Explain various Goals of Financial Management.

OR

Q.1) What is Capital Budgeting ? Explain various types of Capital Investment Decisions.

Q.2) What is Financial Statements ? State the utilities and limitations of Financial Statements.

OR

Q.2) Define the term Working Capital. Describe the factors affecting Working Capital requirements.

Q.3) What is Inventory ? Discuss the role of Inventory Management.

OR

Q.3) (A) Write a detail note on Trends in Indian Financial System.

(B) Explain the Capital Expenditure Decisions.

[4270]-110

1

P.T.O.

Q.4) From the following Balance Sheet of Mafatlal Mills Limited, Mumbai calculate the following ratios :

- (a) Current Ratio
- (b) Liquid Ratio
- (c) Absolute Ratio
- (d) Current Assets to Fixed Assets Ratio
- (e) Debt to Equity Ratio

**Balance Sheet
as on 31-03-2012**

Liabilities	Amt. Rs.	Assets	Amt. Rs.
Equity Share Capital	10,00,000	Goodwill	5,00,000
6% Preference Share Capital	5,00,000	Plant and Machinery	6,00,000
General Reserve	1,00,000	Land and Building	7,00,000
Profit and Loss A/c.	4,00,000	Furniture	1,00,000
Provision for Taxation	1,76,000	Inventories	6,00,000
Bills Payable	1,24,000	Bills Receivables	30,000
Bank Overdraft	20,000	Sundry Debtors	1,50,000
Sundry Creditors	80,000	Bank	2,00,000
12% Debentures	5,00,000	Investment (Short Term)	20,000
Total	29,00,000	Total	29,00,000

OR

Q.4) From the following information, prepare Balance Sheet of Vadant Limited, Pune as on 31st March, 2012 with as many details as possible :

- (1) Current Ratio – 2.5 : 1
- (2) Liquid Ratio – 1.5 : 1
- (3) Working Capital – Rs. 60,000
- (4) Reserves and Surplus – Rs. 40,000
- (5) Bank Overdraft – Rs. 10,000
- (6) Fixed Assets to Proprietor's Funds – 0.75
- (7) There are no Long Term Liabilities of Fictitious Assets.

Q.5) Write short notes : (Any Two)

- (a) Fund Flow Analysis
 - (b) Significance of Ratios
 - (c) Credit Policy
 - (d) Goals of Receivables Management
-

Seat No.	

Total No. of Questions : 5]

[Total No. of Printed Pages : 3

[4270]-110

मराठी रूपांतर

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 100

सूचना :

- (1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
- (2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.
- (3) गणकयंत्राचा उपयोग करण्यास परवानगी आहे.
- (4) संदर्भासाठी इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पाहणे.

प्र.1) वित्तीय व्यवस्थापन या संज्ञेची व्याख्या लिहा. वित्तीय व्यवस्थापनाची विविध ध्येये स्पष्ट करा.

किंवा

प्र.1) भांडवली अंदाजपत्रक म्हणजे काय ? भांडवली गुंतवणूक निर्णयासंबंधीचे विविध प्रकार स्पष्ट करा.

प्र.2) वित्तीय विवरण पत्रक म्हणजे काय ? वित्तीय विवरण पत्रकांची उपयोगिता आणि मर्यादा विशद करा.

किंवा

प्र.2) खेळते भांडवल या संज्ञेची व्याख्या लिहा. खेळत्या भांडवलाच्या गरजेवर परिणाम करणाऱ्या घटकांचे वर्णन करा.

प्र.3) मालसाठा म्हणजे काय ? मालसाठा व्यवस्थापनाच्या भूमिकेची चर्चा करा.

किंवा

[4270]-110

5

P.T.O.

प्र.3) (अ) भारतीय वित्तीय व्यवस्थेमधील प्रवाह यांवर विस्तृत टीप लिहा.

(ब) भांडवली खर्च निर्णय स्पष्ट करा.

प्र.4) मफतलाल मिल्स मर्यादित, मुंबई या कंपनीच्या ताळेबंदाच्या आधारे खालील गुणोत्तर काढा :

(अ) चालू गुणोत्तर

(ब) तरलता गुणोत्तर

(क) पूर्ण गुणोत्तर

(ड) चालू मालमत्ता - स्थिर मालमत्ता गुणोत्तर

(इ) ऋण - स्वनिधी गुणोत्तर

ताळेबंद (३१-०३-२०१२)

देयता	रुपये	जिंदगी	रुपये
सामान्य हक्क भागभांडवल	१०,००,०००	नावलौकिक	५,००,०००
६% अग्रहक्क भागभांडवल	५,००,०००	यंत्रसामग्री	६,००,०००
राखीव निधी	१,००,०००	जमीन व इमारत	७,००,०००
नफा-तोटा खाते	४,००,०००	फर्निचर	१,००,०००
कर तरतूद	१,७६,०००	मालसाठा	६,००,०००
हुंडी देणी	१,२४,०००	हुंडी येणी	३०,०००
बँक अधिकर्ष	२०,०००	ऋणको	१,५०,०००
धनको	८०,०००	बँक	२,००,०००
१२% कजरोखे	५,००,०००	गुंतवणूक (अल्पकालीन)	२०,०००
एकूण	२९,००,०००	एकूण	२९,००,०००

किंवा

प्र.4) खालील माहितीच्या आधारे वेदांत मर्यादित, पूणे या कंपनीचे ३१ मार्च, २०१२ अखेरचे विस्तृत ताळेबंद तयार करा :

(१) चालू गुणोत्तर	– २.५ : १
(२) तरलता गुणोत्तर	– १.५ : १
(३) खेळते भांडवल	– रु. ६०,०००
(४) राखीव आणि शिल्लक निधी	– रु. ४०,०००
(५) बँक अधिकर्ष	– रु. १०,०००
(६) स्थिर मालमत्ता - स्वमालक निधी प्रमाण	– ०.७५
(७) दीर्घकालीन देयता किंवा काल्पनिक मालमत्ता कंपनीमध्ये नाही.	

प्र.5) टिपा लिहा : (कोणत्याही दोन)

- (अ) वित्त प्रवाह विश्लेषण
 - (ब) गुणोत्तराचे महत्त्व
 - (क) पत धोरण
 - (ड) येणी व्यवस्थापनाचे ध्येये
-

Seat No.	

Total No. of Questions : 5]

[Total No. of Printed Pages : 2

[4270]-111

M. Com. (Semester - I) Examination - 2012

COMMERCIAL LAWS AND PRACTICES

SPECIAL PAPER - I

INFORMATION SYSTEM AND E-COMMERCE PRACTICES

(Group - E)

(2008 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions :

- (1) All questions are compulsory.
- (2) All questions carry equal marks.

Q.1) What is E-commerce ? State the impact of E-commerce on Business Opportunities.

OR

Q.1) Explain the Process of Electronic Shopping.

Q.2) Define Electronic Data Interchange. Explain the limitations of Electronic Data Interchange.

OR

Q.2) Define 'Internet'. State various components of Internet Information Technology Structure.

Q.3) Explain Purchase Procedure with reference to E-commerce.

OR

Q.3) Define 'Portal'. Explain the features and advantages of Portals.

[4270]-111

1

P.T.O.

Q.4) Write notes on :

- (a) B2C Modules
- (b) Technical and Non-technical Limitations of E-commerce

OR

Q.4) Write notes on :

- (a) Proxy Application Gateway
- (b) Electronic Payment System

Q.5) Write short notes : **(Any Four)**

- (a) Electronic Retailing and Malls
 - (b) Use of Internet for Business
 - (c) Global Information System
 - (d) Smart Cards
 - (e) EDI Gateways
 - (f) Digital Signature
-

Seat No.	

Total No. of Questions : 5]

[Total No. of Printed Pages : 2

[4270]-111

मराठी रूपांतर

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 100

सूचना :

- (1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
- (2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.
- (3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्र.1) इ-कॉमर्स म्हणजे काय ? इ-कॉमर्सचे व्यवसायाच्या संधीवर होणारे परिणाम स्पष्ट करा.

किंवा

प्र.1) इलेक्ट्रॉनिक शॉपिंगची कार्यपद्धती स्पष्ट करा.

प्र.2) इलेक्ट्रॉनिक डाटा इंटरचेंजची व्याख्या द्या. इलेक्ट्रॉनिक डाटा इंटरचेंजच्या मर्यादा स्पष्ट करा.

किंवा

प्र.2) इंटरनेटची व्याख्या द्या. माहिती तंत्रज्ञान रचनेच्या विविध घटकांचे विश्लेषण करा.

प्र.3) इ-कॉमर्सच्या संदर्भात खरेदीची कार्यपद्धती स्पष्ट करा.

किंवा

प्र.3) पोर्टेलची व्याख्या द्या. पोर्टेलची वैशिष्ट्ये व फायदे स्पष्ट करा.

प्र.4) टिपा लिहा :

(अ) बीरसी मोड्युल्स

(ब) इ-कॉमर्सच्या तांत्रिक आणि बिगरतांत्रिक मर्यादा

किंवा

प्र.4) टिपा लिहा :

(अ) प्रॉक्सी ॲप्लिकेशन गेटवे

(ब) इलेक्ट्रॉनिक रक्कम अदा करण्याची पद्धत

प्र.5) टिपा लिहा : (कोणत्याही चार)

(अ) इलेक्ट्रॉनिक रिटेलिंग व मॉल्स

(ब) व्यवसायासाठी इंटरनेटचा उपयोग

(क) जागतिक माहिती पद्धती

(ड) स्मार्ट कार्डस्

(इ) इ.डी.आय. गेटवेज

(फ) संगणकीय स्वाक्षरी

Seat No.	

Total No. of Questions : 5]

[Total No. of Printed Pages : 2

[4270]-112

M. Com. (Semester - I) Examination - 2012

COMMERCIAL LAWS AND PRACTICES

SPECIAL PAPER - II

INTELLECTUAL PROPERTY LAWS

(Group - E)

(2008 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions :

- (1) *All questions are compulsory.*
- (2) *All questions carry equal marks.*

Q.1) Discuss the commercial exploitation of Intellectual Property with suitable examples. Enumerate Enforcement of Rights against Infringement. [20]

OR

Q.1) Take a historical review of Patent Law and explain the meaning and purpose of Patent. [20]

Q.2) Explain the procedure for obtaining Patents and discuss the rights and obligations of Patent-holder. (Patentee) [20]

Q.3) Explain the Appellate Authorities of Patents. Explain in detail powers and obligations of Central Government for Infringement. [20]

OR

Q.3) Describe qualifications, rights and disqualifications for Registration as a Patent Agent. [20]

[4270]-112

1

P.T.O.

Q.4) Describe the evolution and objects of Trade Mark Law and explain Registration Procedure of Trade Mark. [20]

OR

Q.4) Discuss the Infringement of Trade Marks and suggest remedies against Infringement. [20]

Q.5) Write short notes : **(Any Four)** [20]

- (a) Cultural Development and Intellectual Property
 - (b) Advantages of Patent to Inventor
 - (c) Unfair Practices in Patent
 - (d) Licensing in Trade Mark
 - (e) State Biodiversity Authority
 - (f) Heritage Sites – Offences and Penalties
-

Seat No.	

Total No. of Questions : 5]

[Total No. of Printed Pages : 2

[4270]-112

मराठी रूपांतर

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 100

सूचना :

- (1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
- (2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.
- (3) आवश्यक वाटल्यास इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्र.1) 'बौद्धिक संपदेचे व्यावसायिक शोषण' - सोदाहरण स्पष्ट करा. या हक्कांचे उल्लंघन केल्यास आवश्यक असणारे अधिकार स्पष्ट करा. [20]

किंवा

प्र.1) स्वामित्व हक्क कायद्याचा ऐतिहासिक आढावा घ्या. आणि 'स्वामित्व हक्क' या संकल्पनेचा अर्थ आणि उद्देश स्पष्ट करा. [20]

प्र.2) 'स्वामित्व हक्क' मिळविण्याची प्रक्रिया स्पष्ट करा आणि 'स्वामित्व हक्क' धारकाचे [Patentee] अधिकार आणि मर्यादा स्पष्ट करा. [20]

प्र.3) 'स्वामित्व हक्क' संदर्भातील अपीलीकर अधिकारी (Appellate Authorities) स्पष्ट करा. स्वामित्व हक्क उल्लंघन संबंधी केन्द्र सरकारला असणारे अधिकार आणि मर्यादा स्पष्ट करा. [20]

किंवा

प्र.3) 'स्वामित्व अधिकार प्रतिनिधी'साठी आवश्यक असणारी पात्रता, अपात्रता आणि अधिकार स्पष्ट करा. [20]

प्र.4) व्यापारी चिन्ह कायद्याची उत्क्रांती आणि उद्दिष्ट्य सविस्तर स्पष्ट करून व्यापारी चिन्ह नोंदणी प्रक्रिया स्पष्ट करा. [20]

किंवा

[4270]-112

3

P.T.O.

प्र.4) व्यापारी चिन्ह हक्काचे उल्लंघन स्पष्ट करून हक्क उल्लंघन संबंधी असणारी उपाययोजना स्पष्ट करा. [20]

प्र.5) थोडक्यात टिपा द्या : (कोणत्याही चार) [20]

- (अ) बौद्धिक संपदा आणि सांस्कृतिक विकास
 - (ब) स्वामित्व हक्काचे संशोधकाला मिळणारे फायदे
 - (क) स्वामित्व हक्काच्या संदर्भातील अनैतिक व्यवहार
 - (ड) व्यापारी चिन्ह परवाना
 - (इ) राज्य जैवविविधता अधिकारी/संस्था
 - (फ) ऐतिहासिक वास्तूस्थल - गुन्हे आणि दंड
-

Seat No.	

Total No. of Questions : 5]

[Total No. of Printed Pages : 2

[4270]-113

M. Com. (Semester - I) Examination - 2012
CO-OPERATION AND RURAL DEVELOPMENT

SPECIAL PAPER - I

CO-OPERATIVE MOVEMENT IN INDIA

(Group - F)

(2008 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions :

- (1) All questions are compulsory.
- (2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1) Give a brief Outline of Steps taken by Government in Various Plans for Strengthening the Co-operatives in India. [20]

OR

Q.1) Explain in brief the Provisions of Maharashtra State Co-operative Societies Act, 1960 regarding Registration of Co-operatives and Management of Co-operatives. [20]

Q.2) State the causes of Disputes in Co-operatives. Explain the Procedure of Settlement of Disputes as given in Maharashtra Co-operative Societies Act, 1960. [20]

OR

Q.2) Describe in detail the Administrative Framework of Co-operatives Department in Maharashtra. [20]

Q.3) Explain the responsibilities assigned to Godbole Committee. Describe the Suggestions of Godbole Committee. [20]

OR

[4270]-113

1

P.T.O.

Q.3) Write an essay on the findings of All India Rural Credit Survey Committee, 1954. [20]

Q.4) “NABARD is a Leader and Controller of Co-operatives.” Explain. [20]

OR

Q.4) Explain the role of Maharashtra Rajya Sahakari Bank in Strengthening Co-operative Credit Organisation in Maharashtra. [20]

Q.5) Write short notes : **(Any Four)** [20]

- (a) Favourable effects of Globalisation on Co-operative Sector in India
- (b) Amendments in Maharashtra Co-operative Societies Act, 1960 regarding Members and their rights
- (c) Nature of Legal Control on Co-operatives in India
- (d) Vaidyanathan Committee Report
- (e) Impact of First World War on Co-operative Movement in India
- (f) Need of Institutional Support to Co-operatives

Seat No.	

Total No. of Questions : 5]

[Total No. of Printed Pages : 2

[4270]-113

मराठी रूपांतर

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 100

सूचना :

- (1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
- (2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
- (3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्र.1) भारतातील सहकारी संस्था बळकट करण्यासाठी विविध पंचवार्षिक योजनांमध्ये सरकारने उचलेल्या पावलांचा थोडक्यात आढावा घ्या. [20]

किंवा

प्र.1) सहकारी संस्थांची नोंदणी व सहकारी संस्थांचे व्यवस्थापन यासंबंधी महाराष्ट्र राज्य सहकारी संस्था कायदा, १९६० मधील तरतूदी थोडक्यात स्पष्ट करा. [20]

प्र.2) सहकारी संस्थामधील कलहाची कारणे सांगा. महाराष्ट्र राज्य सहकारी संस्था कायदा, १९६०मध्ये दिलेली कलह निवारण पद्धती स्पष्ट करा. [20]

किंवा

प्र.2) महाराष्ट्रातील सहकार खात्याची प्रशासकीय आकृतीबंध सविस्तर विशद करा. [20]

प्र.3) गोडबोले समितीवर सोपविलेली जबाबदारी स्पष्ट करा. गोडबोले समितीने केलेल्या शिफारशी विशद करा. [20]

किंवा

[4270]-113

3

P.T.O.

प्र.3) अखिल भारतीय पत पाहणी समिती, १९५४च्या निष्कर्षावरती निबंध लिहा. [20]

प्र.4) “नाबार्ड ही सहकारी संस्थाची नेता व नियंत्रक आहे.” स्पष्ट करा. [20]

किंवा

प्र.4) महाराष्ट्रातील सहकारी संस्थांच्या संघटनेच्या बळकटीकरणामधील महाराष्ट्र राज्य सहकारी बँकेची भूमिका स्पष्ट करा. [20]

प्र.5) थोडक्यात टिपा लिहा : (कोणत्याही चार) [20]

- (अ) जागतिकीकरणाचे भारतातील सहकार क्षेत्रावरील अनुकूल परिणाम
- (ब) महाराष्ट्र राज्य सहकारी संस्था कायदा, १९६० मधील सहकारी संस्थांचे सभासद व त्यांचे अधिकार यासंबंधी तरतूदीमधील दुरुस्त्या
- (क) भारतातील सहकारी संस्थावरील वैधानिक नियंत्रणाचे स्वरूप
- (ड) वैद्यनाथन समिती अहवाल
- (इ) पहिल्या जागतिक महायुद्धाचा भारतातील सहकारी चळवळीवरील प्रभाव
- (फ) सहकारी संस्थांच्या संस्थात्मक आधाराची गरज

Seat No.	

Total No. of Questions : 5]

[Total No. of Printed Pages : 2

[4270]-114

M. Com. (Semester - I) Examination - 2012
CO-OPERATION AND RURAL DEVELOPMENT

SPECIAL PAPER - II

ORGANISATION OF CO-OPERATIVE BUSINESS

(Group - F)

(2008 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions :

- (1) *All questions are compulsory.*
- (2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q.1) State and explain the Basic Principles of Co-operation. [20]

OR

Q.1) "The Survival of Co-operatives depends on Professionalisation of Management." Explain. [20]

Q.2) Discuss the role of Communication and Leadership for the Success of Co-operatives in India. [20]

OR

Q.2) Give a brief outline of Federal Structure of Credit Co-operatives and explain its advantages. [20]

Q.3) Describe the need and problems of Co-operative Training and Education in India. [20]

OR

Q.3) Evaluate the role played by Vaikunthbhai Mehta National Co-operative Institute in Co-operative Training and Education. [20]

Q.4) “The Policies of Government regarding the Co-operative Sector have created many problems before Sugar Co-operatives.” Discuss. [20]

OR

Q.4) Evaluate the Performance of Dairy Co-operatives in Maharashtra. [20]

Q.5) Write short notes : (Any Four) [20]

- (a) Need for Professionalisation in Co-operative Movement
- (b) Importance of Co-operative Audit
- (c) Problems of Housing Co-operatives
- (d) Business Policies of Credit Co-operatives in India
- (e) Problems of Co-operative Banks
- (f) Advantages of Non-agricultural Credit Co-operative Societies

Seat No.	

Total No. of Questions : 5]

[Total No. of Printed Pages : 2

[4270]-114

मराठी रूपांतर

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 100

सूचना :

- (1) सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहेत.
- (2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
- (3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्र.1) सहकाराची मूलतत्त्वे सांगा व स्पष्ट करा. [20]

किंवा

प्र.1) “सहकारी संस्थांचे अस्तित्व व्यवस्थापनाच्या व्यावसायीकरणावर अवलंबून आहे.” स्पष्ट करा. [20]

प्र.2) भारतातील सहकारी संस्थांच्या यशामधील संदेशवहन आणि नेतृत्वाच्या भूमिकेची चर्चा करा. [20]

किंवा

प्र.2) सहकारी पतसंस्थांच्या संघीय रचनेची थोडक्यात रूपरेषा द्या आणि तिचे फायदे स्पष्ट करा. [20]

प्र.3) भारतातील सहकारी प्रशिक्षण व शिक्षणाची गरज व समस्या यांचे वर्णन करा. [20]

किंवा

प्र.3) सहकारी प्रशिक्षण व शिक्षणातील वैकुंठभाई मेहता सहकारी संस्थेने पार पाडलेल्या भूमिकेचे मूल्यमापन करा. [20]

[4270]-114

3

P.T.O.

प्र.4) “सहकार क्षेत्रासंबंधीच्या सरकारच्या धोरणांनी साखर सहकारी संस्थापुढे अनेक समस्या निर्माण केल्या आहेत.” चर्चा करा. [20]

किंवा

प्र.4) महाराष्ट्रातील दुग्ध संस्थांच्या कामगिरीचे मूल्यमापन करा. [20]

प्र.5) थोडक्यात टिपा लिहा : (कोणत्याही चार) [20]

- (अ) सहकारी चळवळीतील व्यावसायीकरणाची गरज
- (ब) सहकारी अंकेक्षणाचे महत्त्व
- (क) सहकारी गृहनिर्माणसंस्थांच्या समस्या
- (ड) भारतातील सहकारी पतसंस्थांची व्यवसाय धोरणे
- (इ) सहकारी बँकाच्या समस्या
- (फ) बिगर कृषी सहकारी पतसंस्थांचे फायदे

Seat No.	

Total No. of Questions : 5]

[Total No. of Printed Pages : 3

[4270]-115

M. Com. (Semester - I) Examination - 2012

ADVANCED BANKING AND FINANCE

SPECIAL PAPER - I

LEGAL FRAMEWORK OF BANKING

(Group - G)

(2008 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions :

- (1) *All questions are compulsory.*
- (2) *All questions carry equal marks.*

Q.1) Explain in detail the provisions of the Banking Regulation Act, 1949 pertaining to :

- (a) Suspension of Business and Winding up of Banking Companies
- (b) Special provisions for Speedy Disposal of Winding up Proceedings

OR

Q.1) Explain in detail any four definitions as spelt out in the Banking Regulation Act, 1949.

Q.2) Spell out in detail the following definitions as spelt out in the Negotiable Instruments Act, 1881 :

- (a) Cheque
- (b) Negotiable Instrument
- (c) Drawer, Deawee
- (d) Endorsement

OR

Q.2) Explain the provisions of the Negotiable Instruments Act, 1881 pertaining to :

- (a) Protest
- (b) Contents of Protest
- (c) Notice of Protest
- (d) Protest of Foreign Bill

Q.3) Spell out in detail the provisions of the RBI Act, 1934 pertaining to Collection and Furnishing of Credit Information.

OR

Q.3) Explain in detail the Business the Reserve Bank of India may transact as spelt out in the RBI Act, 1934.

Q.4) Explain in detail the provisions of Foreign Exchange Management Act, 1999 pertaining to :

- (a) Powers of the RBI relating to Authorised Person
- (b) Directorate of Enforcement

OR

Q.4) Explain in detail the provisions of the Securitisation Act, 2002 pertaining to :

- (a) Registration of Securitisation or Reconstruction Companies
- (b) Powers of the RBI to determine Policy and Issue Directions and to Call for Statements and Information

Q.5) Write notes : (Any Two)

- (a) Similarities between Promissory Note and Bill of Exchange
 - (b) Provisions relating to Cash Reserve Ratio for the Scheduled Banks as under section 42 of the RBI Act, 1934
 - (c) Applicability of the Banking Regulation Act, 1949 to Co-operative Banks
 - (d) Person Resident in India as defined under FEMA, 1999
-

Seat No.	

Total No. of Questions : 5]

[Total No. of Printed Pages : 3

[4270]-115

मराठी रूपांतर

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 100

सूचना :

- (1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
- (2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.
- (3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्र.1) बँकिंग नियमन कायदा, १९४९ मधील खालील बाबी संदर्भातील तरतूदी सविस्तर स्पष्ट करा :

- (अ) बँक व्यवसायावरील तात्पुरती स्थगिती व बँकिंग कंपनीचे समापन
 - (ब) समापनाच्या प्रक्रिया जलद गतीने निकाली काढण्यासंदर्भातील विशेष तरतूदी
- किंवा

प्र.1) बँकिंग नियमन कायदा, १९४९ मधील कोणत्याही चार व्याख्या सविस्तर स्पष्ट करा.

प्र.2) चलनक्षम दस्तऐवज कायदा, १८८१ मधील खालील बाबीसंदर्भातील व्याख्या सविस्तर स्पष्ट करा :

- (अ) धनादेश
- (ब) चलनक्षम दस्तऐवज
- (क) आदेशक, आदेशिती
- (ड) पृष्ठांकन

किंवा

प्र.2) चलनक्षम दस्तऐवज कायदा, १८८१ मधील खालील बाबीसंदर्भातील तरतूदी स्पष्ट करा :

- (अ) निषेध
- (ब) निषेधाच्या तपशीलाच्या बाबी
- (क) निषेधाची सूचना
- (ड) विदेशी विनिमय पत्राचा निषेध

प्र.3) भारतीय रिझर्व्ह बँक कायदा, १९३४ मधील 'पतविषयक माहितीचे संकलन करणे आणि पुरविणे' यासंदर्भातील तरतूद सविस्तर स्पष्ट करा.

किंवा

प्र.3) भारतीय रिझर्व्ह बँक कायदा, १९३४ मध्ये नमूद केल्यानुसार भारतीय रिझर्व्ह बँक करू शकत असलेले व्यवसाय सविस्तर स्पष्ट करा.

प्र.4) विदेशी विनिमय व्यवस्थापन कायदा, १९९९ मधील खालील तरतूदी सविस्तर स्पष्ट करा :

- (अ) अधिकृत व्यक्तीबाबतीतील भारतीय रिझर्व्ह बँकेचे अधिकार
- (ब) अंमलबजावणी संचालनालय

किंवा

प्र.4) तारणीकरण कायदा, २००२ मधील खालील बाबीसंदर्भातील तरतूदी सविस्तर स्पष्ट करा :

- (अ) तारणीकरण किंवा पुनर्रचना कंपन्यांची नोंदणी
- (ब) धोरण निर्धारण आणि निर्देश देण्याचा तसेच विवरण पत्र आणि माहिती मागविण्याचे भारतीय रिझर्व्ह बँकेचे अधिकार

प्र.5) टिपा लिहा : (कोणत्याही दोन)

- (अ) वचनचिड्डी आणि विनिमय पत्र यांमधील साम्य
 - (ब) अनुसूचित बँकांसाठीच्या रोख राखीव प्रमाणसंदर्भातील भारतीय रिझर्व्ह बँक कायदा, १९३४च्या कलम ४२ मधील तरतूदी
 - (क) बँक नियमन कायदा, १९३४ची सहकारी बँकांसंदर्भातील प्रयोज्यता
 - (ड) विदेशी विनिमय व्यवस्थापन कायदा, १९९९ मधील निवासी भारतीय व्यक्तीची व्याख्या
-

Seat No.	

Total No. of Questions : 5]

[Total No. of Printed Pages : 2

[4270]-116

M. Com. (Semester - I) Examination - 2012

ADVANCED BANKING AND FINANCE

SPECIAL PAPER - II

CENTRAL BANKING

(Group - G)

(2008 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions :

- (1) *All questions are compulsory.*
- (2) *All questions carry equal marks.*

Q.1) “The need and rationale of a Central Bank are well spelt out in the functions that any Central Bank performs.” Do you agree ? Justify.

OR

Q.1) Account for, in detail, the origin and evolution of any three Central Banks of the World.

Q.2) (A) What factors make an Indian accept the Banks Notes ?

(B) Account for the recent developments in the Currency Management.

OR

Q.2) (A) “In order to ensure greater flexibility with the Government and the RBI to issue Bank Notes, asset backing requirement was progressively relaxed.” Comment.

(B) “A currency chest functions as a miniature Issue Department.” Comment.

[4270]-116

1

P.T.O.

- Q.3)** (A) What do you understand by Public Debt ? What are the ways in which Public Debt could be raised ?
- (B) Explain in detail the 'Ways and Means Advances' and 'Overdraft' to State Governments.

OR

- Q.3)** What do you think are the differences in the Regulations of the RBI over Indian and Foreign Banks over the following issues ?
- (a) Priority Sector Lending
- (b) Accounts and Balance Sheet
- (c) Reserve Fund
- (d) Share Capital

- Q.4)** What do you understand by Monetisation of Public Debt ? What grounds permitted the Monetisation of Public Debt ?

OR

- Q.4)** Explain in detail RBI's Control over Management of Banking Companies.

- Q.5)** Write notes : (**Any Two**)

- (a) RBI's Prerequisites for Licensing of Banking Companies
- (b) Cash Reserve and Statutory Liquidity Ratio
- (c) Regulation of NBFCs
- (d) Audit of Banking Companies.

Seat No.	

Total No. of Questions : 5]

[Total No. of Printed Pages : 2

[4270]-116

मराठी रूपांतर

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 100

सूचना :

- (1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
- (2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.
- (3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्र.1) “मध्यवर्ती बँकेची गरज आणि तार्किकता हे मध्यवर्ती बँकेच्या कार्यामध्ये चांगल्यापणे विशद केले आहे.” आपण याच्याशी सहमत आहात काय ? समर्थन करा.

किंवा

प्र.1) जगातील कोणत्याही तीन मध्यवर्ती बँकांचा उगम आणि उत्क्रांती याचा सविस्तर लेखाजोखा घ्या.

- प्र.2) (अ) भारतीय नागरिकाने बँक (चलनी) नोटा स्वीकारण्या मागची कारणे काय ?
(ब) चलन व्यवस्थापनात अलिकडच्या काळात झालेल्या विकासांचा लेखाजोखा घ्या.

किंवा

प्र.2) (अ) “बँक नोटा निर्गमित करण्यासाठी सरकार आणि भारतीय रिझर्व्ह बँकेकडे जास्त लवचिकता असावी याकरिता लागणाऱ्या मत्तेच्या पाठबळाची गरज अधिकाधिक प्रमाणात शिथिल करण्यात आली.” भाष्य करा.

- (ब) “तिजोरी (चलनपेटी) ही एक छोट्या निर्गमन विभागासारखी कार्य करते.” भाष्य करा.

- प्र.3) (अ) सार्वजनिक कर्ज म्हणजे काय ? सार्वजनिक कर्ज कोणत्या मार्गाने उभारले जाऊ शकते ?
- (ब) राज्य सरकारांना दिली जाणारी 'अर्थोपाय अग्रिमे' आणि 'अधिकर्ष' सविस्तर स्पष्ट करा.

किंवा

- प्र.3) भारतीय आणि विदेशी बँकांवरील नियमनात, खालील मुद्यांना अनुसरून काय फरक आहे असे तुम्हाला वाटते ?
- (अ) प्राधान्य क्षेत्रासाठीचे कर्ज
- (ब) लेखा आणि ताळेबंद
- (क) राखीव निधी
- (ड) भाग भांडवल

- प्र.4) सरकारी ऋणाचे पैसाकरण म्हणजे काय ? ऋणाचे पैसाकरण करण्याची परवानगी कोणत्या धर्तीवर मिळत असे ?

किंवा

- प्र.4) बँकिंग कंपन्यांच्या व्यवस्थापनावरील भारतीय रिझर्व्ह बँकेचे नियंत्रण हे सविस्तर स्पष्ट करा.

- प्र.5) टिपा लिहा : (कोणत्याही दोन)

- (अ) बँकिंग कंपन्यांना परवान्यासाठीच्या भारतीय रिझर्व्ह बँकेच्या पूर्वावश्यकता
- (ब) रोख राखीव व सांविधिक तरलता प्रमाण
- (क) बँकेतर वित्तीय कंपन्यांचे नियमन
- (ड) बँकिंग कंपन्यांचे लेखापरीक्षण

Seat No.	

Total No. of Questions : 5]

[Total No. of Printed Pages : 2

[4270]-117

M. Com. (Semester - I) Examination - 2012

ADVANCED MARKETING

SPECIAL PAPER - I

MARKETING TECHNIQUES

(Group - H)

(2008 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions :

- (1) *All questions are compulsory.*
- (2) *All questions carry equal marks.*

Q.1) Define Marketing. State importance and functions of Marketing.

OR

Q.1) Explain Marketing Organisation. Explain the scope and importance of Marketing Organisation.

Q.2) Define Marketing Mix. What are the elements of Marketing Mix ?

OR

Q.2) What is Packaging ? State its objectives, functions and advantages.

Q.3) Define the term Sales Promotion. State techniques and methods of Sales Promotion.

OR

[4270]-117

1

P.T.O.

Q.3) What are the factors to be considered by company while taking decisions regarding Selection of Channel of Distribution ?

Q.4) Define Sales Forecasting. State and explain objectives and importance of Sales Forecasting.

OR

Q.4) Define Market Segmentation. What are the essentials of Effective Market Segmentations ?

Q.5) Write short notes : (**Any Four**)

- (a) E-marketing
- (b) Role of Advertising in Marketing Mix
- (c) Product Tasting
- (d) Sales Budgeting
- (e) Importance of Rural Marketing
- (f) Steps involve in the Market Controlling Process

Seat No.	

Total No. of Questions : 5]

[Total No. of Printed Pages : 2

[4270]-117

मराठी रूपांतर

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 100

सूचना :

(1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.

(2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

प्र.1) विपणन म्हणजे काय ? विपणनाचे महत्त्व आणि कार्ये सांगा.

किंवा

प्र.1) विपणन संघटन म्हणजे काय ? विपणन संघटनाची व्याप्ती व महत्त्व सांगा.

प्र.2) विपणन मिश्र म्हणजे काय ? विपणन मिश्रचे घटक कोणते ?

किंवा

प्र.2) बांधणी म्हणजे काय ? बांधणीचे उद्देश, कार्ये व फायदे स्पष्ट करा.

प्र.3) विक्रय वृद्धी म्हणजे काय ? विक्रय वृद्धीची तंत्रे व पद्धती सांगा.

किंवा

प्र.3) वितरण साखळी निवडीचा निर्णय घेत असताना कंपनीकडून कोणत्या घटकांचा विचार केला जातो ?

प्र.4) विक्री पूर्वानुमान म्हणजे काय ? विक्री पूर्वानुमानाचे हेतू व महत्त्व सांगा.

किंवा

[4270]-117

3

P.T.O.

प्र.4) बाजारपेठ विभक्तीकरण म्हणजे काय ? परिणामकारक बाजारपेठ विभक्तीकरणासाठी कोणत्या गोष्टीची गरज भासते ?

प्र.5) थोडक्यात टिपा लिहा : (कोणत्याही चार)

- (अ) इ-मार्केटिंग
 - (ब) विपणन मिश्रणात जाहिरातीची भूमिका
 - (क) उत्पादन चाचणी
 - (ड) विक्री अंदाजपत्रक
 - (इ) ग्रामीण विपणनाचे महत्त्व
 - (फ) विपणन नियंत्रण प्रक्रियेतील समाविष्ट पायऱ्या
-

Seat No.	

Total No. of Questions : 5]

[Total No. of Printed Pages : 2

[4270]-118

M. Com. (Semester - I) Examination - 2012

ADVANCED MARKETING

SPECIAL PAPER - II

CONSUMER BEHAVIOUR

(Group - H)

(2008 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions :

- (1) All questions are compulsory.*
- (2) All questions carry equal marks.*

Q.1) Explain the role and scope of Consumer Behaviour in Modern Marketing.

OR

Q.1) Write notes :

- (a) Elements of Learning Process
- (b) Consumer Perception Process

Q.2) State the role of Family and Media in Decision-making Process of Consumers.

OR

Q.2) Write a detail note on Attitude and Consumer Behaviour.

[4270]-118

1

P.T.O.

Q.3) Explain Consumer Research Process.

OR

Q.3) (A) What is Stimulus Generalisation ?

(B) State Positive and Negative Motivation.

Q.4) Describe Marketing Application of Maslow's Theory of Motivation.

OR

Q.4) (A) State external factors affecting of Perception of Consumers.

(B) Describe Methods of Collecting Secondary Data.

Q.5) Write short notes : (**Any Four**)

(a) Characteristics of Rural Consumer

(b) Role of Govt. in Consumer Protection

(c) Business Ethics and Marketing

(d) Scope of Service Sector in Marketing

(e) History of Consumer Research

(f) Role of Media in the Success of Marketing

Seat No.	

Total No. of Questions : 5]

[Total No. of Printed Pages : 2

[4270]-118

मराठी रूपांतर

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 100

सूचना :

- (1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
- (2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.
- (3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्र.1) आधुनिक विपणनामध्ये ग्राहकवर्तनाची भूमिका आणि व्याप्ती स्पष्ट करा.

किंवा

प्र.1) टिपा लिहा :

- (अ) अध्ययन प्रक्रियेचे घटक
- (ब) ग्राहक संवेदन प्रक्रिया

प्र.2) ग्राहकांच्या निर्णयप्रक्रियेमधील कुटुंब आणि माध्यमे यांची भूमिका सांगा.

किंवा

प्र.2) अभिवृत्ती आणि ग्राहकांचे वर्तन यावर सविस्तर टीप लिहा.

प्र.3) ग्राहक संशोधन प्रक्रिया स्पष्ट करा.

किंवा

प्र.3) (अ) उद्दिपक सामान्यीकरण म्हणजे काय ?

(ब) सकारात्मक व नकारात्मक संप्रेरण सांगा.

प्र.4) मॅस्लो यांच्या अभिप्रेरणाविषयक सिद्धांताचे विपणनातील उपयोजन विशद करा.

किंवा

प्र.4) (अ) ग्राहक संवेदनेवर परिणाम करणारे बाह्य घटक सांगा.

(ब) दुय्यम तथ्ये गोळा करण्याच्या पद्धती विशद करा.

प्र.5) थोडक्यात टिपा लिहा : (कोणत्याही चार)

(अ) ग्रामीण ग्राहकांची वैशिष्ट्ये

(ब) ग्राहक संरक्षणातील सरकारची भूमिका

(क) व्यावसायिक नीतीमूल्ये आणि विपणन

(ड) विपणनातील सेवाक्षेत्राची व्याप्ती

(इ) ग्राहक संशोधनाचा इतिहास

(फ) विपणनातील यशस्वितेमध्ये माध्यमांची भूमिका

Seat No.	

Total No. of Questions : 5]

[Total No. of Printed Pages : 4

[4270]-201

M. Com. (Semester - II) (Compulsory) Examination - 2012

FINANCIAL ANALYSIS AND CONTROL

(2008 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instruction :

All questions are compulsory and carry equal marks.

Q.1) An enterprise having the following two proposal of investment :

Particulars	Proposal 'A'	Proposal 'B'
Cost of Investment (Rs.)	20,000	28,000
Life of the Assets (Years)	4	5
Scrap Value	NIL	NIL

Net Income after depreciation and tax :

Year	Rs.	Rs.
2008 ..	500	NIL
2009 ..	2,000	3,400
2010 ..	3,500	3,400
2011 ..	2,500	3,400
2012 ..	—	3,400

It is estimated that each of the project will require an additional working capital of Rs. 2,000 which will be received back in full after the expiry of each project life.

Depreciation is to be provided under Straight Line Method.

The present value of Re. 1 to be received at the end of each year at 10% p.a. is given below :

Year	Present Value
1	0.91
2	0.83
3	0.75
4	0.68
5	0.62

You are required to assess the profitability of the projects on the basis of the following methods :

- (a) Return on Investment
- (b) Payback Period
- (c) Discounted Payback Period
- (d) Profitability Index

Q.2) Define the terms 'Budget' and 'Budgetary Control'. Explain preliminary requirements to install an effective Budgetary Control System.

OR

Q.2) From the following forecasts of Income and Expenditures, prepare a Cash Budget for the period from June, 2012 to August, 2012 :

Months	Sales (Rs.)	Purchases (Rs.)	Wages (Rs.)	Manufacturing Expenses (Rs.)	Selling Expenses (Rs.)
April, 2012	50,000	40,000	5,000	20% of Wages	5% of Total Sales
May, 2012	80,000	50,000	5,000	20% of Wages	5% of Total Sales
June, 2012	60,000	70,000	6,000	20% of Wages	5% of Total Sales
July, 2012	70,000	40,000	6,000	20% of Wages	5% of Total Sales
Aug. 2012	60,000	30,000	7,000	20% of Wages	5% of Total Sales

Additional Information :

- (1) $\frac{1}{5}$ th of the sales are on cash basis.

- (2) 50% of the credit sales are recovered in the next month, whereas 50% are recovered after two months.
- (3) Cash Sales are made at 5% Cash Discounts.
- (4) All purchases are credit purchases and the due amount is paid after two months.
- (5) Wages are paid 15 days in arrears.
- (6) Manufacturing Expenses and Selling Expenses are paid in the same month.
- (7) A machine costing Rs. 60,000 is to be purchased in the month of July, 2012. 50% payment is to be made in the same month and the remaining amount is to be paid in three monthly equal installments along with interest @ 18% p.a.
- (8) As on 1st June, 2012 Cash Balance is Rs. 36,600.

Q.3) Explain any four circumstances in which the technique of Marginal Costing will help the management in taking decisions.

OR

Q.3) An Analysis of Costs of Prakash Plastics Ltd. led to the following information :

Cost of Elements	Variable Cost (% of Sales)	Fixed Cost (Rs.)
Direct Material	32.8	—
Direct Labour	28.4	—
Factory Overhead	12.6	1,89,900
Distribution Expenses	4.1	58,400
Administrative	1.1	66,700

Budgeted Sales for next year are Rs. 18,50,000.

You are required to determine :

- (a) The Break-even Sales Volume
- (b) The Profit at the Budgeted Sales Volume

- (c) The profit,
if actual sales
- (i) drop by 10%
 - (ii) increase by 5% of Budgeted Sales

Q.4) What is 'Variance Analysis' ? Explain various Variances and their importance in the Managerial Decision-making.

OR

Q.4) From the following data for November, 2012 :

Calculate :

- (a) Material Cost Variance
- (b) Material Price Variance
- (c) Material Usage Variance
- (d) Material Mixture Variance

Material	Standard		Actual	
	Qty.	Rate (Rs.)	Qty.	Rate (Rs.)
X	8,000 kgs.	1.05	7,500 kgs.	1.20
Y	3,000 kgs.	2.15	3,300 kgs.	2.30
Z	2,000 kgs.	3.30	2,400 kgs.	3.50
Total	13,000 kgs.		13,200 kgs.	

Q.5) Write short notes : (Any Four)

- (a) Measurement of Cost of Capital
- (b) Internal Rate of Return
- (c) Flexible Budget
- (d) 'Make or Buy' Decision
- (e) Explicit and Implicit Cost
- (f) Key Factor / Limiting Factor

Seat No.	

Total No. of Questions : 5]

[Total No. of Printed Pages : 2

[4270]-202

M. Com. (Semester - II) (Compulsory) Examination - 2012

RESEARCH METHODOLOGY FOR BUSINESS

(2008 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions :

- (1) *All questions are compulsory.*
- (2) *All questions carry equal marks.*

Q.1) What is Research Plan or Design ? Explain in detail steps in Research Design.

OR

Q.1) Explain in detail the Sources of Government and Non-government Information.

Q.2) Write a detailed note on Evaluation of Secondary Sources.

OR

Q.2) (A) Define Questionnaire. Explain merits and demerits of Questionnaire.

(B) What is Sampling ? Explain the merits and demerits of Sampling.

Q.3) (A) Explain the meaning and methods of Tabulation.

(B) What is Scaling ? Explain various Techniques of Scaling.

OR

Q.3) What do you mean by Cases in Business Research ? Explain the features and types of Cases in Business Research.

Q.4) Explain the following points in Business Research Project :

- (a) Editing Sentences
- (b) Organising Evidence Information Data

OR

Q.4) Explain in detail the Research Problems in Business and Commercial Functions.

Q.5) Write short notes : **(Any Four)**

- (a) Importance of Research
 - (b) Sources of Information regarding Economy
 - (c) Survey Method
 - (d) Index
 - (e) Research Planning
 - (f) Action Research
-

Seat No.	

Total No. of Questions : 5]

[Total No. of Printed Pages : 2

[4270]-202

मराठी रूपांतर

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 100

सूचना :

- (1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
- (2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.
- (3) संदर्भाकरिता मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्र.1) संशोधन आराखडा म्हणजे काय ? संशोधन आराखड्याचे टप्पे/पायऱ्या सविस्तर स्पष्ट करा.

किंवा

प्र.1) सरकारी व बिगर सरकारी माहितीचे स्रोत सविस्तर स्पष्ट करा.

प्र.2) दुय्यम स्रोतांचे मूल्यमापन यावर सविस्तर टीप लिहा.

किंवा

प्र.2) (अ) 'प्रश्नावली' या संकल्पनेची व्याख्या द्या. प्रश्नावलीचे फायदे-तोटे स्पष्ट करा.

(ब) नमूना निवड म्हणजे काय ? नमूना निवडीचे फायदे-तोटे स्पष्ट करा.

प्र.3) (अ) 'सारणीकरण' या संकल्पनेचा अर्थ सांगून पद्धती स्पष्ट करा.

(ब) अनुमापन तंत्रे म्हणजे काय ? विविध अनुमापन तंत्रे स्पष्ट करा.

किंवा

प्र.3) व्यवसाय संशोधनात प्रकरण/दाखला (Cases) म्हणजे काय ? व्यवसाय संशोधन प्रकरणाची वैशिष्ट्ये व प्रकार स्पष्ट करा.

प्र.4) व्यवसाय संशोधन अहवालातील खालील मुद्दे स्पष्ट करा :

(अ) वाक्य संकलन

(ब) पुरावा माहिती तथ्य संकलन

किंवा

प्र.4) व्यवसाय आणि व्यावसायिक कार्यातील संशोधन समस्या सविस्तर स्पष्ट करा.

प्र.5) टिपा लिहा : (कोणत्याही चार)

(अ) संशोधनाचे महत्त्व

(ब) अर्थ व्यवस्थे संदर्भातील माहिती मिळविण्याचे मार्ग/स्रोत

(क) सर्वेक्षण पद्धती

(ड) अनुक्रमणिका

(इ) संशोधन योजना

(फ) क्रियात्मक संशोधन

Seat No.	

Total No. of Questions : 5]

[Total No. of Printed Pages : 6

[4270]-203

**M. Com. (Semester - II) Examination - 2012
ADVANCED ACCOUNTING AND TAXATION**

SPECIAL PAPER - III

SPECIALISED AREAS IN ACCOUNTING

(Group - A)

(2008 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions :

- (1) *All questions are compulsory.*
 - (2) *Figures to the right indicate full marks.*
 - (3) *Use of pocket calculator is allowed.*
-

Q.1) What are the issues and problems with reference to Published Financial Statements of Companies ? [20]

OR

Q.1) Write short notes : (Any Four) [20]

- (a) Hotel Accounting
- (b) Demerger
- (c) Assessment
- (d) Service Tax
- (e) Value Added Tax
- (f) Excise Duty

Q.2) Following are the balance from the ledger of 'Ajay Hotel', Mumbai, on 31st March, 2012 : **[20]**

	Rs.
Share Capital	2,50,000
Furniture and Fixture	85,000
Freehold Premises	47,000
Glass and China	11,000
Cutlery and Plates	5,000
Linen	1,000
Rates, Taxes and Insurance	1,000
Salaries and Wages	5,000
Stock on 1-4-2011 :	
Wine	12,000
Spirits	4,000
Beers	20,000
Minerals	2,000
Cigars and Cigarettes	2,000
Sundry Provision and Stores	5,000
Coal	1,500
Purchases :	
Meat	4,000
Fish and Poultry	4,000
Sundry Provisions	5,000
Wines	20,000
Spirits	10,000
Beers	25,000
Minerals	5,000
Cigarettes and Cigars	3,000
Laundry	1,000
Coal and Gas	3,000
Electricity Bill	3,000
General Expenses	2,000

Sales :

Wines	20,000
Spirits	7,000
Beers	30,000
Minerals	4,250
Cigars and Cigarettes	4,000

Charges :

Meals	75,000
Rooms	25,000
Washing Charges	5,000
Fires in Bedrooms	5,000

Depreciations :

Premises	2,700
Furniture and Fittings	4,000
Glass and China	500
Linen	100
Cutlery and Plates	200
Cash at Bank	44,600
Cash in Hand	48,600
Visitors A/c.	64,500
Sundry Creditors	26,500

Prepare Final Accounts for the year ended 31st March, 2012.

Stock on 31-3-2012 were :

Wines	5,000
Spirits	3,500
Beers	6,500
Minerals	2,000
Cigars and Cigarettes	1,000
Sundry provisions for Stores	500
Coal	100

Q.3) Upto Date Ltd. has agreed to acquire the goodwill and assets (except stock) of Slowdown Ltd. as on 31-03-2012 on which date the Balance Sheet of Slowdown Ltd. was as under :

Balance Sheet
as on 31st March, 2012

Liabilities	Amount (Rs.)	Assets	Amount (Rs.)
Share Capital :		Fixed Assets :	
16,000 Shares of Rs. 10 each	1,60,000	Goodwill	20,000
Reserve	43,000	Freehold Property	80,000
9% Debentures	60,000	Machinery	80,000
Current Liabilities and Provisions	57,000	Current Assets :	
		Stocks	30,000
		Investments	40,000
		Sundry Debtors	50,000
		Bank Balance	20,000
	3,20,000		3,20,000

The consideration for acquisition agreed was as under :

- (1) Discharge of 9% Debentures @ 10% Premium by Issues of 12% Debentures in Upto Date Ltd.
- (b) Issue of 3 shares of Rs. 10 each in Upto Date Ltd. at market price of Rs. 12 for every 2 shares of Slowdown Ltd.
- (c) Payment of Rs. 2.50 in cash for each shares in Slowdown Ltd.
- (d) Acquisition Expenses of Rs. 3,000 to be met by Upto Date Ltd.

Slowdown Ltd. sold its stock (which was not taken over) Rs. 32,000 and one third of the shares received from Upto Date Ltd. @ Rs. 12.50 each. Current liabilities and provision (which were also not taken over) were settled at Rs. 55,000. Before the final liquidation it also declared a dividend of Rs. 12.50.

Upto Date Ltd. valued Freehold Property at Rs. 1,20,000, Machinery at Rs. 75,000, Investment at 10% increase and Sundry Debtors at 10% less.

You are required to give :

- (a) Ledger Accounts to close the books of Slowdown Ltd.
 (b) Opening Journal Entries in the books of Upto Date Ltd. [20]

Q.4) Following is the Trial Balance and additional information of Vidya Public School. Prepare Income and Expenditure Account for the year ended on 31st March, 2012 and a Balance Sheet as on date : [20]

Trial Balance

Particulars	Debits (Rs.)	Credit (Rs.)
Capital Fund	–	5,00,000
Building	3,00,000	–
Furniture and Fittings	50,000	–
Library Books	50,000	–
Admission Fees	–	45,000
Tuition Fees	–	50,000
Exam Fees	–	20,000
Government Grant	–	2,00,000
Salary and Wages	2,00,000	–
Rent for the Hall	2,000	–
Subscription received	–	75,000
Donations (Not to be Capitalised)	–	50,000
Investments @ 12% p.a.	3,00,000	–
Sundry Receipts	–	2,000
Printing and Stationery	20,000	–
Telephone Bill	5,000	–
Exp. for Annual Social Function	5,000	–
Cash at Bank	7,000	
Cash in Hand	3,000	
	9,42,000	9,42,000

Additional Information :

- (1) Subscription due Rs. 10,000.
- (2) Subscriptions received in Advance Rs. 15,000.
- (3) Tuition Fees yet to be received Rs. 5,000.
- (4) Salary and Wages Outstanding Rs. 10,000.
- (5) Provide Depreciation @ 10% on Building, Furniture and Fitting and Library Books.

Q.5) Delhi Limited undertook a contract for Rs. 5,00,000 on 1st July, 2010. On 30th June, 2011 when the accounts were closed, the following details about the contract were gathered :

	Rs.
Materials Purchase	1,00,000
Wages Paid	45,000
General Expenses	10,000
Plant Purchased	50,000
Materials on hand (30-06-2011)	25,000
Wages accrued (30-06-2011)	5,000
Work Certified	2,00,000
Cash Received	1,50,000
Work Uncertified	15,000
Depreciation of Plant	5,000

The above contract contained an escalation clause which read as follows :

In the event of prices of material and rates of wages increase by more than 5% the contract price will be increased according by 25% of the rise in the cost of materials and wages beyond 5% in each case.

It was found that since the date of signing the agreement the prices of materials and wages rates increased by 25%. The value of the work certified does not take into account the effect of the above clause.

Prepare the Contract Account. Working should form part of the answer. [20]

Seat No.	

Total No. of Questions : 6]

[Total No. of Printed Pages : 5

[4270]-204

M. Com. (Semester - II) Examination - 2012
ADVANCED ACCOUNTING AND TAXATION
SPECIAL PAPER - IV

BUSINESS TAX ASSESSMENT AND PLANNING

(Group - A)

(2008 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions :

- (1) *All questions are compulsory.*
- (2) *Figures to the right indicate full marks.*
- (3) *Read all the questions very carefully before attempting to answers.*

Q.1) Write short notes : (Any Four)

[16]

- (a) Procedure for Assessment
- (b) Best Judgement Assessment
- (c) Assessment of Local Authority
- (d) Return of Income
- (e) Exemptions U/s 11 (Charitable Trust)
- (f) Basic Concept of VAT
- (g) Taxable Services

Q.2) Answer any two of the following :

[14]

- (a) Explain the procedure of Filling of Service Tax Return.
- (b) What are the demerits of VAT ?
- (c) Explain briefly Concept of Tax Planning and Management.
- (d) Deductions in respect of Income of Co-operative Societies (Sec. 80P)

[4270]-204

1

P.T.O.

Q.3) Patel and Co. is a partnership firm consisting of three partners, Mr. Patel, Mr. Malhotra and Mr. Anand, sharing profits and losses in the ratio of 3 : 2 : 3. The firm was doing business in manufacture of electrical appliances. The profit and loss account of the firm for the year ending 31 March, 2013 was as under :

Particulars	Rs.	Particulars	Rs.
Purchases	7,32,000	Sales	20,70,000
Salary to Staff	3,12,000	Long Term Capital Gains	4,90,000
Miscellaneous Expenses	1,80,000		
Interest to Partners :			
Patel (14%) 28,000		Debentures Interest	
Malhotra (18%) 2,10,000		Miscellaneous	40,000
Anand (16%) 70,000	3,08,000	Business Receipt	4,000
Depreciation	1,80,000	Interest on Drawings recovered from Mr. Patel	16,000
Remuneration to Partners :			
Patel 96,000			
Malhotra 60,000			
Anand 96,000	2,52,000		
Net Profit	6,56,000		
	26,20,000		26,20,000

The following further details are furnished :

- (1) The firm has completed all the formalities to be considered as a partnership assessed as such.
- (2) The firm is not found to be eligible for deduction under Sec. 80IB.
- (3) Depreciation eligible under the Income Tax Act works to Rs. 96,000.

- (4) Under Miscellaneous Expenses, Rs. 82,000 are inadmissible expenses, out of which Rs. 60,000 were donation given to an approved charitable trust.
- (5) For the Assessment Year 2011-12 and 2012-13; the firm was assessed on a Business Loss of Rs. 40,000 and Capital Loss of Rs. 10,000.
- (6) Mr. Malhotra is non-working partner.

Compute the Total Income of the Firm and the Tax Payable by it. [20]

Q.4) (A) Pratik Ltd. owns the following assets on 31-3-2013 :

- (1) Land situated in rural area book value Rs. 9,00,000.
- (2) Unused Land situated in Urban Area Rs. 31,00,000.
- (3) Motor Car written down value Rs. 7,00,000 value as per schedule III to the Wealth Tax Act, 1957 Rs. 7,50,000.
- (4) Residential House Rs. 4,90,000.
- (5) Gold and Silver Value - Book Value Rs. 1,10,000 value as per Schedule III to the Wealth Tax Act, 1957 Rs. 32,00,000.
- (6) Shares in Companies Book Value Rs. 15,00,000.
- (7) Cash in hand Rs. 1,40,000.
- (8) Bank Balance Rs. 9,40,000.
- (9) Plant and Machinery W.D.V. 5,00,000 Cost Rs. 16,00,000, Market Value 6,00,000.

The company has borrowed Rs. 4,00,000 for purchase of Plant and Machinery.

Find out the Net Wealth Tax Liability of the Company for the Assessment Year 2013-14. [10]

- (B) Sahara Enterprises registered dealer made the following purchase and sales in the month of March, 2013 :

Particulars	Purchases (Rs.)	Sales (Rs.)
5% VAT Goods	42,60,000	44,75,000
8% VAT Goods	16,20,000	17,41,000
12.5% VAT Goods	11,44,000	12,68,000
VAT Exempted Goods	8,00,000	9,40,000
	78,24,000	84,24,000

- (1) All purchases and sales are exclusive of VAT.
- (2) The Input Tax paid on purchases of goods is eligible for VAT Credit.

Compute the VAT Liability for the month of March, 2013. [10]

Q.5) Kisan Co-operative Society engaged in processing agricultural produce of its members, without the aid of power, and its marketing furnishes the following particulars, determine its Net Income and Tax Liability for the Assessment Year 2013-14 :

- (1) Income from processing of agricultural produce Rs. 27,000.
- (2) Income from processing of agricultural produce with aid of power Rs. 60,000.
- (3) Income from marketing agricultural produce Rs. 10,000.
- (4) Dividends from another Co-operative Society Rs. 75,000.
- (5) Income from letting of godowns Rs. 50,000.
- (6) Income from House Property Rs. 90,000.
- (7) Income from Agency Business Rs. 85,000. [20]

Q.6) Compute the Taxable Income of Yash Petro-chemicals Ltd., a closely held Indian Manufacturing Company for the Assessment Year 2013-14 from the following information given for the relevant previous years.

Profit and Loss Account	Rs.
Sales Proceeds of Goods (Domestic Sales)	26,00,000
Sale of Proceeds of Goods (Export Sale)	5,00,000
Other Receipt	3,00,000
Total	<u>34,00,000</u>
Less : Expenses	
Administrative Expenses	8,35,000
Provision for Unascertained Liabilities	60,000
Income Tax	4,00,000
Depreciation	4,00,000
Outstanding Customs Duty	15,000
Proposed Dividend	50,000
Loss of Subsidiary Company	40,000
Total	<u>18,00,000</u>
Net Profit	16,00,000

For the tax purposes, the company wants to claim the following :
Deduction under 80IB (30% of Rs. 16,00,000); Excise Duty pertaining to 2008-09 paid during 2012-13 Rs. 1,00,000; Depreciation under Sec. 32 Rs. 5,50,000; Brought Forward Loss of 2009-10 Rs. 12,00,000.

[10]

Seat No.	

Total No. of Questions : 6]

[Total No. of Printed Pages : 3

[4270]-205

M. Com. (Semester - II) Examination - 2012

ADVANCED COST ACCOUNTING AND COST SYSTEMS

SPECIAL PAPER - III

APPLICATION OF COST ACCOUNTING

(Group - B)

(2008 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions :

- (1) Attempt **all** questions.*
- (2) Figures to the right indicate full marks.*
- (3) Use of calculator is allowed.*

Q.1) (A) Fill in the blanks :

[05]

- (a) Depreciation is the diminution in the value of a fixed assets mainly due to _____ and lapse of time.
- (b) Normal Capacity is the capacity _____ during a normal period.
- (c) Value Cain Analysis is a way of assessing _____ advantage.
- (d) High productivity suggests _____ use of resources for achieving a set of targets.
- (e) The need of reconciliation arises in _____ Accounting System.

(B) State whether the following statements are **true** or **false** : [05]
reasons :

- (a) Idle Facility and Idle Time are the same.
- (b) Increase in production necessarily means increase in productivity.
- (c) Rent on owned building is not included in Cost Accounts.
- (d) Normal loss of material is transferred to costing Profit and Loss Account.
- (e) The volume of production achieved in a specified period is called Practical Capacity.

Q.2) What is meant by 'Value Chain' and How is it useful in assessing competitive advantage ? [20]

Q.3) Write short notes on **any four** of the following : [20]

- (a) Spoilage
- (b) Amortization of Interest on Capital
- (c) Idle Capacity
- (d) Reasons for Reconciliation of Cost and Financial Accounts
- (e) Business Process Re-engineering
- (f) Role of Management Accountant in Value Chain Analysis

Q.4) From the following figures, prepare a Reconciliation Statement : [20]

	Rs.
Net profit as per Financial Books	63,780
Net profit as per Costing Books	66,760
Factory Overheads under-recovered in Costing	5,700
Admn. Overheads recovered in excess	4,250
Depreciation charged in Financial Books	3,650
Depreciation recovered in Costing	3,950
Interest received but not included in Costing	450
Income Tax provided in Financial Books	600
Bank Interest credited in Financial Books	230

Stores Adjustment (Credited in Financial Books)	420
Depreciation of Stock charged in Financial Account	860
Dividends appropriate in Financial Account	1,200
Loss due to theft provided only in Financial Books	260

Q.5) M/s. SISTAS and Co. Manufacture Product 'A' at the rate of 80 paise per hour. The company has been producing and selling 1,60,000 units annually during the period 2007 to 2011. However, during the year 2012 the company was able to produce 1,46,000 units only. The company's annual fixed overhead for 2012 amounted to Rs. 5,84,000. The company works on single shift only at 8 hours per day and 6 days a week.

The company had declared 13 holidays during the year 2012. The quarterly preventive maintenance and repairs work involved 77 hours. You are required to calculate the maximum, practical, normal and actual capacities in 2012 in terms of hours. [20]

Q.6) A company maintained separate Cost and Financial Accounts and the costing profit for the year 2011 differed to that revealed in Financial Accounts, which was shown as Rs. 50,000.

The following information is available :

(1)	Cost Accounts (Rs.)	Financial Accounts (Rs.)
Opening Stock of Raw Materials	5,000	5,500
Closing Stock of Raw Materials	4,000	5,300
Opening Stock of Finished Goods	12,000	15,000
Closing Stock of Finished Goods	14,000	16,000

- (2) Dividends of Rs. 1,000 were received by the company.
- (3) A machine with net book value of Rs. 10,000 was sold during the year for Rs. 8,000.
- (4) The company charged 10% interest on its opening capital employed of Rs. 80,000 to its proceeds costs.

You are required to determine the profit figure which was shown in the Cost Accounts. [10]

Seat No.	

Total No. of Questions : 5]

[Total No. of Printed Pages : 4

[4270]-206

M. Com. (Semester - II) Examination - 2012

ADVANCED COST ACCOUNTING AND COST SYSTEMS

SPECIAL PAPER - IV

COST CONTROL AND COST SYSTEMS

(Group - B)

(2008 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions :

- (1) *All questions are compulsory.*
- (2) *Figures to the right indicate full marks.*
- (3) *Use of calculator is allowed.*

Q.1) (A) Fill in the blanks :

[05]

- (a) The Value Analysis Technique raise _____ and minimise cost.
- (b) Break-even Sales are 1000 units, Fixed Cost Rs. 2,000, Contribution per unit is Rs. _____.
- (c) The system most useful for making decisions of the make or buy, and similar other ones, is called _____ Costing.
- (d) The System of Costing must be _____ so that it may be changed according to changed conditions and circumstances.
- (e) The Ordinary Trading Account is a locked store house of most valuable information to which cost system is the _____.

[4270]-206

1

P.T.O.

(B) State whether the following statements are **true** or **false** : [05]

- (a) Cost reduction should not be done by arbitrary cost slashing.
- (b) Activity Based Costing (ABC) System helps companies to better price their products.
- (c) Absorption Costing is more suitable for decision-making than Marginal Costing.
- (d) When Break-even Point is reached, after that contribution on additional is equal to profit.
- (e) The Cost System should be independent of Financial Accounting System.

Q.2) “Cost Reduction is attainable in almost all areas of business activities.”
Discuss. [20]

OR

Q.2) Discuss the Methods of Absorption of Overheads for Costing System design and installation. [20]

Q.3) Write short notes : (**Any Four**) [20]

- (a) Just In Time (JIT)
- (b) Value Analysis
- (c) Pareti Analysis
- (d) Differential Cost Analysis
- (e) Installation of Costing System in Computer Environment
- (f) Cost Unit

Q.4) PCT Ltd. provides you the following information :

	Year-2010	Year-2011
Total Sales	Rs. 20,000	Rs. 30,000
Total Cost	Rs. 17,600	Rs. 21,600

Required : Calculate the following :

- The P/v Ratio
- Fixed Cost
- Break-even Point
- Margin of Safety
- The Amount of Profit/Loss when Sales are Rs. 50,000.
- The Amount of Sales required to earn a profit of Rs. 59,040.
- The Amount of Sales required to earn profit @ 10% on Sales.
- The Amount of Profit for the year 2012 after taking into consideration the 10% decrease in selling price but 20% increase in Physical Sale Volume and Fixed Costs.

[25]

Q.5) A company producing 24,000 units provides you the following information :

	Rs.
Direct Material	1,20,000
Direct Wages	84,000
Variable Overheads	48,000
Semi-variable Overheads	28,000
Fixed Overheads	80,000
Total Cost	3,60,000

The product is sold at Rs. 20 per unit.

The management proposes to increase the production by 3,000 units for sales in the foreign market. It is estimated that semi-variable overheads will increase by Rs. 1,000. But the product will be sold at Rs. 14 per unit in the foreign market. However, no additional capital expenditure will be incurred. The management seeks your advice as a Cost Accountant. What will you advise them ?

[25]

OR

Q.5) A company producing a single product sells it at Rs. 50 per unit. Write variable cost is Rs. 35 and fixed cost amounts to Rs. 12 lakhs p.a. With this Data you are required to calculate the following, treating each independent of the other :

- (a) P/V Ratio and Break-even Sales
 - (b) New Break-even Sales if variable cost increase by Rs. 3 per unit, without increase in selling price.
 - (c) Increase in sales required if profits are to be increased by Rs. 2.4 lakhs.
 - (d) Percentage in increase/decrease in sales volume, if a 10% increase in selling price without affecting the existing profit quantum.
 - (e) Quantum of advertisement expenditure permissible to increase sales by Rs. 1.2 lakhs, without affecting existing profits quantum. **[25]**
-

Seat No.	

Total No. of Questions : 5]

[Total No. of Printed Pages : 2

[4270]-207

M. Com. (Semester - II) Examination - 2012

BUSINESS PRACTICES AND ENVIRONMENT

SPECIAL PAPER - III

MODERN BUSINESS PRACTICES

(Group - C)

(2008 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions :

- (1) *All questions are compulsory.*
- (2) *All questions carry equal marks.*

Q.1) Explain objectives and functions of Maratha Chamber of Commerce.

OR

Q.1) Explain objectives and organisation structure of Maharashtra Chamber of Commerce.

Q.2) Explain functions of Federation of Indian Chamber of Commerce and Industries.

OR

Q.2) State objectives and functions of Public Enterprises in India.

Q.3) State nature of Indian Agriculture and Agricultural Taxation Policy of Government of India.

OR

Q.3) What is 'Agricultural Business' ? Explain characteristics of Agricultural Business in India.

Q.4) State the Impact of WTO (World Trade Organisation) on Agri-Business Practices in India.

OR

Q.4) What is 'Agricultural By-product' ? State nature and disposal of Agricultural By-product.

Q.5) Write short notes : (**Any Four**)

- (a) Confederation of Indian Industries
- (b) Autonomy of Public Enterprises
- (c) Dairy Business in India
- (d) Farm Waste
- (e) Public Utilities
- (f) Indian Merchants Chamber

Seat No.	

Total No. of Questions : 5]

[Total No. of Printed Pages : 2

[4270]-207

मराठी रूपांतर

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 100

सूचना :

- (1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
- (2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.
- (3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्र.1) मराठा वाणिज्य मंडळाची उद्दिष्टे आणि कार्ये स्पष्ट करा.

किंवा

प्र.1) महाराष्ट्र वाणिज्य मंडळाची उद्दिष्टे आणि संघटन रचना स्पष्ट करा.

प्र.2) भारतीय वाणिज्य व उद्योग मंडळ संघाचे (Federation) कार्ये स्पष्ट करा.

किंवा

प्र.2) भारतातील सार्वजनिक उद्योगाची उद्दिष्टे आणि कार्ये सांगा.

प्र.3) भारतीय शेतीचे स्वरूप आणि भारत सरकारचे कृषी करविषयक धोरण सांगा.

किंवा

प्र.3) 'कृषी व्यवसाय' म्हणजे काय ? भारतातील कृषी व्यवसायांची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

प्र.4) जागतिक व्यापार संघटनेचा (W.T.O.) कृषी व्यवसाय पद्धतीवर होणारा परिणाम सांगा.

किंवा

प्र.4) 'कृषी उप-उत्पादने' म्हणजे काय ? कृषी उप-उत्पादनाचे स्वरूप विल्हेवाट संबंधित माहिती सांगा.

प्र.5) टिपा लिहा : (कोणत्याही चार)

- (अ) भारतीय उद्योगांचा महासंघ (Confederation)
 - (ब) सार्वजनिक उद्योगांची स्वायत्तता
 - (क) भारतातील दुग्ध व्यवसाय
 - (ड) कृषी माल नासघूस
 - (इ) सार्वजनिक सेवा
 - (फ) भारतीय वाणिज्य मंडळ
-

Seat No.	

Total No. of Questions : 5]

[Total No. of Printed Pages : 2

[4270]-208

M. Com. (Semester - II) Examination - 2012

BUSINESS PRACTICES AND ENVIRONMENT

SPECIAL PAPER - IV

BUSINESS ENVIRONMENT ANALYSIS

(Group - C)

(2008 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions :

- (1) All questions are compulsory.
- (2) All questions carry equal marks.

Q.1) “Role of Public and Private Sector is supplementary to each other.”
Discuss. [20]

OR

Q.1) Examine the role of Foreign Technology and MNC in the Development
of Nation. [20]

Q.2) Explain the role of Public, Private and Co-operative Banks in Financial
Environment of Business. [20]

OR

Q.2) (A) State the techniques of Environmental Analysis. [10]

(B) Explain the role of Capital Market in Financial Environment of
Business. [10]

Q.3) “Social Injustice and Inflation - both affects, adversely on Growth of Business.” Comment critically. [20]

OR

Q.3) (A) “Technical Knowledge and Information plays vital role in Growth of Business.” Discuss. [10]

(B) “Rivalry amongst existing firms creates hurdles in growth of Business.” Comment. [10]

Q.4) What is Global Environment ? State the impact of Natural and Cultural Environment on Growth of Business. [20]

OR

Q.4) (A) State the importance of Study of Demographic Environment. [10]

(B) State the reasons of Unemployment and Remedial Measures for same. [10]

Q.5) Write short notes : (Any Two) [20]

(a) Importance of Small and Cottage Industries

(b) Indian Money Market

(c) Regional Imbalance

(d) Limitations of Techniques of Analysis

Seat No.	

Total No. of Questions : 5]

[Total No. of Printed Pages : 2

[4270]-208

मराठी रूपांतर

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 100

सूचना :

(1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.

(2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

प्र.1) “सार्वजनिक आणि खाजगी क्षेत्रांची भूमिका एकमेकांना परस्परपूरक आहे.” चर्चा करा. [20]

किंवा

प्र.1) देशाच्या विकासामध्ये परकीय तंत्रज्ञान आणि बहुराष्ट्रीय कंपन्यांच्या भूमिकेचे परीक्षण करा. [20]

प्र.2) व्यवसायाच्या वित्तीय पर्यावरणात सार्वजनिक, खाजगी आणि सहकारी बँकाची भूमिका स्पष्ट करा. [20]

किंवा

प्र.2) (अ) पर्यावरण विश्लेषणाच्या पद्धती (Techniques) विशद करा. [10]

(ब) व्यवसायाच्या वित्तीय पर्यावरणात भांडवल बाजाराची भूमिका स्पष्ट करा. [10]

प्र.3) “सामाजिक अन्याय आणि चलनवाढ या दोहोंचा व्यवसायाच्या वाढीवर विपरीत परिणाम होतो.” या विधानाचे टिकात्मक परीक्षण करा. [20]

किंवा

प्र.3) (अ) “तांत्रिक ज्ञान व माहिती व्यवसायाच्या वाढीमध्ये महत्त्वाची भूमिका बजावतात.” चर्चा करा. [10]

(ब) आस्तित्वात असलेल्या संस्थामधील दुष्मनी (Rivalry amongst existing firms) व्यवसायाच्या वाढीमध्ये अडथळे निर्माण करतात. टीकात्मक परीक्षण करा. [10]

प्र.4) जागतिक पर्यावरण म्हणजे काय ? नैसर्गिक आणि सांस्कृतिक पर्यावरणाचा व्यवसायाच्या वाढीवर पडणारा प्रभाव स्पष्ट करा. [20]

किंवा

प्र.4) (अ) “लोकसंख्याविषयक पर्यावरणाचा अभ्यास” - महत्त्व विशद करा. [10]

(ब) बेरोजगारीची कारणे व त्यावरील उपाययोजना विशद करा. [10]

प्र.5) टिपा लिहा : (कोणत्याही दोन) [20]

(अ) लघु आणि कुटिर उद्योगांचे महत्त्व

(ब) भारतीय नाणे बाजार

(क) प्रादेशिक विषमता

(ड) विश्लेषण पद्धतीच्या मर्यादा

Seat No.	

Total No. of Questions : 5]

[Total No. of Printed Pages : 2

[4270]-209

M. Com. (Semester - II) Examination - 2012

BUSINESS ADMINISTRATION

SPECIAL PAPER - III

MARKETING MANAGEMENT

(Group - D)

(2008 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions :

- (1) *All questions are compulsory.*
- (2) *All questions carry equal marks.*

Q.1) Define Marketing. Discuss the evolution of Marketing in detail.

OR

Q.1) State the meaning of Consumer Behaviour. Explain the Environmental Factors influencing Consumer Behaviour.

Q.2) What is Marketing Mix ? Describe the elements of Marketing Mix.

OR

Q.2) What is Customer Relationship Management (CRM) ? State the significance and problems of CRM.

Q.3) Define Marketing Communication. Explain the concept and importance of Marketing Communication.

OR

Q.3) What is Branding ? Explain the strategies to build and maintain Brand Loyalty.

[4270]-209

1

P.T.O.

Q.4) What is Media Management ? Explain the role of Media Management.

OR

Q.4) Write notes on :

- (a) Ethics in Marketing
- (b) Product Life Cycle

Q.5) Write short notes : **(Any Four)**

- (a) Brand Equity
 - (b) Rural Marketing
 - (c) Consumer Education and Protection
 - (d) Product Development
 - (e) Tele Marketing
 - (f) Brand Awareness
-

Seat No.	

Total No. of Questions : 5]

[Total No. of Printed Pages : 2

[4270]-209

मराठी रूपांतर

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 100

सूचना :

- (1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
- (2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.
- (3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्र.1) 'विपणन' या संज्ञेची व्याख्या द्या. विपणन उत्क्रांतीचे सविस्तर वर्णन करा.

किंवा

प्र.1) ग्राहकांची वर्तणूक म्हणजे काय ? ग्राहक वर्तनावर परिणाम करणारे पर्यावरणीय घटक स्पष्ट करा.

प्र.2) विपणन मिश्र म्हणजे काय ? विपणन मिश्र घटकांचे स्पष्टीकरण करा.

किंवा

प्र.2) ग्राहक संबंध व्यवस्थापन या संज्ञेची व्याख्या लिहा. ग्राहक संबंध व्यवस्थापनाचे महत्त्व आणि त्याची समस्या स्पष्ट करा.

प्र.3) 'विपणन संज्ञापनाची' व्याख्या द्या. विपणन संज्ञापनाची संकल्पना आणि त्याचे महत्त्व स्पष्ट करा.

किंवा

प्र.3) मुद्रांकन म्हणजे काय ? मुद्रा निष्ठा (ब्रॉड लॉयल्टी) निर्माण करण्यासाठी आणि टिकविण्यासाठीचे डावपेच स्पष्ट करा.

[4270]-209

3

P.T.O.

प्र.4) माध्यमांचे व्यवस्थापन म्हणजे काय ? माध्यम व्यवस्थापकाची भूमिका स्पष्ट करा.

किंवा

प्र.4) टिपा लिहा :

- (अ) विपणनातील नीतीमूल्ये
- (ब) वस्तू जीवन चक्र

प्र.5) थोडक्यात टिपा लिहा : (कोणत्याही चार)

- (अ) मुद्रा मूल्य
 - (ब) ग्रामीण विपणन
 - (क) ग्राहक शिक्षण आणि संरक्षण
 - (ड) वस्तू विकास
 - (इ) टेली विपणन (टेली मार्केटिंग)
 - (फ) मुद्रा जागरूकता
-

Seat No.	

Total No. of Questions : 5]

[Total No. of Printed Pages : 2

[4270]-210

M. Com. (Semester - II) Examination - 2012

BUSINESS ADMINISTRATION

SPECIAL PAPER - IV

FINANCIAL POLICIES AND PRACTICES

(Group - D)

(2008 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions :

- (1) *All questions are compulsory.*
- (2) *All questions carry equal marks.*

Q.1) What is Profit Planning ? Describe the important basics of Profit Planning.

OR

Q.1) What is Dividend ? Explain the different types of Dividend.

Q.2) What is Amalgamation ? What are the conditions to be fulfilled for Amalgamation of Company ?

OR

Q.2) Describe the term New Instrument of Finance. State the salient features of New Financial Instrument.

Q.3) What are the different types of Lease Transactions ? Explain the Mechanism of Sale and Lease Back.

OR

Q.3) Explain in detail various types of Foreign Exchange Rates.

[4270]-210

1

P.T.O.

- Q.4)** (A) Explain the advantages and uses of Break-even Analysis.
(B) Implications of Over-capitalization.

Q.5) Write short notes : **(Any Two)**

- (a) Methods of Calculation of Purchase Consideration
 - (b) Features of Derivative Market in India
 - (c) Role of Venture Capital in Entrepreneurship Development
 - (d) Methods of Exchange Markets
-

Seat No.	

Total No. of Questions : 5]

[Total No. of Printed Pages : 2

[4270]-210

मराठी रूपांतर

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 100

सूचना :

- (1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
- (2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.
- (3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्र.1) लाभ नियोजन म्हणजे काय ? लाभ नियोजनाच्या महत्त्वपूर्ण मूलतत्त्वांचे वर्णन करा.

किंवा

प्र.1) लाभांश म्हणजे काय ? लाभांशाचे विविध प्रकार स्पष्ट करा.

प्र.2) एकत्रीकरण म्हणजे काय ? कंपनीच्या एकत्रीकरणासाठी कोणत्या अटींची पूर्तता करणे आवश्यक आहे ?

किंवा

प्र.2) वित्त पुरवठ्याची नवीन साधने या संज्ञेचे वर्णन करा. वित्त पुरवठ्याच्या नवीन साधनांची वैशिष्ट्ये सांगा.

प्र.3) भाडेपट्टी व्यवहारांचे विविध प्रकार कोणते ? विक्री आणि पुनर्खरेदी यंत्रणा स्पष्ट करा.

किंवा

प्र.3) परकीय विनिमय दराचे विविध प्रकार स्पष्ट करा.

प्र.4) (अ) समविच्छेदन बिंदू विश्लेषणाचे फायदे आणि उपयोग स्पष्ट करा.

(ब) अतिपुंजीकरणाचे परिणाम

प्र.5) टिपा लिहा : (कोणत्याही दोन)

(अ) क्रय प्रतिफल काढण्याच्या पद्धती

(ब) भारतामधील साधित बाजारपेठेची वैशिष्ट्ये

(क) उद्योजकता विकासामधील साहस भांडवलाची भूमिका

(ड) भांडवल विनिमयाच्या पद्धती

Seat No.	

Total No. of Questions : 5]

[Total No. of Printed Pages : 2

[4270]-211

M. Com. (Semester - II) Examination - 2012

COMMERCIAL LAWS AND PRACTICES

SPECIAL PAPER - III

E-SECURITY AND CYBER LAWS

(Group - E)

(2008 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instruction :

All questions are compulsory and carry equal marks.

Q.1) What is Internet Security ? State the types of security problems on Computer Systems.

OR

Q.1) What is Electronic Security ? Explain the types of security tools in E-security.

Q.2) What is XML ? State the advantages and disadvantages of XML.

OR

Q.2) Write detailed notes :

(a) E-governance

(b) Role of Internet Service Provider (ISP)

Q.3) Explain the following concepts according to I.T. Act, 2002 :

- (a) Duties of Subscriber
- (b) Carriage of Goods

OR

Q.3) Explain various Miscellaneous Provisions under Section 80 to 94 as per I.T. Act, 2002.

Q.4) What is Web Page ? Explain the process of creating and adding Web Page.

OR

Q.4) State various Clauses in Information Technology Bill.

Q.5) Write short notes : **(Any Four)**

- (a) Front Page Editor
- (b) Computer Crimes
- (c) Cyber Laws
- (d) Network Security
- (e) Acknowledgment of Receipt
- (f) Offences and Penalties

Seat No.	

Total No. of Questions : 5]

[Total No. of Printed Pages : 2

[4270]-211

मराठी रूपांतर

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 100

सूचना :

- (1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
- (2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.
- (3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्र.1) इंटरनेट सिक्युरिटी म्हणजे काय ? संगणक पद्धतीच्या गोपनीय समस्यांचे प्रकार सांगा.

किंवा

प्र.1) इलेक्ट्रॉनिक सिक्युरिटी म्हणजे काय ? इ-सिक्युरिटीच्या संरक्षणाच्या विविध हत्यारांचे प्रकार स्पष्ट करा.

प्र.2) एक्स.एम.एल. म्हणजे काय ? एक्स.एम.एल.चे फायदे आणि तोटे विशद करा.

किंवा

प्र.2) सविस्तर टिपा लिहा :

- (अ) इ-गव्हर्नन्स
- (ब) आय.एस.पी.ची भूमिका

प्र.3) माहिती तंत्रज्ञान कायदा, २००२ अन्वये खालील संकल्पना स्पष्ट करा :

- (अ) सबस्क्रायबरची कर्तव्ये
- (ब) मालाची वाहतुक

किंवा

[4270]-211

3

P.T.O.

प्र.3) माहिती तंत्रज्ञान कायदा, २००२ अंतर्गत कलम ८० ते ९४ अन्वये इतर विविध तरतूदी स्पष्ट करा.

प्र.4) वेब पेज म्हणजे काय ? वेब पेज तयार करणे आणि त्यात भर घालण्याची कार्यपद्धती स्पष्ट करा.

किंवा

प्र.4) माहिती तंत्रज्ञान बिलातील विविध विधाने (Clauses) स्पष्ट करा.

प्र.5) टिपा लिहा : (कोणत्याही चार)

(अ) फ्रन्ट पेज एडिटर

(ब) संगणकीय गुन्हे

(क) संगणकीय कायदे

(ड) नेटवर्क सिक्युरिटी

(इ) पोहोच पावती

(फ) गुन्हे व शिक्षा

Seat No.	

Total No. of Questions : 5]

[Total No. of Printed Pages : 2

[4270]-212

M. Com. (Semester - II) Examination - 2012

COMMERCIAL LAWS AND PRACTICES

SPECIAL PAPER - IV

LAWS RELATING TO COPYRIGHT AND DESIGNS

(Group - E)

(2008 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions :

- (1) All questions are compulsory.*
- (2) All questions carry equal marks.*

Q.1) Explain the need of Copyright Society. State the functions and rights of a Copyright Society.

OR

Q.1) State the Composition of Layout Design Appellate Board. What are the qualifications for appointments as a Chairman of the Board ? Describe the procedure and powers of the Appellate Board.

Q.2) State the provisions of the Design Act, 2000 with reference to Piracy of Registered Design.

OR

Q.2) What is meant by Copyright ? Explain the procedure of Application for Registration of Copyright.

Q.3) State the Legal Provisions for Registration of Geographical Indications. When their registration is prohibited ?

OR

Q.3) Define the term 'New Plant Variety'. Describe the right of farmers under the Protection of Plant Varieties and Farmers' Right Act, 2001.

Q.4) Answer the following questions in brief : **(Any Two)**

- (a) State rights of a Proprietor of a Registered Design under the Design Act, 2000.
- (b) Explain 'The Plant Varieties and Farmers' Rights Protection Authority.
- (c) What are the provisions regarding 'Civil and Criminal Remedies' of Copyright ?
- (d) What are the Prohibitable Layout Design under Layout Design Act, 2000 ?

Q.5) Write short notes : **(Any Four)**

- (a) Revocation and Cancellation of Certificate under Plant Varieties and Farmers' Right Act, 2001
- (b) Remedies against Infringement under Copyright
- (c) Industrial Design
- (d) Geographical Indication and Trade Marks
- (e) Privileges of Breeders and Researchers
- (f) Powers of Central Govt. as per the Geographical Indications of Goods (Registration and Protection) Act, 1999

Seat No.	

Total No. of Questions : 5]

[Total No. of Printed Pages : 2

[4270]-212

मराठी रूपांतर

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 100

सूचना :

- (1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
- (2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.
- (3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्र.1) मुद्रणाधिकार संस्थेची गरज स्पष्ट करा. मुद्रणाधिकार संस्थेची कार्ये आणि हक्क सांगा.

किंवा

प्र.1) रूपरेषा आराखडा अपीलीय मंडळाची रचना सांगा. अपीलीय मंडळाचे अध्यक्ष म्हणून नेमणूक होण्यासाठी कोणती पात्रता लागते ? अपीलीय मंडळाची कार्यपद्धती आणि अधिकारांचे वर्णन करा.

प्र.2) नोंदणी केलेल्या आराखड्याच्या चाचेगिरी संदर्भात आराखडा कायदा, २००० मधील तरतूदी स्पष्ट करा.

किंवा

प्र.2) मुद्रणाधिकार म्हणजे काय ? मुद्रणाधिकारासाठी नोंदणी करण्याच्या पद्धतीचे वर्णन करा.

प्र.3) भौगोलिक चिन्हाच्या नोंदणीसाठी असलेल्या कायदेशीर तरतूदी सांगा. नोंदणीवर कॅव्हा प्रतिबंध घालण्यात येतो ?

किंवा

प्र.3) 'नवीन रोपे नमूने' या संज्ञाची व्याख्या द्या. शेतकऱ्यांचे हक्क संरक्षण अधिकारिता यावर रोपे नमूने आणि शेतकऱ्यांचे हक्क संरक्षण कायदा, २००१ अंतर्गत चर्चा करा.

[4270]-212

3

P.T.O.

प्र.4) खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे द्या : (कोणतेही दोन)

- (अ) आराखडा कायदा, २००० अंतर्गत नोंदणी केलेल्या आराखडा मालकाचे हक्क सांगा.
- (ब) “रोपे नमूने आणि शेतकऱ्यांचे हक्क संरक्षण अधिकारिता” - स्पष्ट करा.
- (क) मुद्रणाधिकार कायद्यांतर्गत असणाऱ्या दिवाणी व फौजदारी तरतूदी कोणकोणत्या आहेत ?
- (ड) रूपरेषा आराखडा कायदा, २००० अंतर्गत येणारे प्रतिबंधात्मक रूपरेषा आराखडे कोणकोणते आहेत ते सांगा.

प्र.5) टिपा लिहा : (कोणत्याही चार)

- (अ) रोपे नमूने आणि शेतकऱ्यांचे हक्क संरक्षण कायदा, २००१ नुसार प्रमाणपत्राची नोंद रद्द करणे व परत घेणे
- (ब) मुद्रणाधिकाराचे उल्लंघनवरील उपाय
- (क) औद्योगिक आराखडा
- (ड) भौगोलिक चिन्ह आणि व्यापार चिन्ह
- (इ) निपजक आणि संशोधकाचे हक्क व विशेषाधिकार
- (फ) मालाचे भौगोलिक चिन्ह कायदा, १९९९ नुसार केंद्र सरकारचे अधिकार

Seat No.	

Total No. of Questions : 5]

[Total No. of Printed Pages : 2

[4270]-213

M. Com. (Semester - II) Examination - 2012
CO-OPERATION AND RURAL DEVELOPMENT
SPECIAL PAPER - III
INTERNATIONAL CO-OPERATIVE MOVEMENT
(Group - F)
(2008 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions :

- (1) All questions are compulsory.*
- (2) Figures to the right indicate full marks.*

Q.1) Explain the concept and nature of Co-operation. [20]

OR

Q.1) Review the Growth of Co-operative Movement in the World. [20]

Q.2) Can Co-operatives Survive in a Capitalistic System ? [20]

OR

Q.2) Explain the role of Co-operative Philosophy in Co-operative Movement. [20]

Q.3) How is the Development of China dependent on Co-operatives ? [20]

OR

Q.3) Critically examine the role of International Co-operative Alliance in the Development of Co-operative Movement. [20]

Q.4) Explain the Economics of Co-operation. **[20]**

OR

Q.4) Explain the emerging trends in Co-operative Institutions in the World after Globalisation. **[20]**

Q.5) Write short notes : **(Any Two)** **[20]**

- (a) Changes in Co-operative Principles
 - (b) Co-operation in Mixed Economy
 - (c) Co-operation in Yugoslavia
 - (d) Philosophy of Co-operation
-

Seat No.	

Total No. of Questions : 5]

[Total No. of Printed Pages : 2

[4270]-213

मराठी रूपांतर

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 100

सूचना :

- (1) सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहेत.
- (2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
- (3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्र.1) सहकाराची संकल्पना आणि स्वरूप स्पष्ट करा. [20]

किंवा

प्र.1) जागतिक सहकारी चळवळीच्या वाढीचा आढावा घ्या. [20]

प्र.2) भांडवलशाही व्यवस्थेत सहकारी संस्था तग धरू शकतात काय ? [20]

किंवा

प्र.2) सहकाराच्या तत्वज्ञानाची सहकारी चळवळीमधील भूमिका स्पष्ट करा. [20]

प्र.3) चीनमधील विकास सहकारावर कसा अवलंबून आहे ? [20]

किंवा

प्र.3) सहकारी चळवळीच्या विकासामधील आंतरराष्ट्रीय सहकारी महासंघाच्या भूमिकेचे टीकात्मक परीक्षण करा. [20]

प्र.4) सहकाराचे अर्थशास्त्र स्पष्ट करा.

[20]

किंवा

प्र.4) जागतिकीकरणानंतर सहकारी संस्थांमध्ये निर्माण झालेल्या बदलत्या प्रवाहाचे स्पष्टीकरण करा.

[20]

प्र.5) टिपा लिहा : (कोणत्याही दोन)

[20]

(अ) सहकाराच्या तत्वांमधील बदल

(ब) संमिश्र अर्थव्यवस्थेमधील सहकार

(क) युगोस्ताव्हियामधील सहकार

(ड) सहकाराचे तत्त्वज्ञान

Seat No.	

Total No. of Questions : 5]

[Total No. of Printed Pages : 2

[4270]-214

M. Com. (Semester - II) Examination - 2012
CO-OPERATION AND RURAL DEVELOPMENT
SPECIAL PAPER - IV
MANAGEMENT OF CO-OPERATIVE BUSINESS
(Group - F)
(2008 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions :

- (1) *All questions are compulsory.*
- (2) *All questions carry equal marks.*

Q.1) How to evaluate the Performance of Co-operative Business ?

OR

Q.1) Explain in details various responsibilities of Co-operative Business.

Q.2) Describe Business Policies and Practices of 'Dairy Co-operative' Business.

OR

Q.2) Business Policies of Sugar Co-operative Industries are beneficial to Sugarcane Growers. Comment.

Q.3) Explain Problems and Prospects of 'Co-operative Agricultural Processing Industries'.

OR

Q.3) Evaluate the performance of 'Co-operative Marketing Business'.

Q.4) Briefly explain progress of 'Shetkari Sahakari Sangh, Kolhapur'.

OR

Q.4) Describe the role of 'Anand Dairy Co-operatives' (Gujarat) in the development of dairy and allied business of the Sanstha.

Q.5) Write short notes : (**Any Two**)

- (a) Industrial Relations in Co-operative Business
 - (b) Role of Co-operative Department
 - (c) Primary Agricultural Credit Societies
 - (d) Problems of Non-agricultural Credit Co-operatives
-

Seat No.	

Total No. of Questions : 5]

[Total No. of Printed Pages : 2

[4270]-214

मराठी रूपांतर

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 100

सूचना :

- (1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
- (2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

प्र.1) सहकारी व्यवसायांच्या कामगिरीचे मूल्यमापन कसे कराल ?

किंवा

प्र.1) सहकारी व्यवसायांच्या विविध जबाबदाऱ्या सविस्तरपणे स्पष्ट करा.

प्र.2) सहकारी दुग्ध व्यवसायाची व्यवसाय धोरणे आणि पद्धती विशद करा.

किंवा

प्र.2) सहकारी साखर उद्योगांची व्यवसाय धोरणे ऊस उत्पादकांच्या दृष्टीने फायदेशीर असतात याविषयी मतप्रदर्शन करा.

प्र.3) 'सहकारी प्रक्रिया उद्योगांच्या समस्या' आणि भवितव्य स्पष्ट करा.

किंवा

प्र.3) 'सहकारी विपणन व्यवसायांच्या' कामगिरीचे मूल्यमापन करा.

प्र.4) शेतकरी सहकारी संघ, कोल्हापुर यांची प्रगती थोडक्यात स्पष्ट करा.

किंवा

प्र.4) संस्थेचा दुग्ध व्यवसाय आणि संबंधित सहाय्यकारी व्यवसायाच्या प्रगतीमध्ये आनंद दुग्ध सहकारी संस्थेची (गुजरात) भूमिका विशद करा.

[4270]-214

3

P.T.O.

प्र.5) थोडक्यात टिपा लिहा : (कोणत्याही दोन)

- (अ) सहकारी व्यवसायांमधील औद्योगिक संबंध
 - (ब) सहकारी खात्याची भूमिका
 - (क) प्राथमिक कृषी पतपुरवठा संस्था
 - (ड) बिगर कृषी पत सहकारी संस्थांच्या समस्या
-

Seat No.	

Total No. of Questions : 5]

[Total No. of Printed Pages : 2

[4270]-215

M. Com. (Semester - II) Examination - 2012

ADVANCED BANKING AND FINANCE

SPECIAL PAPER - III

BANKING LAW AND PRACTICE

(Group - G)

(2008 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions :

- (1) *All questions are compulsory.*
- (2) *All questions carry equal marks.*

Q.1) Explain in detail the following provisions of the Prevention of Money Laundering Act, 2002 :

- (a) Adjudicating Authorities, Composition, Powers etc.
- (b) Adjudication

OR

Q.1) Explain in detail all the possible conditions under which the Banker-Customer Relationship can come to an end ?

Q.2) Explain in detail the following provisions of the Prevention of Money Laundering Act, 2002 :

- (a) Search and Seizure
- (b) Search of Person

OR

[4270]-215

1

P.T.O.

Q.2) Answer the following :

- (a) Explain the circumstances where a banker cannot exercise his right of set off.
- (b) What are the parties to a garnishee order and the stages in which the same is served ?

Q.3) “Low or no non-performing assets is the key to overcome all possible asset liability mismatches and the risks originating there from.” Discuss.

OR

Q.3) What is meant by Merger and Acquisition in Banks ? What do you think is the need of Merger and Acquisition of Banks in India ?

Q.4) State and explain different Electronic Modes of Funds Transfer.

OR

Q.4) Write a detailed notes :

- (a) ATM
- (b) Debit Card
- (c) Credit Card

Q.5) Write notes : **(Any Two)**

- (a) Changing definition of Non-performing Assets
- (b) Customer Service in Banks
- (c) Offence of and Punishment for Money Laundering
- (d) RBI Guidelines for Asset Liability Management

Seat No.	

Total No. of Questions : 5]

[Total No. of Printed Pages : 2

[4270]-215

मराठी रूपांतर

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 100

सूचना :

- (1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
- (2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.
- (3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्र.1) प्रिव्हेन्शन ऑफ मनी लॉण्डरिंग कायदा, २००२ मधील खालील तरतूदी स्पष्ट करा :

- (अ) अभिनिर्णय अधिकारी, रचना, अधिकार इ.
- (ब) अभिनिर्णय

किंवा

प्र.1) बँक व त्याचा ग्राहक या दोहोंमधील परस्पर संबंध ज्या कारणास्तव संपुष्टात येऊ शकतात त्या सर्व शर्ती स्पष्ट करा.

प्र.2) प्रिव्हेन्शन ऑफ मनी लॉण्डरिंग कायदा, २००२ मधील खालील तरतूदी स्पष्ट करा :

- (अ) शोध आणि पकड
- (ब) माणसाचा शोध

किंवा

प्र.2) खालील प्रश्नांची उत्तरे द्या :

- (अ) कोणत्या परिस्थितीत बँकर आपला वजावटीचा अधिकार वापरू शकत नाही ?
- (ब) न्यायालयाच्या मनाई आदेशाचे पक्ष कोणते असतात आणि त्या आदेशाचे (टप्पे) भाग कोणते ते लिहा.

[4270]-215

3

P.T.O.

प्र.3) “कमी किंवा निष्क्रिय मालमत्ता नसणे ही मत्ता आणि देणी यांमधील विसंगती दूर करण्यासाठी तसेच त्यातून उद्भवणाऱ्या जोखिमांवर मात करण्याची किल्ली आहे.” चर्चा करा.

किंवा

प्र.3) बँकांमधील विलीनीकरण आणि संपादन म्हणजे काय ? भारतीय बँकांमधील विलीनीकरण आणि संपादनाची काय गरज आहे असे तुम्हला वाटते ?

प्र.4) इलेक्ट्रॉनिक माध्यमातून निधी हस्तांतरणाचे विविध मार्ग नमूद करा व स्पष्ट करा.

किंवा

प्र.4) सविस्तर टीप लिहा :

(अ) ए.टी.एम.

(ब) डेबिट कार्ड

(क) क्रेडिट कार्ड

प्र.5) टिपा लिहा : (कोणत्याही दोन)

(अ) निष्क्रिय मालमत्तेची बदलती व्याख्या

(ब) बँकांमधील ग्राहक सेवा

(क) मनी लॉण्डरिंगचा गुन्हा व त्यासाठीची शिक्षा

(ड) मालमत्ता आणि देणी व्यवस्थापना संदर्भातील भारतीय रिझर्व्ह बँकेची मार्गदर्शक तत्त्वे

Seat No.	

Total No. of Questions : 5]

[Total No. of Printed Pages : 2

[4270]-216

M. Com. (Semester - II) Examination - 2012

ADVANCED BANKING AND FINANCE

SPECIAL PAPER - IV

MONETARY POLICY

Group - G

(2008 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions :

- (1) *All questions are compulsory.*
- (2) *All questions carry equal marks.*

Q.1) What is the Monetary Policy ? What are Money Supply measures of the Reserve Bank of India ?

OR

Q.1) What is the Price Stability ? Bring out the relationship between Money Supply and Price Stability.

Q.2) Discuss the following objectives of Monetary Policy :

- (a) Exchange Rate Stability
- (b) Generation of Employment
- (c) Balanced Economic Growth

OR

Q.2) Discuss the recent Monetary Policy of Reserve Bank of India.

Q.3) Explain the working and effectiveness of Open Market Operations and Variable Reserve Ratio as Instruments of Monetary Policy.

OR

Q.3) What are the Qualitative Instruments of Monetary Policy ? Discuss their effectiveness in controlling inflation.

Q.4) (A) What are the Priority Sector Advances ?

(B) Explain the role of Reserve Bank of India in Rural Credit.

OR

Q.4) Explain the role of Reserve Bank of India with reference to :

(a) Establishment of Institutions for Industrial Finance

(b) Rehabilitation of Sick Industrial Units

Q.5) Write notes : (**Any Two**)

(a) RBI and Export Credit

(b) Regional Rural Banks (RRBs)

(c) Bank Rate Policy

(d) Bridge Loans

Seat No.	

Total No. of Questions : 5]

[Total No. of Printed Pages : 2

[4270]-216

मराठी रूपांतर

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 100

सूचना :

- (1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
- (2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.
- (3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्र.1) चलनविषयक धोरण म्हणजे काय ? रिझर्व्ह बँकेची पैशाचा पुरवठा मोजण्याची साधने कोणती आहेत ?

किंवा

प्र.1) किंमत स्थैर्य म्हणजे काय ? पैशाचा पुरवठा आणि किंमत स्थैर्य यांच्यातील संबंध स्पष्ट करा.

प्र.2) चलनविषयक धोरणाच्या खालील उद्दिष्ट्यांची चर्चा करा :

- (अ) विनिमय दर स्थैर्य
- (ब) रोजगार निर्मिती
- (क) समतोल आर्थिक वृद्धी

किंवा

प्र.2) भारतीय रिझर्व्ह बँकेच्या अलीकडील काळातील चलनविषयक धोरणाची चर्चा करा.

प्र.3) चलनविषयक धोरणाच्या खुल्या बाजारातील खरेदी - विक्री आणि बदलते राखीव प्रमाण या साधनांचे कार्य व परिणामकारकता स्पष्ट करा.

किंवा

प्र.3) चलनविषयक धोरणाची गुणात्मक साधने कोणती आहेत ? किंमत नियंत्रणातील या साधनांची परिणामकारकता स्पष्ट करा.

प्र.4) (अ) प्राधान्य क्षेत्राचा कर्जपुरवठा म्हणजे काय ?

(ब) ग्रामीण कर्जपुरवठ्यातील रिझर्व्ह बँकेची भूमिका स्पष्ट करा.

किंवा

प्र.4) खालील बाबतीत रिझर्व्ह बँकेची भूमिका स्पष्ट करा :

(अ) औद्योगिक वित्तपुरवठ्यासाठी संस्थांची उभारणी

(ब) आजारी उद्योगांचे पुनर्वसन

प्र.5) टिपा लिहा : (कोणत्याही दोन)

(अ) रिझर्व्ह बँक आणि निर्यात कर्जपुरवठा

(ब) विभागीय ग्रामीण बँका

(क) बँक दर धोरण

(ड) ब्रिज लोन्स

Seat No.	

Total No. of Questions : 5]

[Total No. of Printed Pages : 2

[4270]-217

M. Com. (Semester - II) Examination - 2012

ADVANCED MARKETING

SPECIAL PAPER - III

CUSTOMER RELATIONSHIP MANAGEMENT AND RETAILING

(Group - H)

(2008 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions :

- (1) All questions are compulsory.
- (2) All questions carry equal marks.

Q.1) What is Customer Relationship Management ? Explain the importance of Customer Relationship Management in context with India.

OR

Q.1) Define Customer Relationship Management. Explain various difficulties in Customer Relationship Management.

Q.2) How will you distinguish Relationship Marketing in context with Services and Consumer Products ?

OR

Q.2) Define Relationship Marketing. Distinguish the relationship between Relationship Marketing and Marketing Strategy.

Q.3) What is Internet Marketing ? Explain the advantages and disadvantages of Internet Marketing.

OR

Q.3) What is Information Technology ? Explain the role of Information Technology in Customer Relationship Management.

[4270]-217

1

P.T.O.

Q.4) Explain the types of Retailers with suitable illustrations.

OR

Q.4) Define Store Layout. Explain various factors affecting Store Layout.

Q.5) Write short notes : (**Any Four**)

- (a) Vendor Development
 - (b) Bar Coding
 - (c) Retail Supply Chain Management
 - (d) Foundation of Customer Relationship Management
 - (e) Digital Marketing
 - (f) Store Facade
-

Seat No.	

Total No. of Questions : 5]

[Total No. of Printed Pages : 2

[4270]-217

मराठी रूपांतर

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 100

सूचना :

- (1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
- (2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

प्र.1) 'ग्राहक संबंध व्यवस्थापन' म्हणजे काय ? ग्राहक संबंध व्यवस्थापनाचे महत्त्व भारतीय दृष्टीकोनातून विशद करा.

किंवा

प्र.1) ग्राहक संबंध व्यवस्थापनाची व्याख्या द्या. ग्राहक संबंध व्यवस्थापनामध्ये निर्माण होणाऱ्या अडचणी स्पष्ट करा.

प्र.2) सेवा आणि ग्राहक वस्तू ह्यामधील फरक विपणन संबंधाच्या अनुषंगाने कसे स्पष्ट कराल ?

किंवा

प्र.2) 'संबंध विपणन' संज्ञा स्पष्ट करा. संबंध विपणन आणि विपणन व्यूहरचना यामधील फरक स्पष्ट करा.

प्र.3) इंटरनेट विपणन म्हणजे काय ? इंटरनेट विपणनाचे फायदे आणि मर्यादा स्पष्ट करा.

किंवा

प्र.3) माहिती तंत्रज्ञान (IT) म्हणजे काय ? ग्राहक संबंध व्यवस्थापनामध्ये माहिती तंत्रज्ञानाची भूमिका स्पष्ट करा.

[4270]-217

3

P.T.O.

प्र.4) किरकोळ विक्रेत्याचे विविध प्रकार उदाहरणासह स्पष्ट करा.

किंवा

प्र.4) दुकान रचना/मांडणी ही संकल्पना स्पष्ट करा. दुकान रचनेवर परिणाम करणारे विविध घटक स्पष्ट करा.

प्र.5) टिपा लिहा : (कोणत्याही चार)

(अ) विक्रेता विकास (Vendor Development)

(ब) स्तंभ संकेत (Bar Coding)

(क) किरकोळ पुरवठा साखळी व्यवस्थापन

(ड) ग्राहक संबंध व्यवस्थापन संकल्पनेचा पाया

(इ) डिजिटल विपणन (Digital Marketing)

(फ) स्टोअर फर्कॉड (Store Facade)

Seat No.	

Total No. of Questions : 5]

[Total No. of Printed Pages : 2

[4270]-218

M. Com. (Semester - II) Examination - 2012

ADVANCED MARKETING

SPECIAL PAPER - IV

SERVICE MARKETING

(Group - H)

(2008 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions :

- (1) *All questions are compulsory.*
- (2) *All questions carry equal marks.*
- (3) *Figures to the right indicate full marks.*

Q.1) Define Service Marketing. Explain various characteristics of Services. [20]

OR

Q.1) Briefly discuss the basic difference between Goods and Services and resulting challenges for Service Marketing. [20]

Q.2) "To sustain in Indian Market Traditional 4 P's are required along with People, Physical Evidence and Process. Which can not be avoided by Marketing Manager."

Are you agree with this statement ? Justify. [20]

OR

Q.2) What Additional Elements must be added in Traditional Marketing Mix and why ? [20]

Q.3) Explain various problem areas in Market Segmentation. [20]

OR

[4270]-218

1

P.T.O.

Q.3) Explain strategic role of Management of Services for Customer Satisfaction. [20]

Q.4) What do you mean by 'E' Services ? Describe Retailing Services, Government Services and Education Services in regard to 'E' Services. [20]

OR

Q.4) What is Advertising ? Explain objectives and various elements of Advertising. [20]

Q.5) Write short notes : (**Any Four**) [20]

- (a) Recent Growth in Service Marketing
- (b) Various Financial Services
- (c) Challenges in Distribution of Services
- (d) Various media use for promotion in Service Marketing
- (e) Methods used for Customer Satisfactions in complaints
- (f) Event Management Services

Seat No.	

Total No. of Questions : 5]

[Total No. of Printed Pages : 2

[4270]-218

मराठी रूपांतर

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 100

सूचना :

- (1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
- (2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.
- (3) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
- (4) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्र.1) 'सेवा विपणन' म्हणजे काय ? सेवांची विविध वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा. [20]

किंवा

प्र.1) वस्तू व सेवा यातील मूलभूत फरक आणि विपणन सेवामधील आव्हाने या संदर्भात सविस्तर चर्चा करा. [20]

प्र.2) 'भारतीय बाजारपेठेत टिकून राहणेसाठी पारंपारिक '४ पी'च्या व्यतिरिक्त तीन 'पी' व्यक्ति, प्रत्यक्षदर्शी पुरावा आणि प्रक्रिया विपणन व्यवस्थापक टाळू शकत नाही." या विधानाशी आपण सहमत आहात काय ? समर्थन करा. [20]

किंवा

प्र.2) पारंपारिक विपणन मिश्रणामध्ये आणखी कोणते घटक समाविष्ट केले पाहिजेत व कां ? [20]

प्र.3) विपणन विभागणीमध्ये येणाऱ्या समस्या स्पष्ट करा. [20]

किंवा

प्र.3) ग्राहक समाधान याची सेवा व्यवस्थापनामध्ये व्यूहरचनात्मक भूमिका स्पष्ट करा. [20]

[4270]-218

3

P.T.O.

प्र.4) 'इ-सेवा' म्हणजे काय ? 'इ-सेवा' संदर्भात किरकोळ सेवा, शासकीय सेवा व शैक्षणिक सेवा यांचे वर्णन करा. [20]

किंवा

प्र.4) जाहिरात म्हणजे काय ? जाहिरातीची उद्दिष्ट्ये आणि विविध घटक स्पष्ट करा. [20]

प्र.5) टिपा लिहा : (कोणत्याही चार) [20]

- (अ) सेवा विपणनातील वाढ
 - (ब) विविध वित्तीय सेवा
 - (क) सेवा वितरणातील आव्हाने
 - (ड) सेवा विपणन वाढीसाठी उपयोगी विविध माध्यमे
 - (इ) ग्राहक समाधान विषयी तक्रार निवारण पद्धती
 - (फ) कार्यक्रम व्यवस्थापन सेवा
-

Seat No.	

Total No. of Questions : 5]

[Total No. of Printed Pages : 2

[4270]-301

M. Com. (Semester - III) (Compulsory) Examination - 2012

BUSINESS FINANCE

(2008 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions :

- (1) All questions are compulsory.
- (2) All questions carry equal marks.

Q.1) Explain the meaning of 'Business Finance.' Explain the scope and importance of Business Finance.

OR

Q.1) Explain the need and importance of Future Value and Present Value.

Q.2) Explain the term Strategic Financial Planning. Explain the objectives and steps of Strategic Financial Planning.

OR

Q.2) Explain the term 'Under-capitalisation' and 'Over-capitalisation'. Differentiate between Under-capitalisation and Over-capitalisation.

Q.3) What is Equity Share ? Explain its characteristics and advantages.

OR

Q.3) What is 'Preference Share ? Explain the advantages and disadvantages of Preference Shares.

Q.4) Explain the term 'Short Term Finance'. Explain the Sources of Short Term Financing.

OR

[4270]-301

1

P.T.O.

Q.4) What is 'Project Financing' ? Explain the need and importance of Project Financing.

Q.5) Write short notes : (**Any Four**)

- (a) Objectives of Business Finance
 - (b) Limitations of Financial Planning
 - (c) Characteristics of Debenture
 - (d) Dividend Policy
 - (e) Technical Analysis
 - (f) Disadvantages of Short Term Financing
-

Seat No.	

Total No. of Questions : 5]

[Total No. of Printed Pages : 2

[4270]-301

मराठी रूपांतर

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 100

सूचना :

- (1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
- (2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.
- (3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्र.1) 'व्यवसाय वित्त'चा अर्थ स्पष्ट करा. व्यवसाय वित्ताची व्याप्ती व महत्त्व स्पष्ट करा.

किंवा

प्र.1) भविष्यकालीन मूल्य व सध्याचे मूल्य यांची गरज व महत्त्व स्पष्ट करा.

प्र.2) 'व्यूहरचनात्मक वित्तीय नियोजन' ही संज्ञा स्पष्ट करा. व्यूहरचनात्मक वित्तीय नियोजनाची उद्दिष्ट्ये आणि पायऱ्या स्पष्ट करा.

किंवा

प्र.2) 'कमी भांडवलीकरण' आणि 'अधिभांडवलीकरण' या संज्ञा स्पष्ट करा. कमी भांडवलीकरण आणि अधिभांडवलीकरण यामधील फरक स्पष्ट करा.

प्र.3) 'सामान्य भाग' म्हणजे काय ? त्याची वैशिष्ट्ये आणि फायदे स्पष्ट करा.

किंवा

प्र.3) 'अग्रहक्क भाग' म्हणजे काय ? अग्रहक्क भागाचे फायदे आणि तोटे स्पष्ट करा.

प्र.4) 'अल्पकालीन वित्त पुरवठा' ही संज्ञा स्पष्ट करा. अल्पकालीन वित्त पुरवठ्याचे मार्ग (Sources) स्पष्ट करा.

किंवा

प्र.4) प्रकल्प वित्त पुरवठा म्हणजे काय ? प्रकल्प वित्तपुरवठाची गरज आणि महत्त्व स्पष्ट करा.

प्र.5) थोडक्यात टिपा लिहा : (कोणत्याही चार)

- (अ) व्यवसाय वित्ताची उद्दिष्टे
- (ब) वित्तीय नियोजनाच्या मर्यादा
- (क) कर्ज रोख्यांची वैशिष्ट्ये
- (ड) लाभांश धोरण
- (इ) तांत्रिक विश्लेषण
- (फ) अल्पकालीन वित्त पुरवठ्याचे तोटे

Seat No.	

Total No. of Questions : 5]

[Total No. of Printed Pages : 2

[4270]-302

M. Com. (Semester - III) (Compulsory) Examination - 2012

INDUSTRIAL ECONOMICS

(2008 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions :

- (1) *All questions are compulsory.*
- (2) *All questions carry equal marks.*
- (3) *Figures to the right indicate full marks.*
- (4) *Answer should be precise and to the point.*

Q.1) Explain scope and significance of the Study of Industrial Economics. [20]

OR

Q.1) Explain impact of Industrialisation on Global Warming. [20]

Q.2) Discuss Weber's Theory of Location of Industries. [20]

OR

Q.2) Explain need of Balanced Regional Industrial Development. [20]

Q.3) What is Industrial Productivity ? Explain factors affecting Industrial Productivity. [20]

OR

Q.3) Explain role and problems of Public Sector in India. [20]

Q.4) Critically examine role and problems of Special Economic Zones (SEZ). [20]

OR

Q.4) What are the causes of Industrial Imbalance in India ? [20]

Q.5) Write short notes : (**Any Two**) [20]

- (a) Sergeant Florence's Theory of Industrial Location
 - (b) Measurement of Industrial Productivity
 - (c) Impact of Industrialisation on Urbanization
 - (d) Problems of Small Scale Industries
-

Seat No.	

Total No. of Questions : 5]

[Total No. of Printed Pages : 2

[4270]-302

मराठी रूपांतर

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 100

सूचना :

- (1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
- (2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.
- (3) उत्तरे नेमकी आणि मुद्देसुद असावीत.
- (4) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्र.1) औद्योगिक अर्थशास्त्राची व्याप्ती व महत्त्व स्पष्ट करा. [20]

किंवा

प्र.1) औद्योगिकीकरणाचा जागतिक तापमान वाढीवरील प्रभाव स्पष्ट करा. [20]

प्र.2) वेबर यांच्या औद्योगिक स्थाननिश्चितीच्या सिद्धांताची चर्चा करा. [20]

किंवा

प्र.2) समतोल प्रादेशिक औद्योगिक विकासाची गरज स्पष्ट करा. [20]

प्र.3) औद्योगिक उत्पादकता म्हणजे काय ? औद्योगिक उत्पादकतेवर परिणाम करणारे घटक स्पष्ट करा. [20]

किंवा

प्र.3) भारतातील सार्वजनिक क्षेत्राची भूमिका आणि समस्या स्पष्ट करा. [20]

[4270]-302

3

P.T.O.

प्र.4) विशेष आर्थिक क्षेत्राच्या (SEZ) भूमिकेचे आणि समस्यांचे टिकात्मक परीक्षण करा. [20]
किंवा

प्र.4) भारतातील औद्योगिक असमतोलाची कारणे कोणती आहेत ? [20]

प्र.5) थोडक्यात टिपा लिहा : (कोणत्याही दोन) [20]

(अ) सार्जन्ट फ्लोरेन्स यांचा औद्योगिक स्थाननिश्चितीचा सिद्धांत

(ब) औद्योगिक उत्पादकतेचे मोजमाप

(क) औद्योगिकीकरणाचा शहरीकरणावरील प्रभाव

(ड) लघुउद्योगांच्या समस्या

Seat No.	

Total No. of Questions : 5]

[Total No. of Printed Pages : 5

[4270]-303

M. Com. (Semester - III) (Compulsory) Examination - 2012

BUSINESS STATISTICS

(2008 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions :

- (1) All questions are compulsory.
- (2) Figures to the right indicate full marks.
- (3) Use of statistical tables and calculator is allowed.
- (4) Symbols have their usual meanings.

Q.1) Attempt **any four** of the following :

[20]

(a) A random variable X has following probability distribution :

X	0	1	2	3	4	5
P(X = x)	k	2k	3k	3k	2k	K

- (i) Find value of K.
 - (ii) Find $P(0 < X \leq 3)$.
 - (iii) Find $P(X < 3)$, $P(X \geq 2)$.
- (b) Define Poisson Distribution. State its Variance and give two real life situations where it can be used.
- (c) Explain working of a Single Sampling plan.
- (d) A fair coin is tossed 10 times. A random variable X is the number of heads coming upwards. Illustrate binomial distribution and find probabilities of all possible values of X.

- (e) Define the following terms :
- (i) AOQL
 - (ii) LTPD
 - (iii) Producers Risk
 - (iv) Consumers Risk
 - (v) ATI
- (f) Suppose $X \rightarrow B(n, p)$
- (i) If $E(X) = 4$, $\text{Var}(X) = 3$, find n and p .
 - (ii) If $E(X) = 5$, $n = 10$, find p , $\text{Var}(X)$ and SD of X .

Q.2) Attempt any four of the following : **[20]**

- (a) A random variable X has following probability distribution :

X	1	2	3	4
P(X = x)	0.1	0.2	0.4	0.3

Find Mean of X . Also find $E(3X)$ and $E(2X-5)$.

- (b) What do you mean by Random Variable ? Explain the difference between Discrete and Continuous Random Variable with an illustration.
- (c) Using graphical method estimate trend value for the years 2004 and 2009 for the following data on profit :

Year	2001	2003	2005	2006	2007	2008	2010
Profit	6	8	10	15	22	25	30

- (d) Two sample polls of votes for two candidates A and B for a public office are taken from among 2000 voters of Rural and Urban area revealed the following results :

Area\ Candidates	A	B	Total
Rural	620	380	1000
Urban	550	450	1000
Total	1170	830	2000

Is the film directors claim supported by the data ?

Given $\chi_1^2 = 3.81$, $\chi_2^2 = 5.99$, $\chi_3^2 = 7.81$ at 5% l.o.s.

- (e) A random sample of 27 pairs of observations from a normal population gives a correlation of 0.72. Is it likely that the variables in the population are uncorrelated ?

(Use 5% los Given $t_{25} = 2.060$, $t_{26} = 2.056$, $t_{27} = 2.052$)

- (f) Define the terms :
- (i) Null Hypothesis
 - (ii) Critical Region
 - (iii) Type II Error
 - (iv) p-value
 - (v) Level of Significance

Q.3) Attempt **any four** of the following :

[20]

- (a) Explain Process Control and Product Control.
- (b) A stenographer claims that she can take dictation at the rate of 120 words /minute on an average. In 100 trials, she demonstrated an average rate of 116 words with SD 15 words. Can we accept her at 5 % level of significance ?
- (c) Find 4-yearly centered moving average for the following data on sales :

Year	2000	01	02	03	04	05	06	07	08	09	10	11
Sales	68	62	61	63	65	58	66	61	68	63	63	67

- (d) Fit a straight line trend to the following time series by the least square method :

Year	2000	2002	2004	2006	2008
Production	18	21	23	27	16

- (e) In a Quality Control Department of a rubber tube manufacturing factory, 10 rubber tubes are randomly selected from each days production for inspection. If not more than one of 10 tubes is found to be defective, the production lot is approved. Otherwise it is rejected. Find the probability of rejection of a days production lot if the true proportion of defectives in the lot is 0.3.

- (f) A medicine company is claimed to be effective in 90% of the cases. A medical practitioner doubts about company's claim. A random sample of 200 patients treated with this medicine showed that 170 were cured. Test the medical practitioner's doubt at 5% level of significance.

Q.4) Attempt any two of the following : **[20]**

- (a) Draw P chart for following data of number of defectives in 10 samples of size 50 each and comment on the result.

8, 6, 5, 7, 2, 5, 3, 8, 4, 4

- (b) If X is a Normal Variate with Mean 30 and SD 5. Find probability that :

(i) $26 \leq X \leq 40$

(ii) $X \geq 45$

(iii) $X \leq 25$

(iv) $\text{Var}(2X)$

(v) $\text{Var}(3X - 5)$

- (c) An IQ Test was administered to 5 persons before and after they were trained. The result are given below :

Candidates	A	B	C	D	E
IQ Before Training	110	120	123	132	125
IQ After Training	120	118	125	136	121

Test whether there is change in IQ before and after the training programme. (take $\alpha = 0.05$)

Q.5) Attempt any two of the following : **[20]**

- (a) What do you mean by Time Series ? Explain different components of Time Series.

- (b) (i) Explain the procedure of large sample test for equality of two population mean.

- (ii) Explain the procedure of χ^2 test for goodness of fit.

- (c) Below are given the Means and Ranges of 10 samples of size 5 each taken from a certain production process at regular intervals :

\bar{X}	43	49	37	44	45	37	51	46	43	47
R	5	6	5	7	7	4	8	6	4	6

Given $n = 5$, $D_3 = 0$, $D_4 = 2.115$, $A_2 = 0.58$, Draw \bar{X} chart, R chart and comment.

Seat No.	

Total No. of Questions : 5]

[Total No. of Printed Pages : 2

[4270]-304

M. Com. (Semester - III) Examination - 2012

ADVANCED ACCOUNTING AND TAXATION

SPECIAL PAPER - V

ADVANCED AUDITING

(Group - A)

(2008 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions :

- (1) All questions are compulsory.*
- (2) All questions carry equal marks.*

Q.1) Define an 'Audit'. State various objects of an Audit.

OR

Q.1) Distinguish between Vouching and Verification ? How would you verify
(i) Debtors and Creditors (ii) Cash and Bank Balances ?

Q.2) State the qualification and disqualification of a Person to be appointed as
Company Auditor.

OR

Q.2) Write notes on Divisible Profit of a Company.

Q.3) What are the Audit Risks associated with Audit in Computerised Environment.

OR

Q.3) Define Internal Control. Explain its objectives and limitations.

Q.4) State the Procedure for Collection of Audit Evidence.

OR

Q.4) State the Duties of Auditor in respect of the following :

- (a) Shares issued at Premium
- (b) Shares issued at Discount
- (c) Buy-back of Shares
- (d) Issue of Sweat Equity Shares

Q.5) Write notes : **(Any Two)**

- (a) Audit Programme
- (b) Corporate Governance
- (c) Role of International Auditing
- (d) E-commerce Transaction

Seat No.	

Total No. of Questions : 5]

[Total No. of Printed Pages : 2

[4270]-305

M. Com. (Semester - III) Examination - 2012

ADVANCED ACCOUNTING AND TAXATION

SPECIAL PAPER - VI

SPECIALISED AUDITING

(Group - A)

(2008 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions :

- (1) *All questions are compulsory.*
- (2) *All questions carry equal marks.*

Q.1) (A) State in brief the Provisions of Section 44AB of the Income Tax Act, 1961.

(B) Give the Specimen of Form 3CA.

OR

Q.1) Explain the nature, scope and purpose of Internal Audit.

Q.2) Write short notes : **(Any Two)**

- (a) Audit of Local Bodies
- (b) Clauses of Form CD
- (c) Steps in Bank Audit
- (d) Audit Report of Banks

Q.3) Discuss the special points the Auditor should consider in Conducting Audit of a big Co-operative Society.

OR

Q.3) Describe special features of Audit of Educational Institutions.

[4270]-305

1

P.T.O.

Q.4) How does Government Audit differ from Commercial Audit ? Describe the broad objectives of Government Audit.

OR

Q.4) State the special features of Audit of Hotel and Hospital.

Q.5) Write short notes : (**Any Two**)

- (a) Role of Comptroller and Auditor General of India (CAG)
 - (b) Features of Enactments affecting Banks
 - (c) Review of Internal Control
 - (d) Public Accounts Committee (PAC)
-

Seat No.	

Total No. of Questions : 5]

[Total No. of Printed Pages : 2

[4270]-306

M. Com. (Semester - III) Examination - 2012

ADVANCED COST ACCOUNTING AND COST SYSTEM

SPECIAL PAPER - V

COST AUDIT

(Group - B)

(2008 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instruction :

All questions are compulsory and each question carries 20 marks.

Q.1) Discuss Concept of Cost Audit and state its scope.

OR

Q.1) What do you mean by the term 'Cost Audit' ? "Cost Audit is Efficiency Audit." Discuss.

Q.2) Discuss the recent amendments made in the year 2011 in the provisions regarding Applicability of Cost Audit to the Companies Incorporated under Companies Act, 1956.

OR

Q.2) What do you mean by the term 'Cost Audit Programme' ? Prepare the Cost Audit Programme for the Statutory Cost Audit of a Company of your choice.

Q.3) What do you mean by Audit Working Note and Audit Working Papers ? Prepare a list of Audit Working Notes that you as Cost Auditor have prepared in the Process of Statutory Cost Audit of any manufacturing company.

OR

Q.3) As a Cost Auditor of a Company which is engaged in manufacturing of heavy machineries, which record you will verify to arrive at the Landed Cost of Raw Materials purchased ?

Q.4) As a Cost Auditor, how will you verify ?

(a) Cost of Containers in the Paints Industry

(b) Cost of Scraps and Spoilage in any Process Industry

OR

Q.4) Discuss the Annexure to Cost Audit Report Rules as per Cost Audit Report Rules, 2011.

Q.5) Find out Landed Cost per ton from the following data :

20 barrels of oil was purchased at the rate of Rs. 45,000 per ton from X Ltd. of Kolkata. The weight of each barrel was 200 kgs. Normal waste during loading and unloading of the goods is estimated at 1% of the input. However, it was found that the actual loss was recorded at 3% during loading and unloading transactions. The transporter charged us with Transport Cost @ Rs. 10 per ton km. The distance travelled by the truck was 1,576 kilometers.

Octroi and other charges were incurred at 10% on the price as shown in the Purchase Invoice. Railway Authorities charged Rs. 100 per barrel as demurrages for late clearance of the Consignment. Empty barrels were sold at Rs. 150 per Container.

Seat No.	

Total No. of Questions : 5]

[Total No. of Printed Pages : 3

[4270]-307

M. Com. (Semester - III) Examination - 2012

ADVANCED COST ACCOUNTING AND COST SYSTEM

SPECIAL PAPER - VI

MANAGEMENT AUDIT

(Group - B)

(2008 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions :

- (1) *Attempt all questions.*
- (2) *All questions carry equal marks.*
- (3) *Use of calculator is allowed.*

Q.1) Explain Concept of Management Audit in detail. How does it serve as tool for Managerial Control and Reduction of Cost.

OR

Q.1) Explain Concept of Corporate Image. Discuss the factors considered for the evaluation of Corporate Image.

Q.2) Explain the meaning and concept of Operational Audit. Discuss the Procedure for Conducting Operational Audit.

Q.3) As a Management Auditor, chalk out the programme to evaluate the following :

- (a) Consumer Services
- (b) Personnel Development

OR

Q.3) Explain the relationship of Management Audit with different Audits conducted by an Organisation.

[4270]-307

1

P.T.O.

Q.4) Write short notes : (Any Four)

- (a) Social Cost Benefit Analysis
- (b) Corporate Development Audit
- (c) Preliminaries of Management Audit
- (d) Programme of Management Audit
- (e) Scope of Management Audit
- (f) Corporate Culture

Q.5) A project schedule has the following characteristics :

Activity	Time (Weeks)
1 – 2	4
1 – 3	1
2 – 4	1
3 – 4	1
3 – 5	6
4 – 9	5
5 – 6	4
5 – 7	8
6 – 8	1
7 – 8	2
8 – 10	5
9 – 10	7

- (a) Construct the Network Diagram.
- (b) Find the critical path by Calculating Total Float.

OR

Q.5) The Time Estimates (in weeks) for the activities of a PERT Network are given below :

Activity	Optimistic Time (to)	Most Likely Time (tm)	Pessimistic Time (tp)
1 – 2	1	1	7
1 – 3	1	4	7
1 – 4	2	2	8
2 – 5	1	1	1
3 – 5	2	5	14
4 – 6	2	5	8
5 – 6	3	6	15

- (a) Draw the Project Network
- (b) Determine the expected Project Length
- (c) Calculate the Variance

Seat No.	

Total No. of Questions : 5]

[Total No. of Printed Pages : 2

[4270]-308

M. Com. (Semester - III) Examination - 2012

BUSINESS PRACTICE AND ENVIRONMENT

SPECIAL PAPER - V

ENTREPRENEURIAL BEHAVIOUR

(Group - C)

(2008 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions :

- (1) *All questions are compulsory.*
- (2) *All questions carry equal marks.*

Q.1) Explain the term 'Entrepreneurship'. Explain how to Assess Potential Entrepreneurship. **[20]**

OR

Q.1) (A) State and explain the objectives of Entrepreneurship Training. **[10]**

(B) Narrate the components of Entrepreneurship Training. **[10]**

Q.2) What do you mean by 'Achievement Motivation' ? Explain the Sources of Development of Achievement Motivation. **[20]**

OR

Q.2) State and explain need and importance of Trainer in Entrepreneurship Development. Briefly discuss 'Training the Trainer.' **[20]**

Q.3) What do you mean by 'Business Opportunity Guidance' ? Highlight its importance and relevance. **[20]**

OR

[4270]-308

1

P.T.O.

Q.3) What are the new trends in Service Sector in India ? Explain the Scope for Entrepreneurship in Service Sector. [20]

Q.4) Write a detailed note on 'Selection of Business Opportunity'. [20]

OR

Q.4) Explain Achievement Motivation as related to Entrepreneurship Problems, Beliefs and Attitudes. [20]

Q.5) Write short notes : (**Any Two**) [20]

- (a) Behavioural Tests
 - (b) Training Models
 - (c) Skills of Successful Trainer - Motivator
 - (d) Process of Identifying Business Opportunity
-

Seat No.	

Total No. of Questions : 5]

[Total No. of Printed Pages : 2

[4270]-308

मराठी रूपांतर

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 100

सूचना :

(1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.

(2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

प्र.1) 'उद्योजकता' संकल्पना स्पष्ट करा. संभाव्य उद्योजकता कशी अजमवावी, हे स्पष्ट करा. [20]

किंवा

प्र.1) (अ) उद्योजकता प्रशिक्षणाची उद्दिष्टे सांगून स्पष्ट करा. [10]

(ब) उद्योजकता प्रशिक्षणाचे घटक सांगा. [10]

प्र.2) 'सिद्धी प्रेरणा' म्हणजे काय ? सिद्धी प्रेरणा विकसित होण्याचे स्रोत स्पष्ट करा. [20]

किंवा

प्र.2) उद्योजकता विकासात प्रशिक्षकाची गरज आणि महत्त्व सांगून स्पष्ट करा. 'प्रशिक्षकाला प्रशिक्षण देणे' यावर थोडक्यात चर्चा करा. [20]

प्र.3) 'व्यवसाय संधी मार्गदर्शन' म्हणजे काय ? त्याचे महत्त्व आणि समर्पकता काय ते सांगा. [20]

किंवा

प्र.3) भारतातील सेवाक्षेत्रातील नवीन प्रवाह कोणते ते सांगा. सेवाक्षेत्रात उद्योजकतेला असलेला वाव स्पष्ट करा. [20]

[4270]-308

3

P.T.O

प्र.4) 'व्यवसाय संधी निवडणे' यावर सविस्तर टीप लिहा. [20]

किंवा

प्र.4) उद्योजकता समस्या, श्रद्धा आणि अभिवृत्ती यांच्याशी संबंधित असलेली सिद्धी प्रेरणा स्पष्ट करा. [20]

प्र.5) थोडक्यात टिपा लिहा : (कोणत्याही दोन) [20]

(अ) वर्तनात्मक चाचण्या

(ब) प्रशिक्षण प्रारूप

(क) यशस्वी प्रेरक - प्रशिक्षकाची कौशल्ये

(ड) व्यवसाय संबंधी शोधाची प्रक्रिया

Seat No.	

Total No. of Questions : 5]

[Total No. of Printed Pages : 2

[4270]-309

M. Com. (Semester - III) Examination - 2012

BUSINESS PRACTICES AND ENVIRONMENT

SPECIAL PAPER-VI

ENTREPRENEURSHIP DEVELOPMENT PATTERN

(Group - C)

(2008 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions :

- (1) All questions are compulsory.*
- (2) All questions carry equal marks.*

Q.1) What is 'Entrepreneurship' ? Explain the role of Government in Entrepreneurship Development.

OR

Q.1) State the problems in Entrepreneurship Development in India.

Q.2) State the importance of Specialized Institutions in Entrepreneurship Development Programme.

OR

Q.2) Explain the changes in Concept of Entrepreneurship.

Q.3) Explain the term 'Project Identification'. State the importance of Project Identification in Developing New Business.

OR

[4270]-309

1

P.T.O.

Q.3) What is 'Project Management' ? State the important issues in Project Management.

Q.4) Write a detailed note on Entrepreneurship Development efforts in India.

OR

Q.4) What is 'PERT' ? Explain the importance of Project Evaluation Review Technique in Developing New Business.

Q.5) Write short notes : (**Any Four**)

- (a) Venture Capital
 - (b) Critical Path Method
 - (c) Project Direction
 - (d) Project Cost Control
 - (e) Project Design
 - (f) Entrepreneurship within Organisation
-

Seat No.	

Total No. of Questions : 5]

[Total No. of Printed Pages : 2

[4270]-309

मराठी रूपांतर

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 100

सूचना :

- (1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
- (2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.
- (3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्र.1) 'उद्योजकता' म्हणजे काय ? उद्योजकता विकासातील सरकारची भूमिका स्पष्ट करा.

किंवा

प्र.1) भारतातील उद्योजकता विकासातील समस्या सांगा.

प्र.2) उद्योजकता विकास कार्यक्रमातील विशेष संस्थांचे महत्त्व सांगा.

किंवा

प्र.2) उद्योजकता संकल्पनेतील बदल स्पष्ट करा.

प्र.3) 'प्रकल्प निवड' ही संज्ञा स्पष्ट करा. नवीन व्यवसाय विकासातील प्रकल्प निवडीचे महत्त्व सांगा.

किंवा

प्र.3) 'प्रकल्प व्यवस्थापन' म्हणजे काय ? प्रकल्प व्यवस्थापनातील महत्त्वाचे घटक सांगा.

प्र.4) भारतातील उद्योजकता विकासासाठीचे प्रयत्न यावर सविस्तर टिपा लिहा.

किंवा

प्र.4) 'पर्ट' (PERT) म्हणजे काय ? प्रकल्प मूल्यमापन आढावा तंत्राचे नवीन व्यवसाय विकासातील महत्त्व स्पष्ट करा.

प्र.5) टिपा लिहा : (कोणत्याही चार)

- (अ) साहस भांडवल
- (ब) टिकात्मक मार्ग पद्धत
- (क) प्रकल्प दिग्दर्शन
- (ड) प्रकल्प खर्च नियंत्रण
- (इ) प्रकल्प आराखडा
- (फ) संघटनांतर्गत उद्योजकता

Seat No.	

Total No. of Questions : 5]

[Total No. of Printed Pages : 2

[4270]-310

M. Com. (Semester - III) Examination - 2012

BUSINESS ADMINISTRATION

SPECIAL PAPER - V

HUMAN RESOURCE MANAGEMENT

(Group - D)

(2008 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions :

- (1) All questions are compulsory.*
- (2) All questions carry equal marks.*

Q.1) Explain various approaches to Human Resource Management.

OR

Q.1) Explain, how Human Resource Management is useful in the Modern Industrial World ?

Q.2) Define the term 'Manpower Planning'. Explain its objectives and process.

OR

Q.2) Explain various Source of Recruitment.

Q.3) Explain the importance and process of Training.

OR

Q.3) Differentiate between Training and Development. Explain the need of Training.

[4270]-310

1

P.T.O.

Q.4) What is Performance Appraisal ? How to evaluate the Performance of Employee ?

OR

Q.4) Write short notes :

- (a) Basis of Promotions
- (b) Voluntary Retirement Scheme (VRS)

Q.5) Write short notes : **(Any Four)**

- (a) Contract Labour
 - (b) Estimating Manpower Requirement
 - (c) Training Procedure
 - (d) Job Evaluation
 - (e) Lay-offs
 - (f) Transfer Policy
-

Seat No.	

Total No. of Questions : 5]

[Total No. of Printed Pages : 2

[4270]-310

मराठी रूपांतर

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 100

सूचना :

- (1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
- (2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.
- (3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्र.1) मानवी संसाधन व्यवस्थापनातील विविध विचारप्रवाह (Approaches) स्पष्ट करा.

किंवा

प्र.1) आधुनिक औद्योगिक जगात मानवी संसाधन व्यवस्थापन किती उपयुक्त आहे ते स्पष्ट करा.

प्र.2) 'मनुष्यबळ नियोजन' या संज्ञेची व्याख्या द्या. मनुष्यबळ नियोजनाची उद्दिष्टे व प्रक्रिया स्पष्ट करा.

किंवा

प्र.2) भरतीचे विविध मार्ग स्पष्ट करा.

प्र.3) प्रशिक्षणाचे महत्त्व आणि प्रक्रिया स्पष्ट करा.

किंवा

प्र.3) प्रशिक्षण आणि विकास यातील फरक सांगा. प्रशिक्षणाची गरज स्पष्ट करा.

प्र.4) कामकाज मूल्यांकन (Performance Appraisal) म्हणजे काय ? कर्मचाऱ्यांच्या कामकाजाचे मूल्यमापन कसे करावे ?

किंवा

प्र.4) टिपा लिहा :

(अ) बढतीचे आधार (Basis of Promotions)

(ब) स्वेच्छा निवृत्ती योजना (VSR)

प्र.5) टिपा लिहा : (कोणत्याही चार)

(अ) करार मजूर पद्धती (Contract Labour)

(ब) मनुष्यबळाच्या गरजांचा अंदाज (Estimating Manpower Requirements)

(क) प्रशिक्षणाची कार्यपद्धती

(ड) कार्य-मूल्यमापन (Job Evaluation)

(इ) ताळेबंदी (Lay-offs)

(फ) बदलीचे धोरण

Seat No.	

Total No. of Questions : 5]

[Total No. of Printed Pages : 2

[4270]-311

M. Com. (Semester - III) Examination - 2012

BUSINESS ADMINISTRATION

SPECIAL PAPER - VI

ORGANISATIONAL BEHAVIOUR

(Group - D)

(2008 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions :

- (1) *All questions are compulsory.*
 - (2) *All questions carry equal marks.*
-
-

Q.1) What is 'Organisational Behaviour' ? Explain various Models of Organisational Behaviour.

OR

Q.1) Define the term Organisational Behaviour. State the impact of Globalisation on Organisational Behaviour.

Q.2) What is 'Organisational Culture' ? Explain the characteristics of Organisational Culture.

OR

Q.2) Explain with suitable examples various Attributes of Personality.

Q.3) State various Theories of Motivation.

OR

Q.3) What is Stress ? What are causes and effects of Stress.

Q.4) Describe various types of Conflicts and their effects on Organisation.

OR

Q.4) Write a detail note on Creating and Maintaining 'Organisational Culture'.

Q.5) Write short notes : (**Any Four**)

- (a) Team Building
- (b) Emotional Intelligence
- (c) Attitude Change
- (d) Impression Management
- (e) Job Satisfaction
- (f) Role of Information Technology in Organisation

Seat No.	

Total No. of Questions : 5]

[Total No. of Printed Pages : 2

[4270]-311

मराठी रूपांतर

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 100

सूचना :

(1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

(2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

प्र.1) 'संघटनात्मक वर्तन' म्हणजे काय ? संघटनात्मक वर्तनाची विविध प्रारूपे स्पष्ट करा.

किंवा

प्र.1) 'संघटनात्मक वर्तन' या संज्ञेची व्याख्या द्या. संघटनात्मक वर्तनावर जागतिकीकरणाचा प्रभाव सांगा.

प्र.2) 'संघटनात्मक संस्कृती' म्हणजे काय ? संघटनात्मक संस्कृतीची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

किंवा

प्र.2) व्यक्तीमत्वाची विविध गुणवैशिष्ट्ये योग्य उदाहरणासहित स्पष्ट करा.

प्र.3) अभिप्रेरणेचे विविध सिद्धांत सांगा.

किंवा

प्र.3) ताणतणाव म्हणजे काय ? ताणतणावाची कारणे व परिणाम सांगा.

प्र.4) संघर्षाचे विविध प्रकार सांगा आणि त्याचे संघटनेवर होणारे परिणाम विशद करा.

किंवा

प्र.4) संघटनात्मक संस्कृतीची निर्मिती आणि जतन यावर सविस्तर टीप लिहा.

प्र.5) थोडक्यात टिपा लिहा : (कोणत्याही चार)

(अ) संघ बांधणी

(ब) भावनिक बुद्धिमत्ता

(क) प्रकृतीतील बदल

(ड) प्रभाव व्यवस्थापन

(इ) कार्य समाधान

(फ) संघटनेतील माहिती तंत्रज्ञानाची भूमिका

Seat No.	

Total No. of Questions : 5]

[Total No. of Printed Pages : 2

[4270]-312

M. Com. (Semester - III) Examination - 2012

COMMERCIAL LAWS AND PRACTICES

SPECIAL PAPER - V

LAWS RELATING TO INTERNATIONAL BUSINESS

(Group - E)

(2008 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instruction :

All questions are compulsory and carry equal marks.

Q.1) Define International Law. Explain the nature and scope of International Law.

OR

Q.1) Explain in detail various Sources of International Law.

Q.2) Explain the Rights of Individual in International Law.

OR

Q.2) Write detailed notes :

(a) The Mercantilists Version

(b) Country Similarity Theory

Q.3) Explain in detail the Regulation of Foreign Direct Investment (FDI) in International Trade.

OR

[4270]-312

1

P.T.O.

Q.3) Explain in detail International Court of Justice and its Jurisdiction.

Q.4) Explain in detail Free Trade v/s Protection.

OR

Q.4) Explain International Custom and Modern Sources of International Law.

Q.5) Write short notes : **(Any Four)**

- (a) Modern Systems of International Law
- (b) Recardo's Theory
- (c) Ohlin Theory
- (d) Arbitration
- (e) National Regulation of International Business
- (f) Duties of Individual in International Law

Seat No.	

Total No. of Questions : 5]

[Total No. of Printed Pages : 2

[4270]-312

मराठी रूपांतर

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 100

सूचना :

- (1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहे.
- (2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.
- (3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्र.1) आंतरराष्ट्रीय कायद्याची व्याख्या द्या. आंतरराष्ट्रीय कायद्याचे स्वरूप आणि व्याप्ती स्पष्ट करा.

किंवा

प्र.1) आंतरराष्ट्रीय कायद्याचे विविध स्रोत (Sources) सविस्तर स्पष्ट करा.

प्र.2) आंतरराष्ट्रीय कायद्यामधील वैयक्तिक हक्क स्पष्ट करा.

किंवा

प्र.2) सविस्तर टिपा लिहा :

(अ) व्यापारविषयक आवृत्ती (The Mercantilists Version)

(ब) राष्ट्रीय समांतर सिद्धांत

प्र.3) आंतरराष्ट्रीय व्यापारात परकीय प्रत्यक्ष गुंतवणूकीचे (Forigen Direct Investment) नियमन सविस्तर स्पष्ट करा.

किंवा

[4270]-312

3

P.T.O

प्र.3) आंतरराष्ट्रीय न्यायालय आणि त्याचे अधिकार कार्यक्षेत्र सविस्तर स्पष्ट करा.

प्र.4) मुक्त व्यापार विरुद्ध संरक्षण सविस्तर स्पष्ट करा.

किंवा

प्र.4) आंतरराष्ट्रीय कायद्याच्या संदर्भात आंतरराष्ट्रीय परंपरा आणि आधुनिक मार्ग स्पष्ट करा.

प्र.5) टिपा लिहा : (कोणत्याही चार)

(अ) आंतरराष्ट्रीय कायद्याची आधुनिक कार्यपद्धती

(ब) रिकार्डोचा सिद्धांत

(क) ओहलिन सिद्धांत

(ड) आर्बिट्रेशन (Arbitration)

(इ) आंतरराष्ट्रीय व्यवसायाचे राष्ट्रीय नियमन

(फ) आंतरराष्ट्रीय कायद्यामधील व्यक्तिगत कर्तव्ये

Seat No.	

Total No. of Questions : 5]

[Total No. of Printed Pages : 2

[4270]-313

M. Com. (Semester - III) Examination - 2012

COMMERCIAL LAWS AND PRACTICES

SPECIAL PAPER - VI

WORLD TRADE ORGANISATION - NORMS AND PRACTICES

(Group - E)

(2008 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions :

- (1) All questions are compulsory.*
- (2) All questions carry equal marks.*

Q.1) What is World Trade Organisations ? Explain the structure and working of W.T.O.

OR

Q.1) Explain the basic principles of W.T.O. Trading System. What are the Misunderstandings about W.T.O. ?

Q.2) What do you know about W.T.O. Accession ? State the Current Status of Individual Accession.

OR

Q.2) Discuss the role of W.T.O. in respect of Liberalisation of Trade in Manufacturers and Agricultural Trade.

Q.3) What is Dumping ? Explain the effects of Dumping on Importing and Exporting Country.

OR

Q.3) Write a detailed note on Patent Law in India.

[4270]-313

1

P.T.O.

Q.4) Explain the procedure of W.T.O. related to Dispute Settlement System.

OR

Q.4) Explain the following :

- (a) ASEAN Currency Crises
- (b) Uruguay Round Agreement and India

Q.5) Write short notes : (**Any Four**)

- (a) Effect of W.T.O. Agreement on Least Developing Countries
 - (b) Trade in Counterfeit Goods
 - (c) Role of India in W.T.O.
 - (d) Benefits of W.T.O. Trading System
 - (e) GATT
 - (f) Trade Related Investment Measures (TRIMs)
-

Seat No.	

Total No. of Questions : 5]

[Total No. of Printed Pages : 2

[4270]-313

मराठी रूपांतर

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 100

सूचना :

- (1) सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहे.
- (2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.
- (3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्र.1) जागतिक व्यापार संघटना म्हणजे काय ? जागतिक व्यापार संघटनेची रचना व कामकाज स्पष्ट करा.

किंवा

प्र.1) जागतिक व्यापार संघटनेचा व्यापार पद्धतीची मूलतत्त्वे स्पष्ट करा. जागतिक व्यापार संघटने बाबतचे गैरसमज कोणते ?

प्र.2) जागतिक व्यापार संघटन ॲक्सेशन बाबत आपणास काय माहित आहे ? वैयक्तिक ॲक्सेशनची सद्यःस्थिति सांगा.

किंवा

प्र.2) उत्पादकीय व्यापार व शेतीविषयक व्यापाराच्या उदारीकरणासंबंधी जागतिक व्यापार संघटनेच्या भूमिकेसंबंधी चर्चा करा.

प्र.3) डम्पिंग म्हणजे काय ? डम्पिंगचे आयात व निर्यात करणाऱ्या देशावर होणारे परिणाम स्पष्ट करा.

किंवा

प्र.3) भारतातील 'पेटेंट कायदा' यावर सविस्तर टीप लिहा.

[4270]-313

3

P.T.O

प्र.4) जागतिक व्यापार संघटनेच्या कलह निराकरण पद्धतीची कार्यपद्धती स्पष्ट करा.

किंवा

प्र.4) खालील बाबत स्पष्ट करा :

(अ) आशियायी चलन समस्या

(ब) यु.आर. (Uruguay Round) ठराव व भारत

प्र.5) टिपा लिहा : (कोणत्याही चार)

(अ) जागतिक व्यापार संघटनेच्या ठरावाचा अविकसित राष्ट्रांवर झालेला परिणाम

(ब) नकली वस्तूबाबतचा व्यापार

(क) जागतिक व्यापार संघटनेतील भारताची भूमिका

(ड) जागतिक व्यापार संघटनेच्या व्यापार पद्धतीचे फायदे

(इ) गॅट (GATT)

(फ) व्यापार संबंधित गुंतवणूक उपाययोजना (TRIMs)

Seat No.	

Total No. of Questions : 5]

[Total No. of Printed Pages : 2

[4270]-314

M. Com. (Semester - III) Examination - 2012
CO-OPERATION AND RURAL DEVELOPMENT
SPECIAL PAPER - V
CO-OPERATIVE CREDIT SYSTEMS

(Group - F)

(2008 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions :

- (1) *All questions are compulsory.*
- (2) *All questions carry equal marks.*

Q.1) Describe in detail the features of Agricultural Credit in India.

OR

Q.1) State the need of Institutional Credit for Agriculture and the limitations of Institutional Credit System.

Q.2) Critically evaluate the Progress of Urban Co-operative Societies.

OR

Q.2) Critically evaluate the Performance of Regional Rural Banks.

Q.3) State the need and limitations of Primary Agriculture Credit Co-operative Societies.

OR

Q.3) Write a detail note on Other Non-Agricultural Credit Societies.

[4270]-314

1

P.T.O.

Q.4) State the Structure of Credit Co-operatives.

OR

Q.4) State the working and progress of Salary Earners Co-operative Credit Societies.

Q.5) Write short notes : (**Any Two**)

- (a) Problems of District Central Co-operative Banks
 - (b) Importance of Agricultural Credit
 - (c) Federal Credit Co-operatives
 - (d) Types of Agricultural Credit
-

Seat No.	

Total No. of Questions : 5]

[Total No. of Printed Pages : 3

[4270]-314

मराठी रूपांतर

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 100

सूचना :

- (1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
- (2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.
- (3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्र.1) भारतातील कृषी पतपुरवठ्याची वैशिष्टे सविस्तर स्पष्ट करा.

किंवा

प्र.1) शेतीला असलेली संस्थात्मक पतपुरवठ्याची गरज व संस्थात्मक पतपुरवठ्याच्या मर्यादा स्पष्ट करा.

प्र.2) नागरी सहकारी पतसंस्थांच्या प्रगतीचे टिकात्मक परीक्षण करा.

किंवा

प्र.2) प्रादेशिक ग्रामीण बँकांच्या कामगिरीचे टिकात्मक परीक्षण करा.

प्र.3) प्राथमिक कृषी पतपुरवठा सहकारी संस्थांची गरज व मर्यादा स्पष्ट करा.

किंवा

प्र.3) इतर बिगर-शेती पतसंस्थांवर सविस्तर टीप लिहा.

प्र.4) सहकारी पतसंस्थांची रचना स्पष्ट करा.

किंवा

प्र.4) पगारदार नोकरांच्या सहकारी पतसंस्थांच्या कामगिरीचे व प्रगतीचे टिकात्मक परीक्षण करा.

[4270]-314

3

P.T.O.

प्र.5) थोडक्यात टिपा लिहा : (कोणत्याही दोन)

- (अ) जिल्हा मध्यवर्ती सहकारी बँकाच्या समस्या
 - (ब) शेती पतपुरवठ्याचे महत्त्व
 - (क) संघीय सहकारी पतपुरवठा
 - (ड) शेती पतपुरवठ्याचे प्रकार
-

Seat No.	

Total No. of Questions : 5]

[Total No. of Printed Pages : 2

[4270]-315

M. Com. (Semester - III) Examination - 2012

CO-OPERATION AND RURAL DEVELOPMENT

SPECIAL PAPER - VI

CO-OPERATIVE BANKING SYSTEM

(Group - F)

(2008 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions :

- (1) *All questions are compulsory.*
- (2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q.1) Explain the eligibility conditions for various Advances to the Priority Sector. [20]

OR

Q.1) Explain the reasons behind Overdues in the Co-operative Banking System. [20]

Q.2) What is the role of National Federation of State Co-operative Banks ? [20]

OR

Q.2) Evaluate the performance of Maharashtra State Co-operative Bank as the Apex Bank. [20]

Q.3) Assess the role of NABARD in Agriculture and Rural Development. [20]

OR

Q.3) Explain RBI's Supervisory Role. [20]

Q.4) State NABARD's Organization and Functions. [20]

OR

Q.4) Explain the problems of the Maharashtra State Co-operative Bank. [20]

Q.5) Write short notes : (Any Two) [20]

- (a) Priority Sector
 - (b) Objectives of IRDP
 - (c) Co-operative Credit System
 - (d) Measures for Recovering Overdues
-

Seat No.	

Total No. of Questions : 5]

[Total No. of Printed Pages : 2

[4270]-315

मराठी रूपांतर

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 100

सूचना :

- (1) सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहे.
- (2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
- (3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्र.1) प्राथमिक क्षेत्राला दिल्या जाणाऱ्या विविध कर्जांसाठी असलेले पात्रतेचे निकष स्पष्ट करा. [20]

किंवा

प्र.1) सहकारी बँकिंग व्यवस्थेमधील कर्जे थकीत होण्या मागील कारणे स्पष्ट करा. [20]

प्र.2) राज्य सहकारी बँकांच्या राष्ट्रीय महासंघाची भूमिका कोणती आहे ? [20]

किंवा

प्र.2) सहकारी कर्ज व्यवस्थेतील शिखर संस्था म्हणून महाराष्ट्र राज्य सहकारी बँकेच्या कामगिरीचे मूल्यमापन करा. [20]

प्र.3) कृषी व ग्रामीण विकासातील नाबार्डच्या भूमिकेचे मूल्यमापन करा. [20]

किंवा

प्र.3) भारतीय रिझर्व्ह बँकेची नियंत्रक म्हणून भूमिका स्पष्ट करा. [20]

प्र.4) नाबार्डचे संघटन आणि कार्ये सांगा.

[20]

किंवा

प्र.4) महाराष्ट्र राज्य सहकारी बँकेच्या समस्या स्पष्ट करा.

[20]

प्र.5) टिपा लिहा : (कोणत्याही दोन)

[20]

(अ) प्राथमिक क्षेत्र

(ब) एकात्मिक ग्रामीण विकास कार्यक्रमाची उद्दिष्टे

(क) सहकारी वित्त व्यवस्था

(ड) थकीत कर्जे वसूलीच्या योजना

Seat No.	

Total No. of Questions : 5]

[Total No. of Printed Pages : 2

[4270]-316

M. Com. (Semester - III) Examination - 2012

ADVANCED BANKING AND FINANCE

SPECIAL PAPER - V

FOREIGN EXCHANGE

(Group - G)

(2008 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions :

- (1) *All questions are compulsory.*
- (2) *All questions carry equal marks.*

Q.1) What is Foreign Exchange Market ? Who are the Participants in the Foreign Exchange Market ?

OR

Q.1) Elaborate the following :

- (a) Spot Market and Forward Market
- (b) Foreign Exchange Futures and Options

Q.2) Discuss the role of Reserve Bank of India in Foreign Exchange Management.

OR

Q.2) What are the different types of Risks associated with Foreign Exchange Transactions ?

Q.3) Briefly trace the History of Exchange Rate Mechanism in India since 1950.

OR

Q.3) What is a Letter of Credit ? Elaborate on the different types of Letters of Credit.

Q.4) Describe various methods of Financing Foreign Trade.

OR

Q.4) Explain the importance of Documents involved in Foreign Trade Transactions.

Q.5) Write short notes : (**Any Two**)

- (a) Pre-shipment Credit
 - (b) Duty Drawback Scheme
 - (c) Liquidity Risk in International Trade
 - (d) Swap Rate
-

Seat No.	

Total No. of Questions : 5]

[Total No. of Printed Pages : 2

[4270]-316

मराठी रूपांतर

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 100

सूचना :

- (1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
- (2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.
- (3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्र.1) विदेश विनिमय बाजार म्हणजे काय ? विदेश विनिमय बाजारातील सहभागी घटक कोणते ?

किंवा

प्र.1) खालील संकल्पना स्पष्ट करा ?

- (अ) हजर बाजार आणि वायदा बाजार
- (ब) परकीय चलन फ्यूचर्स आणि परकीय चलन विकल्प

प्र.2) परकीय चलन व्यवस्थापनामध्ये भारतीय रिझर्व बँकेच्या भूमिकेची चर्चा करा.

किंवा

प्र.2) परकीय चलन व्यवहाराशी संबंधित विविध जोखिमा कोणत्या ?

प्र.3) भारतातील १९५० पासूनच्या विदेशी विनिमय दर प्रणालीच्या इतिहासाचा थोडक्यात आढावा घ्या.

किंवा

प्र.3) पतपत्र म्हणजे काय ? पतपत्रांचे विविध प्रकार स्पष्ट करा.

[4270]-316

3

P.T.O.

प्र.4) विदेशी व्यापाराला वित्तपुरवठा करण्याच्या विविध पद्धती स्पष्ट करा.

किंवा

प्र.4) विदेशी व्यापार व्यवहारांमध्ये वापरल्या जाणाऱ्या विविध दस्तऐवजांचे महत्त्व स्पष्ट करा.

प्र.5) टिपा लिहा : (कोणत्याही दोन)

(अ) नौभरणपूर्व वित्तपुरवठा

(ब) शुल्क परतावा योजना

(क) आंतरराष्ट्रीय व्यापारातील तरलता संबंधित धोका

(ड) अदला-बदल दर

Seat No.	

Total No. of Questions : 5]

[Total No. of Printed Pages : 2

[4270]-317

M. Com. (Semester - III) Examination - 2012

ADVANCED BANKING AND FINANCE

SPECIAL PAPER - VI

INTERNATIONAL FINANCE

(Group - G)

(2008 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions :

- (1) All questions are compulsory.
- (2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1) What is International Banking ? What are the reasons for Growth of International Banking ? [20]

OR

Q.1) What are Euro Markets ? Explain the reasons for the Development of Euro Dollar Market. [20]

Q.2) Explain the following :

- (a) Reasons for Establishment of IMF and World Bank [10]
- (b) Distinguish between Convertible and Non-convertible Currency [10]

OR

Q.2) (A) What is International Debt Market ? [10]

(B) What is the procedure for issue of Foreign Bonds and Euro Bonds ? [10]

Q.3) (A) What is Exchange Rate ? [05]

(B) Describe the Fixed Exchange Rate System. [15]

OR

Q.3) (A) What is Currency Pegging ? [10]

(B) Features of Bretton Woods System [10]

Q.4) What are the objectives and operations of International Monetary Fund ? [20]

OR

Q.4) Explain the origin, structure and functions of Bank for International Settlements. [20]

Q.5) Write notes : (Any Two) [20]

(a) International Development Agency (IDA)

(b) American Depository Receipts and Global Depository Receipts

(c) Independent Float and Managed Float

(d) Special Drawing Rights (SDRs)

Seat No.	

Total No. of Questions : 5]

[Total No. of Printed Pages : 2

[4270]-317

मराठी रूपांतर

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 100

सूचना :

- (1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
- (2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.
- (3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्र.1) आंतरराष्ट्रीय बँकिंग म्हणजे काय ? आंतरराष्ट्रीय बँकिंगच्या वृद्धीची कारणे सांगा. [20]

किंवा

प्र.1) युरो बाजार म्हणजे काय ? युरो डॉलर बाजाराच्या विकासाची कारणे स्पष्ट करा. [20]

प्र.2) खालील बाबी स्पष्ट करा :

(अ) आंतरराष्ट्रीय नाणेनिधी व जागतिक बँक स्थापनेची कारणे [10]

(ब) परिवर्तनीय व अपरिवर्तनीय चलनातील फरक [10]

किंवा

प्र.2) (अ) आंतरराष्ट्रीय कर्जबाजार म्हणजे काय ? [10]

(ब) विदेशी व युरो बाँड्स निर्गमित करण्याची प्रक्रिया कोणती ? [10]

प्र.3) (अ) विनिमय दर म्हणजे काय ? [05]

(ब) स्थिर विनिमय दर पद्धत वर्णन करा. [15]

किंवा

प्र.3) (अ) चलन पेगिंग (Currency Pegging) म्हणजे काय ? [10]

(ब) ब्रेटन वुड्स पद्धतीची वैशिष्ट्ये [10]

प्र.4) आंतरराष्ट्रीय नाणेनिधीची उद्दिष्ट्ये आणि कार्ये सांगा. [20]

किंवा

प्र.4) बँक फॉर इंटरनेशनल सेटलमेंट्सची उद्दिष्ट्ये, रचना व कार्ये स्पष्ट करा. [20]

प्र.5) टिपा लिहा : (कोणत्याही दोन) [20]

(अ) आंतरराष्ट्रीय विकास संस्था

(ब) अमेरिकन डिपॉझिटरी रिसिट्स व ग्लोबल डिपॉझिटरी रिसिट्स

(क) स्वतंत्र आणि व्यवस्थापित फ्लोट

(ड) विशेष आहरण अधिकार

Seat No.	

Total No. of Questions : 5]

[Total No. of Printed Pages : 2

[4270]-318

M. Com. (Semester - III) Examination - 2012

ADVANCED MARKETING

SPECIAL PAPER - V

INTERNATIONAL MAREKTING

(Group - H)

(2008 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions :

- (1) *All questions are compulsory.*
- (2) *All questions carry equal marks.*

Q.1) Define International Marketing. Explain the scope and objectives of International Marketing.

OR

Q.1) Write a detailed explanatory note on 'Import-Export Policies'.

Q.2) What are the various kinds of Facilities and Incentives available to Export Business ? Discuss briefly.

OR

Q.2) What is the significance of Export Documentation ? What are the objectives of Export Documentation ? Describe various types of Export Documents.

Q.3) Explain in detail the Export Procedure

OR

Q.3) (A) Rules for Successful Exporting

(B) Necessity for Appointing the Overseas Agents

[4270]-318

1

P.T.O.

Q.4) Explain Concept of 'Exchange Rate'. What are the factors determining Foreign Exchange Rate ? Explain Evolution of Exchange Rate Mechanism.

OR

Q.4) (A) Write note on Arranging Finance for Exports.

(B) Write note on 'Financial Incentives' provided by Government for Exports.

Q.5) Write short notes : **(Any Four)**

(a) International Market Segment

(b) GATT

(c) Labelling

(d) Functions of World Trade Organisation

(e) Foreign Exchange Facilities provided by Reserve Bank of India

(f) Challenges in International Marketing

Seat No.	

Total No. of Questions : 5]

[Total No. of Printed Pages : 2

[4270]-318

मराठी रूपांतर

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 100

सूचना :

- (1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
- (2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.
- (3) संदर्भाकरिता मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्र.1) आंतरराष्ट्रीय विपणनाची व्याख्या सांगा. आंतरराष्ट्रीय विपणनाची व्याप्ती आणि उद्दिष्टे स्पष्ट करा.

किंवा

प्र.1) 'आयात - निर्यात धोरण' यावर सविस्तर स्पष्टीकरणात्मक टीप लिहा.

प्र.2) निर्यात व्यापारासाठी उपलब्ध असणाऱ्या विविध प्रकारच्या सुविधा आणि प्रलोभने (Incentives) कोणती याविषयी थोडक्यात चर्चा करा.

किंवा

प्र.2) निर्यात व्यापारातील दस्तऐवजांचे महत्त्व काय ? निर्यात व्यापारातील दस्तऐवजांचे उद्देश कोणते ? निर्यात व्यापारातील दस्तऐवजांचे विविध प्रकार विशद करा.

प्र.3) निर्यात कार्यपद्धती सविस्तर स्पष्ट करा.

किंवा

प्र.3) (अ) यशस्वी निर्यातीसाठीचे नियम

(ब) विदेशी प्रतिनिधीच्या नियुक्तीची आवश्यकता

प्र.4) 'विनिमय दर' ही संकल्पना स्पष्ट करा. विनिमय दर निश्चितीकरणाचे घटक कोणते ? विनिमय दर यंत्रणेची उत्क्रांती स्पष्ट करा.

किंवा

प्र.4) (अ) 'निर्यातीसाठी वित्त उभारणी' यावर टीप लिहा.

(ब) सरकारकडून निर्यातीकरिता पुरविली जाणारी विविध प्रलोभने यावर टीप लिहा.

प्र.5) थोडक्यात टिपा लिहा : (कोणत्याही चार)

(अ) आंतरराष्ट्रीय बाजारपेठ प्रभागीकरण

(ब) गॅट (GATT)

(क) खूणचिह्नी (Labelling)

(ड) आंतरराष्ट्रीय व्यापार संघटनेची (WTO) कार्ये

(इ) रिझर्व्ह बँकेतर्फे (RBI) पुरविल्या जाणाऱ्या परकीय चलनाच्या सुविधा

(फ) आंतरराष्ट्रीय विपणनातील आव्हाने

Seat No.	

Total No. of Questions : 5]

[Total No. of Printed Pages : 2

[4270]-319

M. Com. (Semester - III) Examination - 2012

ADVANCED MARKETING

SPECIAL PAPER - VI

MARKETING RESEARCH

(Group - H)

(2008 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions :

- (1) *All questions are compulsory.*
 - (2) *All questions carry equal marks.*
-
-

Q.1) Define Marketing Research. Explain the Ethics in Marketing Research.

OR

Q.1) What do you mean by Marketing Intelligence ? Explain the Significance of Marketing Intelligence in Decision-making.

Q.2) Distinguish between Readership Survey and Viewership Survey.

OR

Q.2) Explain Sales Analysis Concept by-territory, by-product, by-customer and by-size order.

Q.3) Describe the Prominent Market Research Agencies in India.

OR

Q.3) Define Marketing Mix. Enumerate the implication of Marketing Research on Marketing Mix.

[4270]-319

1

P.T.O.

Q.4) Define Research Proposal ? What points are to be considered while preparing Research Proposal ? Explain.

OR

Q.4) Write notes :

- (a) Marketing Research Process
- (b) Characteristics of Hypothesis

Q.5) Write short notes : **(Any Four)**

- (a) Consumer Marketing Research
 - (b) Discriminate Analysis
 - (c) Product Research
 - (d) Market Segment
 - (e) Sources of Secondary Data
 - (f) Market Potential Analysis
-

Seat No.	

Total No. of Questions : 5]

[Total No. of Printed Pages : 2

[4270]-319

मराठी रूपांतर

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 100

सूचना :

- (1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
- (2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.
- (3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्र.1) विपणन संशोधनाची व्याख्या सांगा. विपणन संशोधनामधील नीतीतत्त्वे स्पष्ट करा.

किंवा

प्र.1) विपणन चातुर्य म्हणजे काय ? निर्णय क्षमतेमध्ये विपणन चातुर्याचे असलेले महत्त्व स्पष्ट करा.

प्र.2) अभ्यासकीय (वाचकीय) पाहणी आणि अवलोकनार्थ पाहणी या दोघांमधील फरक स्पष्ट करा.

किंवा

प्र.2) विक्री विश्लेषण ही संज्ञा प्रांत (मुख)नुसार, उत्पादनानुसार, ग्राहकानुसार आणि आकारानुसार स्पष्ट करा.

प्र.3) भारतातील बाजारपेठ संशोधन करणाऱ्या प्रमुख/प्रसिद्ध संस्था विशद करा.

किंवा

प्र.3) विपणन मिश्रणाची व्याख्या सांगा. विपणन मिश्रणावर विपणन संशोधन कसे अंमलात आणले जाते, ते विशद करा.

[4270]-319

3

P.T.O

प्र.4) संशोधन प्रस्तावाची व्याख्या सांगा. संशोधन प्रस्ताव तयार करतांना कोणते मुद्दे विचारात घ्यावे लागतात ते स्पष्ट करा.

किंवा

प्र.4) टिपा लिहा :

(अ) विपणन संशोधन प्रक्रिया

(ब) गृहित तथ्याची वैशिष्ट्ये

प्र.5) थोडक्यात टिपा लिहा : (कोणत्याही चार)

(अ) ग्राहक विपणन संशोधन

(ब) फरकांचे विश्लेषण (भेदाभेद विश्लेषण)

(क) उत्पादन संशोधन

(ड) बाजारपेठ विभाग

(इ) दुय्यम माहिती मिळविण्याचे मार्ग

(फ) संभाव्य बाजारपेठ विश्लेषण

Seat No.	

Total No. of Questions : 5]

[Total No. of Printed Pages : 2

[4270]-401

M. Com. (Semester - IV) (Compulsory) Examination - 2012

CAPITAL MARKET AND FINANCIAL SERVICES

(2008 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions :

- (1) *All questions are compulsory.*
- (2) *All questions carry equal marks.*

Q.1) What is Capital Market ? Explain in detail the structure and functions of Capital Market.

OR

Q.1) (A) Describe in detail the Forward Contracts.

(B) Explain the characteristics of Capital Market.

Q.2) What do you mean by Secondary Market ? Explain in detail objectives and functions of Secondary Market.

OR

Q.2) Write notes :

(a) Functions of Primary Market

(b) Bombay Stock Exchange

Q.3) What is a Mutual Fund ? Describe in detail various types of Mutual Funds.

OR

Q.3) What is Merchant Banking ? Describe the functions and various services rendered by Merchant Banker.

[4270]-401

1

P.T.O.

Q.4) What is Securities and Exchange Board of India (SEBI) ? Explain background, establishment and functions of SEBI.

OR

Q.4) (A) Explain the advantages of Listing.

(B) Write a detail note on Indian Depository Receipts.

Q.5) Write short notes : **(Any Four)**

(a) Participants of Capital Market

(b) E-broking

(c) Central Listing Authority (CLA) Regulation - 2003

(d) Powers of SEBI

(e) Portfolio Management

(f) External Commercial Borrowing (ECB)

Seat No.	

Total No. of Questions : 5]

[Total No. of Printed Pages : 2

[4270]-401

मराठी रूपांतर

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 100

सूचना :

- (1) सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहेत.
- (2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.
- (3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्र.1) भांडवल बाजार म्हणजे काय ? भांडवल बाजाराची रचना आणि कार्ये सविस्तरपणे स्पष्ट करा.

किंवा

- प्र.1) (अ) वायदा कराराचे सविस्तरपणे वर्णन करा.
(ब) भांडवल बाजाराची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

प्र.2) दुय्यम बाजार म्हणजे काय ? दुय्यम बाजाराची उद्दिष्ट्ये व कार्ये सविस्तरपणे विशद करा.

किंवा

प्र.2) टिपा लिहा :

- (अ) प्राथमिक बाजाराची कार्ये
- (ब) मुंबई भाग बाजार

प्र.3) परस्पर निधी म्हणजे काय ? परस्पर निधीचे विविध प्रकार सविस्तरपणे वर्णन करा.

किंवा

प्र.3) मर्चट बँकिंग म्हणजे काय ? मर्चट बँकेची कार्ये व मर्चट बँकरकडून पुरविण्यात येणाऱ्या विविध सेवांचे वर्णन करा.

प्र.4) भारतीय प्रतिभूती व विनिमय मंडळ (सेबी) म्हणजे काय ? सेबीची पार्श्वभूमी, स्थापना आणि कार्ये स्पष्ट करा.

किंवा

प्र.4) (अ) सारणीचे फायदे स्पष्ट करा.

(ब) इंडियन डिपॉझिटरी रिसिप्टस् (IDR) यावर सविस्तर टिपणी लिहा.

प्र.5) टिपा लिहा : (कोणत्याही चार)

(अ) भांडवल बाजाराचे सहभागी घटक

(ब) इ-ब्रोकिंग

(क) केंद्रीय सारणी प्राधिकरण नियमन - २००३

(ड) सेबीचे अधिकार

(इ) रोखे-संग्रह व्यवस्थापन

(फ) विदेशी व्यापारी कर्ज

Seat No.	

Total No. of Questions : 5]

[Total No. of Printed Pages : 2

[4270]-402

M. Com. (Semester - IV) (Compulsory) Examination - 2012

GLOBAL INDUSTRIAL ENVIRONMENT

(2008 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions :

- (1) *All questions are compulsory.*
- (2) *All questions carry equal marks.*
- (3) *Answers should be precise and to the point.*

Q.1) State the need of Industrial Finance and explain the Internal Sources of Industrial Finance.

OR

Q.1) Review the Indias Industrial Progress since 1991.

Q.2) Write short notes : (**Any Two**)

- (a) Foreign Direct Investment
- (b) Indias Export Policy Since 1991
- (c) Methods of Privatization
- (d) Floriculture

Q.3) State the meaning of Multinational Corporations. Explain the advantages and disadvantages of Multinational Corporations.

OR

Q.3) State and explain the Progress and Problems of Agro Allied Industries in India.

[4270]-402

1

P.T.O.

Q.4) Explain in detail the features and problems of Industrial Labour in India.

OR

Q.4) What is Foreign Capital ? Explain the role of Foreign Capital in Indias Economic Development.

Q.5) Write short notes : (**Any Two**)

- (a) Non-residential Investment
 - (b) Problems of Iron and Steel Industry
 - (c) Contract Labour
 - (d) Liberalization
-

Seat No.	

Total No. of Questions : 5]

[Total No. of Printed Pages : 2

[4270]-402

मराठी रूपांतर

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 100

सूचना :

- (1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
- (2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.
- (3) उत्तरे नेमकी आणि मुद्देसूद असावीत.
- (4) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्र.1) औद्योगिक वित्तपुरवठ्याची गरज सांगा आणि औद्योगिक वित्तपुरवठ्याची अंतर्गत साधने विशद करा.

किंवा

प्र.1) १९९१ नंतरच्या भारताच्या औद्योगिक प्रगतीचा आढावा घ्या.

प्र.2) थोडक्यात टिपा लिहा : (कोणत्याही दोन)

- (अ) थेट परकीय गुंतवणूक
- (ब) १९९१ नंतरचे भारताचे निर्यात धोरण
- (क) खाजगीकरणाच्या पद्धती
- (ड) फूलशेती

प्र.3) 'बहुउद्देशीय कंपन्या' अर्थ सांगा. बहुउद्देशीय कंपन्यांचे फायदे-तोटे विशद करा.

किंवा

प्र.3) भारतातील शेती संलग्न उद्योगाची प्रगती आणि समस्या सांगा आणि स्पष्ट करा.

[4270]-402

3

P.T.O.

प्र.4) भारतातील औद्योगिक कामगारांची वैशिष्टे आणि समस्या सविस्तर स्पष्ट करा.

किंवा

प्र.4) परकीय भांडवल म्हणजे काय ? भारताच्या आर्थिक विकासातील परकीय भांडवलाची भूमिका स्पष्ट करा.

प्र.5) थोडक्यात टिपा लिहा : (कोणत्याही दोन)

- (अ) अनिवासी गुंतवणूक
 - (ब) लोखंड व पोलाद उद्योगाच्या समस्या
 - (क) कंत्राटी कामगार (Contract Labour)
 - (ड) जागतिकीकरण
-

Seat No.	

Total No. of Questions : 5]

[Total No. of Printed Pages : 6

[4270]-403

M. Com. (Semester - IV) (Compulsory) Examination - 2012

OPERATIONS RESEARCH

(2008 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions :

- (1) All questions are compulsory.
- (2) Figures to the right indicate full marks.
- (3) Use of statistical tables and calculator is allowed.
- (4) Symbols have their usual meanings.

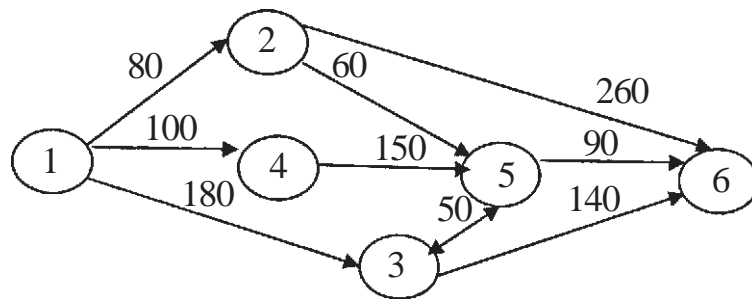
Q.1) Attempt **any four** of the following :

[20]

- (a) Write notes on :
 - (i) Hurwicz Criterion
 - (ii) Maximax Criterion
- (b) Define Strategy and also explain. What do you mean by Pure Strategy and Mixed Strategy ?
- (c) Solve the following game :

$$\begin{array}{c} \text{Player B} \\ \text{Player A} \end{array} \begin{bmatrix} 1 & 7 & 2 \\ 6 & 2 & 7 \\ 6 & 1 & 6 \end{bmatrix}$$

- (d) There is 40% chance that a patient admitted to the hospital is suffering from cancer. A doctor has to decide whether a serious operation should be performed or not. If the patient is suffering from cancer and the serious operation is performed, the chance that he will recover is 70%, otherwise it is 35%. On the other hand, if the patient is not suffering from cancer and the serious operation is performed, the chance that he will recover is 20%, otherwise it is 100%. Assume that recovery and death are not only possible result. Construct an appropriate decision tree. What decision should the doctor take ?
- (e) Determine the shortest route from node 1 to node 6 in the following network where the distances are shown in kilometer.

- (f) Obtain the dual problem of the following L.P.P. :

$$\text{Maximize } Z = 2X_1 + 5X_2 + 6X_3$$

Subjected to constraints :

$$5X_1 + 6X_2 - X_3 \leq 3$$

$$-2X_1 + X_2 + 4X_3 \leq 4$$

$$X_1 - 5X_2 + 3X_3 \leq 1$$

$$-3X_1 - 3X_2 + 7X_3 \leq 6$$

$$X_1, X_2, X_3 \geq 0$$

Q.2) Attempt **any four** of the following :

[20]

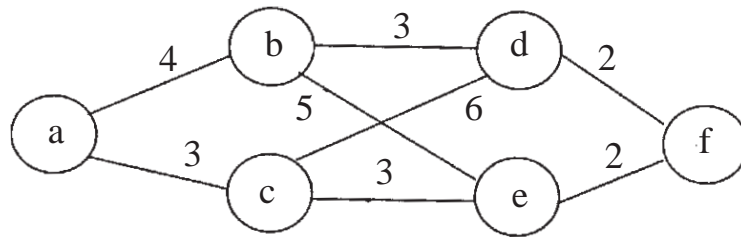
- (a) Write notes on :
- (i) Laplace Criterion
 - (ii) Minimax Criterion

- (b) Pay-offs of three acts A, B and C and states of nature X, Y and Z are given below :

Acts → States of Nature ↓	A	B	C
X	-20	-50	200
Y	200	-100	-50
Z	400	600	300

The probabilities of states of nature are 0.3, 0.4 and 0.3. Calculate the Expected Monetary Value (EMV) for the above data and select the best act.

- (c) Explain how will you obtain optimal solution to minimize transportation problem using U-V Method ?
 (d) Find Minimum Cost Spanning Tree for following Network V :

- (e) Explain the following with reference to L.P.P. :
 (i) Entering Variable
 (ii) Leaving Variable
 (f) Obtain Initial Basic Feasible Solution using North West Corner Method for following transportation problem :

Markets → Sources ↓	D ₁	D ₂	D ₃	D ₄	Supply
O ₁	6	5	8	5	30
O ₂	5	11	9	7	40
O ₃	8	9	7	13	50
Demand	35	28	32	25	120

Also find the Corresponding transportation Cost.

Q.3) Attempt **any four** of the following :

[20]

- (a) A news paper distributor assigns probabilities to the demand of magazine as follows :

Copies Demanded	1	2	3	4
Probability	0.4	0.3	0.2	0.1

A copy of magazine which he sells for Rs. 7 costs Rs. 6. He can return unsold copies for Rs. 5 each. How much copies should he order using EOL Criterion ?

- (b) Consider the following game :

Player B

Player A	[15	2	3]
	6	5	7]
	-7	4	0]

Obtain Saddle Point. Also state optimal strategy for player A and player B. State value of the game.

- (c) Using Big M Method state the outgoing and incoming variable after first iteration in the following L.P.P. :

$$\text{Minimize } Z = 12X_1 + 20X_2$$

Subjected to constraints :

$$6X_1 + 8X_2 \geq 100$$

$$7X_1 + 12X_2 \geq 120$$

$$X_1, X_2 \geq 0$$

- (d) Obtain Initial Basic Feasible Solution using Matrix Minima Method for following transportation problem :

Markets →	D₁	D₂	D₃	Supply
Sources ↓				
O₁	16	19	12	14
O₂	22	13	19	16
O₃	14	28	8	12
Demand	10	15	17	42

Also find the Corresponding Transportation Cost.

- (e) Discuss the Simplex Method where it indicate existence of :
- (i) Multiple Optimal Solution
 - (ii) Unbounded Solution
- (f) Define Network. Explain what do you mean by Directed and Undirected Network ? Also explain the terms Node and Arc.

Q.4) Attempt **any two** of the following :

[20]

- (a) From the following pay-off table (of profit) determine optimal strategy using maximax, Laplace, Hurwicz and minimax regret criterion :

States → Strategies ↓	A ₁	A ₂	A ₃	A ₄
S ₁	4	4	4	4
S ₂	-2	8	8	8
S ₃	-8	2	12	12
S ₄	-14	-4	6	16

(Take $\alpha = 0.6$)

- (b) (i) Give Model definition of Max-Min Networks. Also explain Maximum Flow.
- (ii) Explain Minimum Cost Capacitated Network.
- (c) Test whether the solution given in the following transportation matrix is optimal ? If not, find optimal solution using U-V Method. Also find Corresponding Transportation Cost :

*	D ₁	D ₂	D ₃	D ₄	Supply
O ₁	19	30	50	10 (7)	7
O ₂	70	30 (2)	40 (7)	60	9
O ₃	40 (5)	8 (6)	70	20 (7)	18
Demand	5	8	7	14	34

Q.5) Attempt **any two** of the following :

[20]

(a) Solve the following LPP using Simplex Method :

$$\text{Maximize } Z = 3700 X_1 + 4160 X_2 + 3750 X_3$$

Subject to :

$$X_1 + X_2 + X_3 \leq 100$$

$$5X_1 + 6X_2 + 5X_3 \leq 400$$

$$X_1, X_2, X_3 \geq 0$$

(b) (i) How will you convert Maximization T.P. to Minimization T.P. ?

(ii) Obtain Initial Basic Feasible Solution using Vogel's Approximation Method for following Transportation Problem.

Markets → Sources ↓	D₁	D₂	D₃	Supply
O₁	10	7	8	45
O₂	15	12	9	15
O₃	7	8	12	40
Demand	25	55	20	100

Also find the Corresponding Transportation Cost.

(c) (i) What is the difference between Slack, Surplus and Artificial Variable ?

(ii) State Dominance Principle.

Seat No.	

Total No. of Questions : 5]

[Total No. of Printed Pages : 2

[4270]-404

M. Com. (Semester - IV) Examination - 2012

ADVANCED ACCOUNTING AND TAXATION

SPECIAL PAPER - VII

RECENT ADVANCES IN ACCOUNTING, TAXATION AND AUDITING

(Group - A)

(2008 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions :

- (1) *Attempt all questions.*
- (2) *All questions carry equal marks.*
- (3) *Figures to the right indicate full marks.*

Q.1) What do you mean by ‘Transfer Pricing’ ? State the different methods of Transfer Pricing and explain the benefits and limitations of Market Price Method. **[20]**

OR

Q.1) “New Dimensions of Carbon Credit Trading Accounting and Taxation - A boon for global warming and climate change.” Discuss. **[20]**

Q.2) What is meant by Corporate Governance ? Do you think Indian Corporate Governance is equitable ? What steps do you suggest for revising standard of Corporate Governance ? **[20]**

OR

Q.2) Explain the different Valuation Approaches, you may suggest for valuing Intellectual Property for its inclusion in Balance Sheet. **[20]**

Q.3) Define Human Resources Accounting. Explain historical development and advantages of Human Resources Accounting. [20]

OR

Q.3) Explain the provisions in clause 49 of listing Agreement regarding the Board of Directors of Company. [20]

Q.4) “Creative Accounting - A Fraudulent Practice Leading to Corporate Colapses.” Discuss. [20]

OR

Q.4) What is International Finance Reporting Standards (IFRS). Discuss the uses of IFRS across the Globe. [20]

Q.5) Write short notes : (**Any Four**) [20]

- (a) Quality Audit
- (b) Accounting for KPO
- (c) Accounts of NGO
- (d) Advantages of Social Responsibility Accounting
- (e) Limitations of Environmental Accounting
- (f) Forensic Accounting
- (g) Accounting for Derivatives

Seat No.	

Total No. of Questions : 5]

[Total No. of Printed Pages : 3

[4270]-405

M. Com. (Semester - IV) Examination - 2012

ADVANCED ACCOUNTING AND TAXATION

SPECIAL PAPER - VIII

**CASE STUDIES IN ADVANCED ACCOUNTING,
TAXATION AND AUDITING**

(Group - A)

(2008 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions :

- (1) *Attempt Q. No. 1 which is compulsory and any three from the remaining.*
- (2) *All questions carry equal marks.*
- (3) *Figures to the right indicate full marks.*
- (4) *Use of non-programmable calculator is allowed.*

Q.1) Comment on the following cases, referring necessary sections of relevant laws, case laws and any other supporting evidence and calculations, if any :

[25]

- (a) Raw Materials purchased at Rs. 10 per kg price of materials is on the decline. The finished goods in which the raw material is incorporated are expected to be sold at below cost. 1,000 kgs of raw material is in the stock at the year end. Replacement Cost is Rs. 8 per kg. How will you value the inventory ?
- (b) Mrs. X, a resident women, wanted to know whether income tax is attracted on sale of gold and jewellery gifted to her by her parents on the occasion of her marriage in the year, 1979 which was purchased at a total cost of Rs. 2,00,000.
- (c) Suresh who is a member of the Institute of Chartered Accountant of India, does not hold a certificate of practice. Is his appointment as an Auditor of the Company will be valid ?

[4270]-405

1

P.T.O.

- (d) Z Ltd. purchased a machine costing Rs. 5 lakhs for its manufacturing operations and paid Transportation Costs Rs. 80,000. Z Ltd. spent an additional amount of Rs. 50,000 for testing and preparing the machine for use. What amount should Z Ltd., record as the cost of the machine ?

Q.2) Goodshape Company has currently, an ordinary share capital of Rs. 25 lakhs, consisting of 25,000 shares of Rs. 100 each. The management is planning to raise another Rs. 20 lakhs to finance major programme of expansion through one of the four possible financing plans. The plans are :

- (a) Entirely through ordinary shares.
- (b) Rs. 10 lakhs through ordinary shares and Rs. 10 lakhs through long term borrowing at 8% interest p.a.
- (c) Rs. 5 lakhs through ordinary shares and Rs. 15 lakhs through long term borrowing at 9% interest p.a.
- (d) Rs. 10 lakhs through ordinary shares and Rs. 10 lakhs through preference shares with 5%.

The company's expected Earnings Before Interest and Taxes (EBIT) will be Rs. 8 lakhs. Corporate Tax is 50%. As an Accountant, determine the Earnings Per Share (EPS) in each alternative and comment on the implications of financial leverages. [25]

Q.3) As an Auditor, advise D Ltd., about the treatment of the following in the financial statement of accounts for the year ended 31st March, 2011 :

“A claim lodged with the Railways in March, 2009 for loss of goods of Rs. 5 lakhs had been passed for payment in March, 2011 for Rs. 4 lakhs. No entry was passed in the books of the company, when the claim was lodged.” [25]

Q.4) State with reasons, whether the following expenses are admissible as a deduction while computing income from business or profession :

- (a) Litigation Expenses incurred in order to deffered or maintain an existing title to the business asset of Rs. 25,000.
- (b) Expenditure incurred in obtaining use of trade marks, technical information, training of apprentices and technicians Rs. 18,000.
- (c) Expenditure on Management of Temple in factory premises for recreation of employees Rs. 22,000.
- (d) Expenditure incurred Rs. 28,000 on shifting of registered office.
- (e) Fees paid for increase of Authorised Capital of Rs. 24,000. [25]

Q.5) Make an assessment of the comparative position of three companies by using relevant ratios of three companies A, B and C engaged in the same line of business and also comment :

Particulars	Company 'A' (Rs.)	Company 'B' (Rs.)	Company 'C' (Rs.)
Sales	30,00,000	36,00,000	40,00,000
Cost of Goods sold	26,40,000	33,00,000	35,20,000
Fixed Expenses	2,00,000	3,00,000	4,00,000
Receivables	4,80,000	11,20,000	15,80,000
Stock	4,40,000	6,60,000	8,80,000 [25]

Seat No.	

Total No. of Questions : 5]

[Total No. of Printed Pages : 2

[4270]-406

M. Com. (Semester - IV) Examination - 2012

ADVANCED COST ACCOUNTING AND COST SYSTEMS

SPECIAL PAPER - VII

RECENT ADVANCES IN COST ACCOUNTING AND COST SYSTEMS

(Group - B)

(2008 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions :

- (1) *All questions are compulsory.*
- (2) *Figures to the right indicate full marks.*

**Q.1) (A) Define the following terms in one sentence only as per 'CAS' :
(Any Five) [10]**

- (a) Standard Cost
- (b) Overheads
- (c) Scrap
- (d) Indirect Material
- (e) Cost Center
- (f) Opportunity Cost
- (g) Direct Expenses

(B) Write short notes on the following as per 'CAS' : (Any Two) [10]

- (a) Joint Products and By-products
- (b) Primary Distribution of Overheads
- (c) Classification of Cost
- (d) Fixed Overheads

- Q.2)** What do you understand by 'CAS' ?
- (A) State its objectives. [10]
 - (B) Explain the nature and scope of Excise Audit. [10]
- Q.3)** Describe the five 'S' as means of Cost Control. [20]
- Q.4)** Explain Concept of 'Six Sigma'. Discuss in detail the case study of Mumbai Dabewala in light of application of Six Sigma. [20]
- Q.5)** Comment on the article published in the journal 'The Management Accountant' :
- (A) July 2012 on 'Green Audit' - A necessity of the changing world by Dr. Hitesh Shukla and Munjal Dave. [10]
 - (B) Reasons for implementation of ERP. [10]
-

Seat No.	

Total No. of Questions : 5]

[Total No. of Printed Pages : 3

[4270]-407

M. Com. (Semester - IV) Examination - 2012

ADVANCED COST ACCOUNTING AND COST SYSTEMS

SPECIAL PAPER - VIII

CASE STUDIES IN ADVANCED COST ACCOUNTING
AND COST SYSTEM

(Group - B)

(2008 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions :

- (1) Attempt *any four* questions.
- (2) Each question carries *25 marks*.
- (3) Use of non-programmable calculator is allowed.

Q.1) Your company manufactures computer peripherals. Director material constitutes the major item of cost. Moreover, the input cost is mainly dependent on the exchange value of USD. You have to operate in the most competitive environment. Your management has asked your advice on control of its inventory related cost. Explain various techniques of Inventory Control with special reference to the product which constitutes 80% imported components.

Q.2) You have been appointed as a Cost Accounts Officer in a reputed hospital which runs chain of hospitals across the country on corporate basis. Your management expects you to design and monitor Budgetary Control System. List the input required from various departments and also prepare the formats of various budgets leading to preparation of Master Budget at Corporate Level.

[4270]-407

1

P.T.O.

Q.3) A Ltd. Company has invested Rs. 6 lakhs in its business and has an installed capacity of 20,000 units per annum. It is currently producing 10,000 units per annum and its cost structure is as under :

Raw Material Rs. 5 per unit

Wages Rs. 10 per unit

Variable Overheads Rs. 3 per unit

Fixed Overheads Rs. 4 per unit

Administrative Expenses Rs. 3 per unit

Selling Commission Rs. 3 per unit

Selling Price Rs. 35 per unit.

The Company has received an offer from a Large Super Bazar for the supply of 5,000 units per annum at Rs. 25 per unit. It is also considering to introduce a slightly modified new product which will involve an additional investment of Rs. 1, lakh. 10,000 units of this new product could be sold for Rs. 32 if a commission of 25% was offered to selling agents.

The company would not like to expand its sales unless return on investment goes upto 13%. Should it consider expanding its sales and if so, which of the two alternatives be adopted ?

Show your working.

Q.4) You have working as Manager (Cost Accounts) in a company engaged in manufacturing of auto ancillaries. The annual turnover of your company is 200+ crores. The HR Department of your company has recruited a batch of 5 newly qualified Cost Accountants to work in the middle level management at your new plant. They would be required to deal with variety of the responsibilities such as MIS, Cost Estimation, Product Cost Ascertainment, Inventory Control, ISO Audits, etc. The CEO of the company has asked you to design an extensive orientation programme of one week for these new recruits. Write the contents of such programme. Write a detailed programme schedule of the training programme for one week.

Q.5) A Ltd. plans to open a Branch Sales Office at Delhi to sell one of the products on line. Management wants to assess the feasibility of this proposal. The following information is available :

- (a) The Price at which goods are sent to the branch is Rs. 150 per unit.
- (b) Selling Price per unit Rs. 250.
- (c) 2 salesmen will be employed at branch. Each one will be paid salary of Rs. 7,000 per month plus a commission of 10% on sales.
- (d) It is estimated that branch can sell minimum 550 upto maximum of 800 units per annum.
- (e) In addition to sales commission, annual fixed expenses of the branch are estimated at Rs. 37,500.

Prepare a report which might be useful in decision-making as to whether a branch should be opened or not at Delhi.

Seat No.	

Total No. of Questions : 5]

[Total No. of Printed Pages : 2

[4170]-408

M. Com. (Semester - IV) Examination - 2012

BUSINESS PRACTICES AND ENVIRONMENT

SPECIAL PAPER - VII

RECENT ADVANCES IN BUSINESS PRACTICES AND ENVIRONMENT

(Group - C)

(2008 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions :

- (1) All questions are compulsory.*
- (2) All questions carry equal marks.*

Q.1) Explain in detail the Cluster Approach for Development of Maharashtra Government.

OR

Q.1) Write a detail note on Labour Market Information Cell and Service Training Institute as means of Human Resource Initiatives.

Q.2) Explain the objectives and eligibility for assistance under Rajiv Gandhi Udyam Mitra Scheme.

OR

Q.2) Write an exhaustive note on recent scheme of Micro, Small and Medium Enterprises.

Q.3) What is Self Help Group ? Explain the Modus Operandi of formation of Self Help Groups in India.

OR

Q.3) What do you mean by Self Help Group ? Trace the evolution of Self Help Group in India.

Q.4) Define the term Environment. Explain the nature and types of Environment Audit.

OR

Q.4) What is Environment Audit? Explain the importance and limitation of Environment Audit.

Q.5) Write short notes : **(Any Two)**

- (a) Role of Corporate Governance
- (b) Transparency in Corporate Reporting
- (c) Corporate Disclosure
- (d) Urban Haat

Seat No.	

Total No. of Questions : 5]

[Total No. of Printed Pages : 2

[4170]-408

मराठी रूपांतर

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 100

सूचना :

- (1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
- (2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.
- (3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्र.1) महाराष्ट्र सरकारचा विकासात्मक कृती गट सविस्तर स्पष्ट करा.

किंवा

प्र.1) 'कामगार विपणन माहिती कक्ष' व 'सेवा प्रशिक्षण संस्था' यांचे मानवी संसाधन विकासातील कार्य या विषयावर सविस्तर टीप लिहा.

प्र.2) राजीव गांधी उद्यमी मित्र योजनेची उद्दिष्टे व पात्रतेचे निकष विशद करा.

किंवा

प्र.2) अतिलघु, लघु आणि मध्यम उद्योगांबाबतची प्रचलित योजनेवर सविस्तर टीप लिहा.

प्र.3) 'स्वयंबचत गट' म्हणजे काय ? स्वयंबचत गट स्थापनेची प्रक्रिया स्पष्ट करा.

किंवा

प्र.3) 'स्वयंबचत गट' म्हणजे काय ? भारतामधील स्वयंबचत गटाच्या उत्क्रांतीचे विविध टप्पे स्पष्ट करा.

प्र.4) पर्यावरण म्हणजे काय ? पर्यावरण अंकेक्षणाचे स्वरूप आणि प्रकार स्पष्ट करा.

किंवा

प्र.4) पर्यावरण अंकेक्षण म्हणजे काय ? पर्यावरण अंकेक्षणाचे महत्त्व आणि मर्यादा स्पष्ट करा.

प्र.5) टिपा लिहा : (कोणत्याही दोन)

- (अ) प्रमंडळीय नियंत्रणाची भूमिका
 - (ब) प्रमंडळीय अहवालातील पारदर्शकता
 - (क) प्रमंडळीय प्रकटीकरण
 - (ड) नागरी बाजार
-

Seat No.	

Total No. of Questions : 5]

[Total No. of Printed Pages : 3

[4270]-409

M. Com. (Semester - IV) Examination - 2012

BUSINESS PRACTICE AND ENVIRONMENT

SPECIAL PAPER - VIII

CASE STUDIES IN BUSINESS PRACTICE AND ENVIRONMENT

(Group - C)

(2008 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions :

- (1) *All questions are compulsory.*
- (2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q.1) Explain various approaches to Case Study Method. [15]

OR

Q.1) What are the characteristics of Case Study Method ? State its limitations in detail. [15]

Q.2) Explain the importance of Case Study Method. [10]

OR

Q.2) State and explain various stages involved in Analysis of a Case. [10]

Q.3) National Carpets (NC) makes three categories of product. Artificial Fibre Product, Wood Carpet and Carpet Backing. They produce one type of backing and many types of other two products. The types differ with regard to colours and patterns. Many of the batches produced were unusually large when plenty of finished goods have to be maintained awaiting sales. Production Supervisor argued that it was a plain economics. The Production Control Manager Mr. Shetty, has been charged with investigating the production scheduling for NC. Recently, they have difficulty in meeting delivery dates, since the factory has been operating at 100% capacity. Mr. Shetty believes that

for much time has been lost in changing over from one product to another. Analyse this case and answer the following questions :

- (a) What measures do you suggest to reduce set up time which is a problem ?
- (b) Recommend production flow to meet customer delivery commitment.
- (c) Comment on the Production and Business System efficiency. [25]

Q.4) M/s. Damini and Company is engaged in manufacturing of Paithani Sarees at Paithan. They have employed 2000 employees including experts artisans who are paid regular as well as production based rewards. Regular employees are needed for continuity in marketing. Payments are regularly made. The existing pattern of salary and behaviour of employees are satisfactory.

On this background and growing competition, owner's son who is also a designer Rohit joined the company who revolutionised production by introducing new and prospective design. The employees are unhappy and complain that Rohit is rude and arrogant. Employees are not treated properly by him. The designer has a product oriented attitude. M/s. Damini and Company however has benefited from the new designer, as it has started exporting paithani sarees and profits has been increased three times.

Questions :

- (a) What problems can you identify in above case ?
- (b) What entrepreneurial strategies should be used by the company ? [25]

Q.5) Philips Electronics Company (PEC) has an excellent National and International reputation and its employees are proud to work for the firm, but the company demands total loyalty from its employees and even tries to influence their behaviour and appearance after work.

Mariya a bright young women working for PEC for over 10 years was highly respected by the colleagues and did a fine job as a 'Divisional Sales Manager'. It was generally agreed that she had excellent potential for advertisement for 6 years and Mariya had

potential to increase the sales and to achieve the given target by the superior.

But from last 6 months her performance was not satisfactory. So Management had taken decision and Mariya was transferred to the Non-managerial Position without any loss in pay. A result she quit her job.

- (a) Can a company without demand loyalty to the required extent in above case ?
 - (b) What should be the Mariya's position ? (In the context of designation and service)
 - (c) What you would have done in supervisors position ? **[25]**
-

Seat No.	

Total No. of Questions : 5]

[Total No. of Printed Pages : 3

[4270]-409

मराठी रूपांतर

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 100

सूचना :

- (1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
- (2) उजवीकडील आकडे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1) केस स्टडी पद्धतीचे विविध दृष्टीकोन स्पष्ट करा. [15]

किंवा

प्र.1) केस स्टडी पद्धतीचे वैशिष्ट्ये विस्ताराने स्पष्ट करा तसेच केस स्टडी पद्धतीच्या मर्यादा विशद करा. [15]

प्र.2) केस स्टडी पद्धतीचे महत्त्व स्पष्ट करा. [10]

किंवा

प्र.2) 'केस स्टडी' पद्धतीत एखाद्या केसचे विश्लेषण करतानाच्या विविध अवस्था विशद करून स्पष्ट करा. [10]

प्र.3) नॅशनल कार्पेट (NC) तीन प्रकारचे उत्पादन करते. आर्टिफिशियल फायबर प्रॉडक्ट, वूड कार्पेट व कार्पेट बॅकिंग, ते एक प्रकारचे बॅकिंग व अन्य दोन प्रकारची उत्पादने करतात. हे सर्व प्रकारचे रंग आणि पद्धती (Pattern) मध्ये भिन्न आहेत. पुष्कळदा जे उत्पादन तयार होत असे ते खूप जास्त असून तयार माल विक्रीच्या प्रतिक्षेत पडून राहत असे. उत्पादन नियंत्रकाने हे शुद्ध अर्थशास्त्र असल्याचे सांगितले. उत्पादन नियंत्रक श्री शेटी यांना उत्पादनाच्या वेळापत्रकाचा अभ्यास करण्यास सांगितले गेले.

अलिकडच्या काळात मालवितरणाच्या वेळा सांभाळण्या संदर्भात त्यांना अडचणी आल्या. कारण उद्योग संस्था १००% क्षमतेने काम करित होती. श्री शेटी यांचा असा विश्वास होता की बराचसा कालावधी हा एक उत्पादनाकडून दुसऱ्या उत्पादनाकडे बदलण्यात जात होता. सदर केसचे विश्लेषण करून पुढील प्रश्नांची उत्तरे स्पष्ट करा.

प्रश्न :

- (अ) निर्धारित वेळ ही जी समस्या आहे, ती कमी करण्यासाठी तुम्ही काय उपाययोजना सूचवाल ?
- (ब) उत्पादन प्रवाहाविषयी आपण सूचना करा ज्यामुळे ग्राहकांना दिलेल्या वेळा पाळता येतील.
- (क) व्यवसाय व उत्पादन पद्धती कार्यक्षमतेवर भाष्य करा. [25]

प्र.4) मे. दामिनी अँड कं. लिमिटेड ही संस्था पैठणी साड्यांचे उत्पादन करते. त्यांनी २००० कर्मचारी नेमलेले असून त्यामध्ये कुशल कारागिरांचा समावेश आहे, आणि त्यांना नियमित वेतन व उत्पादनावर आधारित बक्षिस दिली जाते. विपणनातील सातत्यासाठी नियमित कर्मचाऱ्यांची आवश्यकता असते. वेतन नियमितपणे दिले जाते. सध्या असलेली पगाराची रचना आणि कर्मचाऱ्यांचे वर्तन समाधानकारक आहे. वाढत्या स्पर्धेच्या पार्श्वभूमीवर मालकाचा डिझाइनर मुलगा रोहित नियुक्त करण्यात आला. त्याने नवीन प्रगतशील डिझाइन सादर करून उत्पादनात फार मोठी क्रांती घडवून आणली. कर्मचारी मात्र सुखी नाहीत आणि ते अशी तक्रार करतात की तो अतिशय उद्दाम आणि उद्धट आहे, त्याच्या कडून कर्मचाऱ्यांना योग्य वागणूक दिली जात नाही. डिझाइनरची प्रवृत्ती ही उत्पादन प्रवण आहे. व्यक्तीगत संबंध सुद्धा लयास गेले आहेत. दामिनी अँड कं. ला मात्र नवीन डिझाइनरमुळे चांगलाच फायदा झालेला आहे. कारण त्यांनी पैठणी साड्या निर्यात करायला सुरुवात केलेली आहे आणि नफ्यात सुद्धा तिपटीने वाढ झालेली आहे.

प्रश्न :

- (अ) वरील केसमध्ये तुम्हाला कोणत्या समस्या आढळतात ?
- (ब) मे. दामिनी अँड कं. कडून कोणते उद्योजकीय डावपेच वापरले जावेत ? [25]

प्र.5) फिलिप्स इलेक्ट्रॉनिक्स कंपनीला (PEC) राष्ट्रीय व आंतरराष्ट्रीय स्तरावर अत्यंत ख्याती प्राप्त आहे. त्यांच्या कर्मचाऱ्यांना या संस्थेबरोबर काम करताना अभिमान वाटतो. मात्र कंपनीची कर्मचाऱ्यांकडून संपूर्ण निष्ठेची अपेक्षा आहे आणि कंपनी त्यांच्या प्रत्यक्ष कामानंतर त्यांच्या वर्तनावर व सादरीकरणावर (appearance) प्रभाव टाकते.

मारिया ही एक तरुण कर्मचारी असून ह्या कंपनीसाठी काम करते ती दहा वर्षांपासून काम करित आहे आणि सर्व कर्मचारी तिचा आदर करतात. तीने विभागीय विक्री व्यवस्थापक म्हणून अत्यंत उत्कृष्ट काम केले आहे. हे सर्वमान्य होते की तीच्या मध्ये उत्कृष्ट जाहिरतीसाठीचे कौशल्य व क्षमता आहे, हे गेले सहा वर्षांपासून मान्य आहे. विक्रय वृद्धी करण्यात तिची क्षमता आहे व वरिष्ठांनी ठरवून दिलेले लक्ष्य साध्य करण्याची तिची क्षमता आहे.

मात्र मागील सहा महिनांपासून तिचे कार्य समाधानकारक नाही. म्हणून व्यवस्थापनाने निर्णय घेवून तीची बिगर व्यवस्थापकीय पदावर बदली केली आहे. तिच्या पगारात मात्र काहीही फरक केला नाही. याचा परिणाम म्हणून तिने नोकरी सोडून दिली.

प्रश्न :

(अ) कंपनी वरील केसमध्ये अपेक्षित निष्ठा असावी अशी अपेक्षा करते का ?

(ब) मारियाची आना काय स्थिती (Position) असेल ? (पद व नोकरीच्या संदर्भात)

(क) आपण वरिष्ठ व्यवस्थापक असता तर काय निर्णय घेतला असता ? [25]

Seat No.	

Total No. of Questions : 5]

[Total No. of Printed Pages : 2

[4270]-410

M. Com. (Semester - IV) Examination - 2012

BUSINESS ADMINISTRATION

SPECIAL PAPER - VII

RECENT ADVANCES IN BUSINESS ADMINISTRATION

(Group - D)

(2008 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions :

- (1) *All questions are compulsory.*
- (2) *All questions carry equal marks.*

Q.1) Resistance to Change is Often viewed negatively. Discuss possible benefits of resistance to Change.

OR

Q.1) What is Management of Change ? Discuss the Change Drivers.

Q.2) What is the ERP Concept ? Why are ERP Packages becoming popular in India ?

OR

Q.2) Discuss the application areas of ERP in Business.

Q.3) What is Quality Circle ? Explain the structure and prerequisites of establishing Quality Circle.

OR

Q.3) Explain the DMADV Model.

Q.4) Discuss the Process of Turn-around Management.

OR

Q.4) What do you mean by Business Restructuring ? Discuss advantages and disadvantages of Business Acquisition.

Q.5) Write notes : (**Any Two**)

- (a) Levels of Culture
 - (b) Cost of ERP
 - (c) Global Management System
 - (d) Cross Cultural Management
 - (e) Approaches towards Managing Change
-

Seat No.	

Total No. of Questions : 5]

[Total No. of Printed Pages : 2

[4270]-410

मराठी रूपांतर

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 100

सूचना :

- (1) सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहे.
- (2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.
- (3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्न पत्रिका पहावी.

प्र.1) बदलाच्या विरोधाकडे सर्वसाधारणपणे नकारात्मक पद्धतीने पाहिले जाते. बदलाच्या विरोधाच्या फायद्यांची चर्चा करा.

किंवा

प्र.1) बदलाचे व्यवस्थापन म्हणजे काय ? बदल घडवून आणणाऱ्या घटकांची चर्चा करा.

प्र.2) ERP संकल्पना काय आहे ? भारतात ERPची संगणकीय साधने लोकप्रिय असण्याची कारणे काय आहेत ?

किंवा

प्र.2) व्यवसायात ERPची अमलबजावणी कोणकोणत्या क्षेत्रात करता येते याची चर्चा करा.

प्र.3) गुणवत्ता मंडळे (Quality Circle) म्हणजे काय ? गुणवत्ता मंडळांची रचना व त्याच्या स्थापनेच्या पूर्व अटी कोणत्या हे स्पष्ट करा.

किंवा

प्र.3) DMADV रचना स्पष्ट करा.

प्र.4) पुनरुज्जीवन व्यवस्थापनाच्या प्रक्रियेची चर्चा करा.

किंवा

प्र.4) उद्योगाची पुनःरचना म्हणजे काय ? व्यवसाय ताब्यात घेण्याच्या (Business Acquisition) फायद्या व तोट्याची चर्चा करा.

प्र.5) टिपा लिहा : (कोणत्याही दोन)

(अ) संस्कृतीचे थर

(ब) इ.आर.पी.चा खर्च

(क) जागतिक व्यवस्थापन पद्धत

(ड) आंतर संस्कृती व्यवस्थापन

(इ) बदलाच्या व्यवस्थापनाकडे पहाण्याचे दृष्टीकोन

Seat No.	

Total No. of Questions : 4]

[Total No. of Printed Pages : 3

[4270]-411

M. Com. (Semester - IV) Examination - 2012

BUSINESS ADMINISTRATION

SPECIAL PAPER - VIII

CASE STUDIES IN BUSINESS ADMINISTRATION

(Group - D)

(2008 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions :

- (1) *All questions are compulsory.*
- (2) *All questions carry equal marks.*

Q.1) Define the term 'Case Study'. State its objectives and scope in the Modern Organisation.

OR

Q.1) Explain the advantages and limitations of Case Study Method.

Q.2) How is the Case Study Method useful for solving the real business problems ?

OR

Q.2) How can you describe any organisational problem by using Case Study Method ?

Q.3) Mr. Mahesh Apte joined Soft and Hard Systems Pvt. Ltd., as a Senior Clerk in the Purchase Department. He possessed high qualifications and had an impressive personality. He had worked as a supervisor for more than five years in several companies, but as a result of redundancy, he remained unemployed for more than six months.

At the time of his acceptance of the clerical post, he was clearly informed by the interview committee that inspite of his exceptionally high qualifications, the chances of him being promoted were bleak due to the economic recession.

In due course, because of being a misfit on several occasions, he quarreled with the supervisor and his relationship with other employees and the staff deteriorated very much. His work was far from satisfactory and was rated as poor in quality. The Purchasing Manager's friendly efforts to help him were futile. Mr. Apte was upset and depressed and claimed that not only did the supervisor victimize him but everyone was against him.

- (a) State the important aspects of this case.
- (b) If you were the Staff Manager, how would you handle the situation.

OR

Q.3) You have been working as a Manager, Corporate Communications in an Advertisement Agency. Your agency works for Western Zone which covers five States of India. Management of your company has decided to spread its wings in the Southern Part of the Country. The goal has been quantified as below :

“that the company shall do all its endeavor to achieve a target turnover to the tune of Rs. 3 million in a span of one year.”

Prepare a note to be submitted to the MD of your company. Your note should include your plan of action along with resources required etc. so as to achieve the target fixed by management.

Q.4) Mrs. Shivani Mehta is a woman of 45 years of age. She owns the pure cotton fabric type from Rajasthan Manufacturing Company.

After participating in an exhibition she gets the feedback that she can export her garments to other nations. Her company has a brand name in India. She is puzzled whether she can export or she should drop the idea. Her husband is ready to finance her and also ready to provide her the loan from bank. She knows that she produce the quality products. Now she is worried about the marketing and which country could be the first one to introduce her fabrics.

- (a) Analyze the risks and opportunities for Mrs. Shivani's business expansions in other countries.
- (b) What are the possible problems Mrs. Shivani can face while marketing her product internationally ?

OR

Q.4) Neo Medical Diagnostic and Research Centre has patented its new invention of poly fiber cardiovascular valve. The product developed is a novel one and can be manufactured at a very low cost. The utility and life of the product in laboratory testing was found to be more than the life expectancy of patients. The product could enhance the life of the patient by at least five years. Considering all these factors Neo Medical Diagnostic and Research Centre chose to set a unit to manufacture the product. However the company has dilemma. As the product is new and requires the acceptance of medical community, it is considering appointing a promotion and sales co-ordinator to manage the promotional and communication efforts of the firm.

- (a) Do you think the number of units of a product to be manufactured is a random number ? Explain your reasoning.
- (b) How does one determine the number of units of a product to be manufactured in an organisation ?
- (c) What are the elements you would take into consideration for forecasting the production and sales requirement of the product developed by Neo Medical Centre ?
- (d) How would you go about planning and organisation the manufacturing and selling efforts of the organisation ?

Seat No.	

Total No. of Questions : 4]

[Total No. of Printed Pages : 3

[4270]-411

मराठी रूपांतर

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 100

सूचना :

(1) सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहे.

(2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

प्र.1) 'व्यष्टी अध्ययन' या संकल्पनेची व्याख्या द्या. आधुनिक व्यवसाय संघटनेत या संकल्पनेची उद्दिष्टे आणि व्याप्ती स्पष्ट करा.

किंवा

प्र.1) व्यष्टी अध्ययन पद्धतीचे फायदे व मर्यादा स्पष्ट करा.

प्र.2) व्यवसायातील समस्या सोडविण्यासाठी व्यष्टी अध्ययन पद्धतीचा कशा प्रकारे उपयोग होतो ?

किंवा

प्र.2) व्यवसाय अध्ययन पद्धतीचा उपयोग करून तुम्ही एखादी व्यवसायिक समस्या कशी विशद कराल ?

प्र.3) श्री महेश आपटे हे सॉफ्ट अॅण्ड हार्ड सिस्टिम प्रायव्हेट लिमिटेड या कंपनीच्या खरेदी विभागात वरिष्ठ लिपिक या पदावर रुजू झाले. त्यांनी प्रभावी व्यक्तीमत्त्व व उच्च गुणवत्ता धारण केली होती. त्यांनी विविध कंपन्यांमधून पाच वर्षांपेक्षा जास्त काळ पर्यवेक्षक या पदावर काम केलेले होते. परंतु फाजिल आत्मविश्वासामुळे ते सहा महिन्यांपेक्षाही जास्त काळ बेरोजगार राहिले.

[4270]-411

5

P.T.O.

त्यांना लिपिक पदावर रुजू होण्याच्या वेळेस मुलाखत समितीने त्यांना त्यांची गुणवत्ता अपवादात्मक रित्या उत्कृष्ट असून देखील आर्थिक मंदीच्या कारणास्तव नोकरीमध्ये बढतीच्या संधी घूसर आहेत याची कल्पना दिली होती.

यथावकाश विविध प्रसंगी त्यांचे पर्यवेक्षकाशी मतभेद झाले. परिणामी त्यांचे इतर कर्मचाऱ्यांबरोबर असणारे संबंध देखील दूषित झाले. त्यांच्या कामातील दर्जा घसरलेला होता आणि त्यांच्या कामाची गुणवत्तेपासून फारकत झाली होती. कंपनीतील खरेदी व्यवस्थापकाने त्यांच्याशी मैत्रीपूर्ण संबंध ठेवून त्यांच्यात बदल करण्यासंबंधी केलेले प्रयत्न निष्फळ ठरले. श्री आपटे हे निराश व विषण्ण झाल्यामुळे त्याचा ठपका फक्त पर्यवेक्षकावर न ठेवता कंपनीतील प्रत्येक जण त्यांना सहकार्य करित नसल्याचा आरोप केला.

(अ) वरील केसचे विविध पैलू सांगा.

(ब) जर तुम्ही कर्मचारी व्यवस्थापक म्हणून भूमिका बजावत असाल तर तुम्ही वरील परिस्थिती कशा प्रकारे हाताळली असती ?

किंवा

प्र.3) आपण एका जाहिरात संस्थेत व्यवस्थापक कंपनी जनसंपर्क या पदावर कार्यरत आहात. तुमची जाहिरात कंपनी भारताच्या पश्चिम विभागातील पाच राज्यांसाठी काम करित आहे. कंपनी व्यवस्थापकाने तुमच्या कंपनीच्या शाखांचा विस्तार भारताच्या दक्षिण विभागात करावयाचा ठरविलेला आहे. त्या संदर्भातील संख्यात्मक उद्दिष्ट खालील प्रमाणे निश्चित करण्यात आली.

कंपनी एक वर्षाच्या कालावधीत ३० लाखांची उलाढाल करण्याचे उद्दिष्ट गाठण्यासाठी सर्व प्रकारचे प्रयत्न करील.

तुम्ही तुमच्या व्यवस्थापकीय संचालकांना पाठविण्यासाठीची टिपणी तयार करा. व्यवस्थापकाने ठरवून दिलेले उद्दिष्ट गाठण्यासाठी सर्व साधनांनी अभिप्रेत असलेला नियोजन आराखडा तयार करा.

प्र.4) सौ. शिवानी मेहता या ४५ वर्षांच्या आहेत. राजस्थान मॅन्युफॅक्चरिंग कंपनी या नावाची शुद्ध कॉटन फॅब्रिक क्षेत्रातील कंपनीच्या त्या मालक आहेत. त्यांच्या प्रदर्शनातील सहभागानंतर मिळालेल्या प्रतिसादा नुसार त्यांची गारमेंट उत्पादने परदेशात निर्यात करण्याची शक्यता निर्माण झाली. त्यांच्या कंपनीचा ब्रॅण्ड भारतात प्रसिद्ध होता. आपल्या मालाची निर्यात

करावी किंवा निर्यातीची कल्पना सोडून घ्यावी. अशा प्रकारची त्यांची संभ्रमावस्था झाली. त्यांचे पती त्यांना स्वतः अर्थपुरवठा करण्यास किंवा बँकेमार्फत कर्ज मिळवून देण्यास तयार होते. त्यांना त्यांच्या उत्पादनाच्या गुणवत्तेबद्दल पूर्ण खात्री होती. आपल्या उत्पादनाची निर्यात करताना प्रथम कोणत्या देशास प्राधान्य घ्यावे त्याचबरोबर आपल्या मालाचे विपणन व्यवस्थित होईल किंवा कसे या संबंधी त्यांना आता चिंता वाटत आहे.

- (अ) सौ. शिवानी यांच्या इतर देशात व्यवसाय वृद्धी करण्यासंदर्भातील जोखीम व संधी याचे विश्लेषण करा.
- (ब) आंतरराष्ट्रीय पातळीवर उत्पादनाचे वितरण करताना सौ. शिवानी यांना भेडसावणाऱ्या अडचणी कोणत्या ?

किंवा

प्र.4) निओ मेडिकल डायनोस्टिक अॅण्ड रिसर्च सेंटर या कंपनीने त्यांच्या पॉलीफायबर कार्डिओवॅस्कुलर वाल्व या उत्पादनाचे पेटंट घेतलेले आहे. विकसित केलेले उत्पादन अतिशय नाविण्यपूर्ण असून त्याच्या उत्पादनासाठी येणारा उत्पादन खर्च देखील कमी आहे. रुग्णांच्या अपेक्षित वयोमानापेक्षा उत्पादनाचे वयोमान व उपयोगिता अधिक असल्याचे प्रयोगशाळेतील चाचण्यावरून सिद्ध झालेले आहे. उत्पादनाच्या वापरामुळे रुग्णांच्या वयोमानात किमान पाच वर्षापेक्षा जास्त काळासाठी वृद्धी होऊ शकते. या सर्व शक्यता लक्षात घेता कंपनीने उत्पादन प्रकल्प सुरु करण्याचा निर्णय घेतला. परंतु या संदर्भात कंपनीची द्विधा मनस्थिती निर्माण झाली. उत्पादनाची नवीन अवस्था व औषधी क्षेत्रातील व्यक्तींची उत्पादन स्वीकारण्याची शक्यता लक्षात घेता कंपनीने उत्पादनाच्या विक्रीसाठी व संपर्कासाठी विक्रीवृद्धी समन्वयक म्हणून नेमण्याची गरज कंपनीला भासू लागली.

- (अ) वरील उत्पादनाचे उत्पादन घेताना किती पटीत किंवा किती संख्येने उत्पादन द्यावे असे तुम्हाला वाटते ? समर्थनार्थ कारणे द्या.
- (ब) एकूण उत्पादनाची संख्या निश्चित करताना कोणते घटक विचारात घेतले जातील ?
- (क) उत्पादन व विक्रीचे भावी अंदाज निश्चित करताना कोणते घटक विचारात घेणे अपेक्षित आहेत ?
- (ड) उत्पादन व विक्रीचे प्रयत्न करीत असताना उत्पादन नियोजन व संघटन कसे करावे ?

Seat No.	

Total No. of Questions : 5]

[Total No. of Printed Pages : 2

[4270]-412

M. Com. (Semester - IV) Examination - 2012

COMMERCIAL LAWS AND PRACTICES

SPECIAL PAPER - VII

RECENT ADVANCES IN COMMERCIAL LAWS AND PRACTICES

(Group - E)

(2008 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions :

- (1) *All questions are compulsory.*
- (2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q.1) Explain the term in detail with reference to Information Technology Act, 2002 : **[20]**

- (a) Certifying Authority
- (b) E-governance
- (c) Cyber Regulation

OR

Q.1) Write detail note on 'Right to Information'. What are the Powers of Information Commissioner ? **[20]**

Q.2) Explain the following terms with reference to Companies Act : **[20]**

- (a) Compulsory Registration
- (b) Procedure after Registration
- (c) Deposit of Wills

OR

[4270]-412

1

P.T.O.

Q.2) What are the objects and powers of the Securities and Exchange Board of India Act, 1992 ? [20]

Q.3) (A) Explain the importance of Securitisation Act, 2002. [10]

(B) Write in detail the note on Enforcement of Security Interest Act, 2002. [10]

OR

Q.3) (A) State the objects of Debt Recovery Act, 1993. [10]

(B) Write in detail the note on 'Establishment of Appellate Tribunal'. [10]

Q.4) What are the Penalties for failure and default in Inside Trading and Non-disclosure of Acquisition of Shares ? [20]

OR

Q.4) Write in detail the note on Audit of Securities and Exchange Board of India. [20]

Q.5) Write notes : (Any Four)

(a) Listing Agreement

(b) Adjudication

(c) Appellate Authorities under Right to Information

(d) Optional Registration

(e) Duties of Public Information Officer

Seat No.	

Total No. of Questions : 6]

[Total No. of Printed Pages : 3

[4270]-413

M. Com. (Semester - IV) Examination - 2012

COMMERCIAL LAWS AND PRACTICES

SPECIAL PAPER - VIII

CASE STUDIES IN COMMERCIAL LAWS AND PRACTICES

(Group - E)

(2008 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions :

- (1) *Attempt any four cases.*
- (2) *All questions carry equal marks.*

Q.1) Shri S. P. Morgan started using the mark 'Container' as a trade mark for his freight containers. He spent a huge amount on the advertisement of such freight containers, so that they became very popular in the market. After ten years, he applied for the registration on the ground that his freight containers acquired 100% distinctiveness. The register refused registration of the trade mark objecting that the trade mark was descriptive word directly indicating the nature and character of the goods of the trader.

Discuss this case with reference to the relevant provisions necessary for the registration of the trade mark and advise Shri S. P. Morgan to defend registrar's objection.

Q.2) Mr. P. M. Desai is a Doctor in all India Institute of Medical Sciences invents and machine which can deliver glucose to a patient through the skin by causing the pores of the skin to absorb glucose and deliver it to blood stream. The claims of the doctor of such an invention is rebuked by medical community is being highly improbable and useless in invention. However, the invention is put to demonstration it is found to be indeed effective. It is claimed by the doctors that it is to be highly useful method of treatment

[4270]-413

1

P.T.O.

to diabetes by regulating the amount of glucose supply to the blood. Now, that invention has been strongly welcomed by the medical community, as being a new useful and non-obvious method of treatment.

Discuss in detail :

- (a) The legal provisions in relation to this case as per patent law and,
- (b) Can the doctor claim right in the invention under the law.

Q.3) Ragunath Rane is a scientist in production of Agriculture Instruments. He had consultation regarding production of harvesting machine with his friend. Rajaram Sunde use the same technique and invents the harvesting machine by another trade name under the same primible.

Another friend Rajabhau Phadtare who was a learned farmer also produces similar machine and claims that he is the only true and first inventor and applies for the patent.

Discuss in detail :

- (a) The relevant provisions of Patent Law for the Patent.
- (b) Is Shri Rajabhau Phadtare entitled to apply for the patent or not ?
- (c) If Rajabhau Phadtare cannot apply for Patent, who out of three can apply for the patent ?

Q.4) In an E-trade agreement, signature is based exclusively on asymmetric methods or techniques. It has been described as a special door, which can be opened with four keys lock. The two keys are on every side of the door, and each of these two keys belong to a single party, both the parties stand respectively on each side of the door and both of the them have different keys. One of them is co-incidental with the key possessed by the other party, since they have agreed on the shape and notches in the key (Public Key). However, the other party is not, and none of the parties knows exactly, what kind of notches the other key will have. One thing is sure that the door can only be opened when the four keys are in it. Once both the parties have locked the keys into the door it is possible to open it and for the parties to be sure that, they can negotiate through that open door safely without fear that an outsider might interfere in their business.

Discuss with reference to the authentication of electronic rewards using digital signatures.

Q.5) Madhukar wrote a play entitled, 'Mi Marathi' in 1990. The play was enacted in 1990, in Pune and Mumbai. It was very popular play. The play was based on the theme of rights of Mumbaikar and Marathi people. The film-maker Ramakant was eager to make a film on this play. Without taking prior permission of Madhukar, the filmmaker Ramakant made a film, which was released in 1995. Madhukar saw the film and felt that the film was totally based on his play. He felt that Ramakant had dishonestly limited the film and violated his copyright. He therefore filed the case in court of law.

Ramakant claimed that it was his own story and some similarities in the movie were merely co-incidence.

Discuss the case in detail in the light of the Copyright Law and advise Shri Madhukar to take action in the court of law.

Q.6) Bhanudas of Bhor invented New Brand of Rice out named it as "Suvasik". The rice had good smell and taste. He had not applied for the patent with appropriate authority. His friend Amar knew that Bhanudas has invented such a new kind of Rice. He took sample from Bhanudas and applied for the patent with appropriate authority. The patent was issued in his favor. But then Bhanudas understood this deed of Amar and he had taken objection against Amar. Amar argued that the invention was originally carried out by himself and it was different from that of Bhanudas invention.

Discuss the case in detail :

In the light of Patent Act, provide your suggestion to Mr. Bhanudas to take appropriate action.

Seat No.	

Total No. of Questions : 6]

[Total No. of Printed Pages : 3

[4270]-413

मराठी रूपांतर

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 100

सूचना :

(1) कोणत्याही चार केसेस सोडवा.

(2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

प्र.1) श्री एस. पी. मॉरगन यांनी आपल्या 'भाडोत्री कंटेनर्स' साठी 'कंटेनर्स' या चिन्हाचा व्यापारी चिन्ह म्हणून वापर करण्यास सुरुवात केली. त्या व्यापारी चिन्हाच्या जाहिरातीवर त्यांनी प्रचंड खर्च केला. त्यामुळे त्या चिन्हाला बाजारपेठेत फार प्रसिद्धी मिळाली. दहा वर्षांनंतर त्यां भाडोत्री कंटेनर्सला शंभर टक्के भिन्नत्वदर्शक नावीन्यता प्राप्त झाल्यामुळे त्यांनी ट्रेड मार्कस् नोंदणीसाठी अर्ज केला. तथापि व्यापारी चिन्ह हे स्पष्टीकरणात्मक शब्द असून तो शब्द व्यापारी मालाचे स्वरूप व गुणवैशिष्ट्ये दर्शवितो, या हरकतीवर निबंधकाने त्या व्यापारी चिन्हांची नोंदणी नाकारली आहे. या समस्येच्या संदर्भाने व्यापारी चिन्ह नोंदणी संबंधी आवश्यक असणाऱ्या तरतूदींची चर्चा करा आणि निबंधकाच्या हरकतील प्रतिवाद करण्यासाठी श्री एस.पी. मॉरगन यांना मार्गदर्शन करा.

प्र.2) श्री पी. एम. देसाई हे ऑल इंडिया वैद्यकीय शास्त्र शाखेन डॉक्टर आहेत. त्या रुग्णांच्या शरीरात त्वचेच्या छिद्रांद्वारे ग्लुकोज सोडून त्याचा रक्तप्रवाहात त्याचे विलीनीकरण करता येवू शकेल असे एक यंत्र शोधून काढले आहे. डॉ. देसाई यांच्या या संशोधनाचा दावा पूर्णपणे अशक्यप्राय, निरुपयोगी असल्याचे दोषारोपण वैद्यकीय क्षेत्राने केला आहे. तथापि, हे संशोधन प्रात्यक्षिक प्रतिपादनामध्ये फार उपयुक्त आणि परिणामकारक असल्याचे सिद्ध झाले आहे. डॉक्टरांचा असा दावा आहे की, हे संशोधन मधूमेही रुग्णांच्या शरीरातील रक्तामध्ये ग्लुकोजचा पुरवठा नियमित करण्यासाठीची एक फार उपयुक्त पद्धती आहे. या

[4270]-413

5

P.T.O.

शिवाय, ती एक उपचाराची नवीन, उपयुक्त पद्धत असल्याचे वैद्यकीय क्षेत्राने आना मान्य केले आहे व त्याचे ते फार प्रभावीरीत्या स्वागत करित आहेत.

सविस्तर चर्चा करा :

(अ) या समस्येच्या संदर्भात पेटंट कायदानुसार तरतूदी.

(ब) डॉक्टर आपल्या संशोधनाचा दावा या कायद्यांतर्गत करू शकतात काय ?

प्र.3) रघुनाथ राणे कृषी अवजारे उत्पादन करणारे शास्त्रज्ञ आहेत. त्यांनी हार्वेस्टिंग यंत्र तयार करण्यासंदर्भात आपल्या मित्रांशी चर्चा केली आहे. श्री राजाराम शिंदे यांनी राणे यांनी विकसित केलेल्या तंत्राच्या आधारे अन्य व्यापारी नावाने हार्वेस्टिंग यंत्र तयार केले आहे. दुसरा एक मित्र राजाभाऊ फडतरे, जो प्रगतीशील व शिक्षित शेतकरी आहे त्याने अशाच प्रकारचे यंत्र तयार केले असून व असा दावा केला आहे की, या प्रकारचे यंत्र तयार करणारे तोच एकमात्र उत्पादक असून त्याने पेटंट मिळण्यासाठी अर्ज केला आहे.

सविस्तर चर्चा करा :

(अ) पेटंट कायद्यांतर्गतच्या वरील केस संदर्भातील तरतूदी.

(ब) राजाभाऊ फडतरे यांना पेटंट मिळण्यासाठी अर्ज करण्याचा अधिकार आहे कां ?

(क) जर राजाभाऊ यांनी पेटंटसाठी अर्ज केला नाही तर वरील तीघांक्षणापैकी कोण अर्ज करू शकतो ?

प्र.4) ई-व्यापार करारांतर्गत स्वाक्षरी ही फक्त प्रमाणबद्ध पद्धतीवर किंवा तंत्रावर अवलंबून आहे. सदर स्वाक्षरी ही विशेष दरवाजा म्हणून स्पष्ट करण्यात आली असून तो दरवाजा चार चाव्यांमार्फत उघडला जातो. या दरवाजाच्या दोन्ही बाजूस प्रत्येकी दोन चाव्यांपैकी एक चावी एका पक्षाच्या मालकीची असेल. दरवाजाच्या प्रत्येक बाजूस दोन्ही पक्ष भिन्न-भिन्न चाव्यासोबत क्रमाने उभे राहतात, दोन पक्षांपैकी एका पक्षाच्या ताब्यात योगायोगाने दुसऱ्या पक्षाची चावी येवू शकते की, ज्या द्वारे ते त्या चावीच्या आकार आणि खाचा संबंधित चावीच्या आहेत. (जनतेची चावी) असे मान्य करतात. परंतू दुसऱ्या अगर अन्य कोणत्याही पक्षाला दुसऱ्या चावीला कोणत्या प्रकारच्या खाचा आहेत हे माहित नसते. तथापि, हे मात्र निश्चित आहे की, जो पर्यंत योग्य त्या चार चाव्या दरवाजाच्या कुलुपाला लावल्या जाणार नाहीत तोपर्यंत तो उघडला जाणार नाही. एकदा दोन्ही पक्ष आपआपल्या चाव्या दरवाजाच्या कुलुपाला लावून तो उघडला जाईल याची शारवती दर्शवितात, त्यानंतर

ते दरवाजा सुरक्षित आणि कोणत्याही भयाशिवाय उघडण्यासंबंधी बोलणी करतात. या प्रकारच्या त्यांच्या बोलणीच्या व्यवसायात बाह्य व्यक्तीला हस्तक्षेप करता येईल.

इलेक्ट्रॉनिक कागजपत्रांच्या अधिकृतेच्या संदर्भाने संगणक यांच्या संदर्भात चर्चा करा.

प्र.5) मधूकर यांनी १९९० मध्ये 'मी मराठी' नावाची कादंबरी लिहीली. या नाटकाचे १९९० मध्ये प्रयोग सुरू झाले. प्रयोग मुंबई व पुणे येथे सुरू झाले. नाटक अत्यंत लोकप्रिय झाले. सदस्ये नाटक मुंबईकरांचे हक्क आणि मराठी माणूस या मध्यवर्ती संकल्पनेवर आधारित होते. रमाकांत हा सिनेमा निर्माता या नाटकावर सिनेमा तयार करू इच्छित होता. मधूकर यांची पूर्वपरवानगी न केता रमाकांत यांनी सिनेमा तयार केला जो १९९५ मध्ये प्रदर्शित झाला. मधूकर यांनी हा सिनेमा पाहिला आणि त्यांच्या लक्षात आले की हा सिनेमा त्यांच्या कादंबरीवर आधारित आहे. मधूकर यांना रमाकांत यांचा अप्रमाणिकपणा लक्षात आले. त्यांनी त्यामुळे न्यायालयात दावा दाखल केला.

रमाकांत यांनी असा दावा केला की ही त्यांची स्वतःची कथा आहे आणि सिनेमातील काही साम्य ही निव्वळ योगायोगाची बाब आहे.

कॉपीराइट कायद्याच्या तरतूदीच्या अनुषंगाने वरील केस सविस्तर चर्चा करा व मधूकर यांनी कोर्टात काय कृती करावी याचे मार्गदर्शन करा.

प्र.6) भोरचे श्री भानूदास यांनी तांदूळाची एक नवीन जात शोधून काढली व त्याला 'सुवासिक' असे नाव दिले. या तांदूळाची उत्तम सुवास व चव होतो. त्यांनी पेटंट मिळण्यासाठी सक्षम अधिकाऱ्याकडे अर्ज केला नव्हता. त्याचा मित्र श्री अमर यांनी या उत्पादनाची माहिती होती. त्यांनी भानूदास कडून नमूना तांदूळ घेतला व पेटंटसाठी अर्ज केला. त्यांना पेटंट मिळाले. भानूदास ह्या कृत्याची माहिती मिळाली व त्यांनी अमरच्या विरुद्ध आक्षेप नोंदविला. अमरने असा दावा केला की हे पेटंट त्यांच्याच अधिकाराचे आहे कारण हा शोध त्यांनीच लावला आहे व हा शोध भानूदास यांच्या शोधापेक्षा भिन्न आहे. वरील केसचा सविस्तर चर्चा करा.

पेटंट कायद्या अंतर्गत श्री भानूदास यांनी काय कृती करावी याविषयी मार्गदर्शन करा.

Seat No.	

Total No. of Questions : 5]

[Total No. of Printed Pages : 2

[4270]-414

M. Com. (Semester - IV) Examination - 2012
CO-OPERATION AND RURAL DEVELOPMENT
SPECIAL PAPER - VII

RECENT ADVANCES IN CO-OPERATION AND RURAL DEVELOPMENT

(Group - F)

(2008 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions :

- (1) *All questions are compulsory.*
- (2) *All questions carry equal marks.*

Q.1) What are the Principles of Co-operation laid down by International Co-operative Alliance ?

OR

Q.1) Explain the aims and objectives of Co-operative Organisations.

Q.2) Describe the challenges posed by Globalisation for Co-operatives.

OR

Q.2) What measures should Co-operatives adopt for improving the quality of their products ?

Q.3) Describe the Process of Formation and Organisation of Self-help Groups.

OR

Q.3) How have the Self-help Groups helped the Rural Artisans and Woman ?

Q.4) What causes have been identified by various Committees regarding Farmer's Suicides ?

OR

[4270]-414

1

P.T.O.

Q.4) What measures should be adopted by the Government to solve the rural problems ?

Q.5) Write short notes : (**Any Two**)

- (a) Social Responsibilities of Co-operatives
 - (b) Sick Co-operative Units
 - (c) Need of Micro Finance
 - (d) Self-sustaining Rural Development
-

Seat No.	

Total No. of Questions : 5]

[Total No. of Printed Pages : 2

[4270]-414

मराठी रूपांतर

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 100

सूचना :

- (1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
- (2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

प्र.1) आंतरराष्ट्रीय सहकार संघाने पुरस्कृत केलेली सहकाराची कोणती तत्त्वे आहेत ?

किंवा

प्र.1) सहकारी संस्थांची ध्येय आणि उद्दिष्टे स्पष्ट करा.

प्र.2) जागतिकीकरणामुळे सहकारी संस्थांसमोर निर्माण झालेली आव्हाने विशद करा.

किंवा

प्र.2) आपल्या उत्पादनांची गुणवत्ता सुधारण्यासाठी सहकारी संस्थांनी कोणते उपाय योजले पाहिजेत ?

प्र.3) स्वयंसहाय्यता गट स्थापन करण्याची पद्धत व गटाचे संघटन विशद करा.

किंवा

प्र.3) स्वयंसहाय्यता गटांनी ग्रामीण कारीगर आणि स्त्रियांना कशी मदत केलेली आहे ?

प्र.4) विविध शोध समित्यांनी शेतकऱ्यांच्या आत्महत्तेमागील कोणती कारणे शोधली आहेत ?

किंवा

प्र.4) ग्रामीण प्रश्न सोडविण्यासाठी शासनाने कोणते उपाय योजले पाहिजेत ?

[4270]-414

3

P.T.O.

प्र.5) थोडक्यात टिपा लिहा : (कोणत्याही दोन)

- (अ) सहकारी संस्थांची सामाजिक बांधिलकी
 - (ब) आजारी सहकारी संस्था
 - (क) सूक्ष्म वित्ताची गरज
 - (ड) आत्मनिर्भर ग्रामीण विकास
-

Seat No.	

Total No. of Questions : 4]

[Total No. of Printed Pages : 5

[4270]-415

M. Com. (Semester - IV) Examination - 2012

CO-OPERATION AND RURAL DEVELOPMENT

SPECIAL PAPER - VIII

CASE STUDIES IN CO-OPERATION AND RURAL DEVELOPMENT

(Group - F)

(2008 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions :

- (1) All questions are compulsory.
- (2) All questions carry equal marks.

Q.1) Analyse the following case :

Ramprasad Co-operative Food Processing Industry established in 1990. It is situated 10 km away from 'Seetapuri'. The Co-operative Unit was appointed 150 employees. Mr. Clean is working as a sweeper, who maintained cleanliness of the entire office department including that of the toilets. Mr. Clean resigned for personal reason and in hurry the personnel officer employed a new sweeper - Mr. Super.

The new sweeper Mr. Super worked diligently. But the day he was asked the to clean the toilets, he refused to do so. He said he was prepared to do any cleaning work except cleaning of the toilets. In the meanwhile, the workers had joined the employees. Union of the Ramprasad Co-operative Food Processing Industry. The Personnel Officer called the union leaders for discussion on the problem to resolve the impasse. The union leader contended that workers was employed as a 'Sweeper' and not a 'Wet Sweeper'. While joining the work, he was not told that he would have to clean toilets. He was a diligent worker, but he was not prepared to do work like cleaning toilets. The management was asked to employ another 'Wet Sweeper' only for cleaning the toilets. The union was threatening to call a strike, if there is not settlement of the dispute.

[4270]-415

1

P.T.O.

The management contended that hygiene is a very important in the food processing industry. The earlier sweeper had done all the work including cleaning toilets. Employing an additional 'Wet Sweeper' was beyond the financial capacity of the co-operative industry and anyway there was no enough work to be given to him throughout the day.

Review questions :

- (a) What do you think of the manner to which the new sweeper was recruited ?
- (b) What is the attitude of the union, the new sweeper and the personnel officer in this case ?
- (c) What is the way out of the current impasse ?
- (d) Give a suitable title to the case.

Q.2) Godawari Co-operative Sugar Factory, a leading and popular sugar factory in the Nandurbar District. The sugar factory was established in 1990. Total 589 employees were working in the factory. Shri 'Fast', aged 45 years, was the Purchase Manager. His department had 10 clerks and 3 computer operators. Shri 'Superfast', aged 50 years was the Administrative Officer who also in-charge of Personnel Department. His Department had 20 clerks and 5 computer operators. Both were with the sugar factory since its establishment. Also both were commerce graduates and possessed very good knowledge about the co-operative sugar factory. They also were particular in their work and also popular among their respective staff.

The Board of Directors of the Co-operative Sugar Factory was efficient and during their tenures had taken the sugar factory to the ever newer heights of success. However, the Board lost the last elections and hence, was changed. The new board members, though highly qualified, were quite young and inexperienced, but keenly interested in further developing the sugar factory. The new board also desired to setup a distillery as a by-product unit. As an internal reorganisation, the new board wanted M.B.A. graduates to be head the Purchase and Administration Department. Accordingly after passing the necessary Board Resolution, these two posts were advertised in the Marathi and English Newspaper.

When both Shri Fast and Superfast came to know about it, they both approached to the Chairman and tried to convince him that they would

like to offer themselves as the candidate for the posts advertised on the basis of their experience and not qualification. The Chairman, however, could not be convinced and the Board proceeded with the appointments of new department heads.

On hearing about it, both Shri Fast and Superfast proceeded on long leaves. The Chairman tried to call them in his office for the personal discussions, but they responded by sending in their resignations. In due course, the Chairman came to know that both of them were taken up in responsible positions by another co-operative sugar factory in the nearby district. Analyse the case and answer the following questions and also express your opinion about the situation :

Review questions :

- (a) Do you think that the new Board's step in appointing fresh M.B.A. Graduates as Departmental Heads was correct ?
- (b) What advantages would be received by the factory after appointment of fresh M.B.A. Graduates ?
- (c) What advise would you like to give to the new Board ?
- (d) Suggest your opinion about the decision taken by Shri Fast and Superfast.

Q.3) Smt. Smita Desai join Dhanlaxmi Urban Co-operative Bank in 1992 as a clerk after graduation. She completed her Bank Examination in 1997 and become eligible for promotion. She was aspiring promotion and applied for the post of officer, but could not get promotion due to low score in the written test. She was transferred to her native place in 1999. Again she applied for the post of officer (from promotion quota) but could not succeed due to low score in the interview. Basically she is very excellent in her work and also popular among the employee.

After rejecting promotion, she was started union activities and elected as a President of local unit. She solved number of problems of the members and naturally almost all the employees of the branch joined her union. Since then she was become a problem to the management.

In 2001, again she was not given promotion though her score was more than minimum in the written test, stating that her score of personal interview was less. But she was answered all the questions very correctly and confidently. In fact promotion was denied on the basis of confidential report of the Branch Manager regarding her trade union activities.

Smt. Smita Desai decided later on not to make any application for promotion and devoted more time to the union activities. She also started her own business as well as she diverted deposits of business community to other Urban Co-operative Banks. In 2007, Dhanlaxmi's Urban Co-operative Management Bank decided to promote Smt. Smita Desai as an officer as the recommendation of the new Branch Manager and accordingly appointment order was given, but unfortunately she refused to accept the promotion order.

Review questions :

- (a) Analyse the above case.
- (b) Why did Smt. Smita Desai refused the promotion ?
- (c) Whether business ethics implemented by Smt. Desai.
- (d) Suggest proper and correct solution.

Q.4) Mr. Prakash Sardeshmukh is a very senior employee of Dynamic Co-operative Spinning Mill at Amravati. He has become a senior machinist and is at the top of the promotion leader in the unionized grades. He is also the highest paid unionized employee and his next promotion would place him in the Supervisory Category.

About five years ago the employees were organised into a union, but Prakash did not take any active part either in organising the union and in the union activities. About a year ago, Prakash developed an illness that was difficult to diagnose. He lost strength and energy, but was able to work. Because of good record and attitude, the management of Co-operative Spinning Mill decided to accommodate him and kept on giving him light work and protected his wages till he was able to regain his health.

Just recently, the workman in the machine shop where Prakash worked suddenly struck work. They did not have any authorization of the union. The workman in the other departments continued to work normally. The workman in the machine shop claimed that their earnings had fallen down in comparison to the workman in other departments due to their not being able to get any overtime.

Much to the surprise and disappointment of the machine shop supervisor and the management.

Prakash only participated in this strike but were found to be instrumental in the organising the same and appeared to be one of the leaders.

Questions :

- (a) Does Prakash's action seem reasonable in the light of the consideration extended to him by the management during his illness ?
 - (b) What should the supervisor do now with Prakash ?
 - (c) What your reaction to the complaint of the workman of the machine shop ?
 - (c) Express your opinion about union activities.
-

Seat No.	

Total No. of Questions : 4]

[Total No. of Printed Pages : 5

[4270]-415

मराठी रूपांतर

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 100

सूचना :

- (1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहे.
- (2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

प्र.1) पुढील केसचे विश्लेषण करा :

रामप्रसाद सहकारी अन्न प्रक्रिया उद्योगाची स्थापना १९९० मध्ये झाली होती. सीतापुरी गावापासून १० कि.मी. अंतरावर या उद्योगाची स्थापना झाली होती. या सहकारी उद्योगात १५० कामगारांची नियुक्ती केली होती. मि. क्लिन हा कामगार झाडुवाला म्हणून कार्यरत होता. संपूर्ण कार्यालय तसेच स्वच्छतागृहाची स्वच्छता मि. क्लिन करित होता. व्यक्तिगत कारणामुळे मि. क्लिन याने नोकरीचा राजीनामा दिला आणि कामगार अधिकाऱ्याने घाईने मि. सुपर याची झाडुवाला म्हणून नियुक्ती केली.

नवीन झाडुवाला मि. सुपर अतिशय मेहनती होता. परंतु एके दिवशी स्वच्छतागृह स्वच्छ करण्याचे त्याला सांगण्यात आले, त्याने हे काम करण्यास नकार दिला. त्याचे म्हणणे होते की, स्वच्छतागृहाची स्वच्छतेचे काम सोडून कोणतीही स्वच्छता करण्यास तो तयार आहे. दरम्यानच्या काळात रामप्रसाद सहकारी अन्न प्रक्रिया उद्योगात कामगार संघटनेची स्थापना झाली व कामगार संघटनेत सहभागी झाले. हा पेचप्रसंग सोडविण्यासाठी कामगार अधिकाऱ्याने संघटनेच्या नेत्यांना चर्चेसाठी आमंत्रित केले. संघटनेच्या नेत्यांनी प्रतिपादन केले की, कामगाराची नियुक्ती 'झाडुवाला' म्हणून केली आहे, कामगार स्वच्छताकामगार (पाण्याने स्वच्छता) म्हणून कार्यरत नाही. कामगाराच्या नियुक्तीच्या वेळेस स्वच्छतागृहाची स्वच्छता करावी लागेल असे सांगण्यात आले नव्हते. मि. सुपर हा मेहनती व कष्टाळू कामगार आहे, परंतु स्वच्छतागृहाची स्वच्छता करण्याची त्याची तयारी नाही. केवळ

स्वच्छतागृहाची स्वच्छता करण्यासाठी व्यवस्थापनाने नवीन कामगाराची नियुक्ती करावी असे संघटनेच्या नेत्यांनी सूचविले. या वादामध्ये तडजोड झाली नाही तर संपावर जाण्याची धमकी कामगार नेत्यांनी व्यवस्थापनाला दिली.

व्यवस्थापनाने प्रतिपादन केले की, अन्न प्रक्रिया उद्योगामध्ये आरोग्य हा अतिशय महत्वाचा घटक आहे. अगोदरचा झाडुवाला स्वच्छतागृहाच्या स्वच्छतेबरोबरच इतरही स्वच्छतेचे काम करीत होता. व्यवस्थापनाच्या मते अतिरिक्त नवीन स्वच्छता कामगाराची नियुक्ती करणे संस्थेला आर्थिकदृष्ट्या परवडणारे नाही. तसेच दिवसभर त्याला देण्यासाठी दुसरे पुरेशे काम नाही.

प्रश्न :

- (अ) नवीन झाडुवाल्याच्या नियुक्तीच्या पद्धतीविषयी तुम्हाला काय वाटते ?
- (ब) या केसमध्ये कामगार संघटना, नवीन झाडुवाला आणि कामगार अधिकारी यांचा दृष्टीकोन कोणता आहे ?
- (क) सध्याच्या पेचप्रसंगामध्ये मार्ग कसा काढता येईल ?
- (ड) केससाठी योग्य शीर्षक सूचवा.

प्र.2) नंदुरबार जिल्ह्यातील गोदावरी सहकारी साखर कारखाना एक प्रसिद्ध आणि अग्रगण्य कारखाना आहे. या साखर कारखान्याची स्थापना १९९० मध्ये झाली होती. एकूण ५८९ कामगार कारखान्यामध्ये काम करीत आहेत. ४५ वर्ष वयाचे श्री फास्ट हे कारखान्याचे खरेदी विभागाचे व्यवस्थापक आहेत. त्यांच्या विभागात १० कारकून आणि ३ संगणक चालक आहेत. ५० वर्ष वय असलेले श्री सुपरफास्ट हे कारखान्याचे प्रशासकीय अधिकारी असून ते कामगार विभाग देखील हाताळतात. त्यांच्या विभागात २० कारकून आणि ५ संगणक चालक आहेत. हे दोनही गृहस्थ साखर कारखान्याच्या स्थापनेपासून आहेत. दोघेही वाणिज्य पदवीधारक असून साखर कारखान्याच्या कामकाजाविषयी त्यांना अतिशय चांगली माहिती आहे व ते जाणकार आहेत. दोघेही आपापल्या कामाबाबत जागरूक आहेत व आपल्या कर्मचाऱ्यामध्ये प्रसिद्ध आहेत.

कारखान्याचे संचालक मंडळ कार्यक्षम असल्याने त्यांनी त्यांच्या कारकिर्दीत साखर कारखान्याला यशाच्या उच्च शिखरावर नेवून ठेवले आहे. असे असूनही संचालक मंडळ निवडणूकीत पराभूत झाल्याने बदलले गेले. नव्याने निवडून आलेले संचालक मंडळ

उच्चशिक्षित असले तरी तरुण आणि अनअनुभवी आहेत. त्यांना कारखान्याच्या विकासामध्ये विशेष रुची आहे. कारखान्यामध्ये उपपदार्थाची निर्मिती करण्यासाठी मद्यार्क निर्मिती विभाग सुरु करण्याचा नवीन संचालकांचा मानस आहे. कारखान्यांतर्गत पुनर्संघटन करण्याचा भाग म्हणून एम.बी.ए. पदवीधर खरेदी आणि प्रशासन विभागात आणण्याबाबत संचालकांचा विचार आहे. त्यानुसार संचालक मंडळाचा ठराव होवून खरेदी आणि प्रशासन विभागासाठी विभाग प्रमुखाची जाहिरात मराठी व इंग्रजी वर्तमानपत्रामध्ये देण्यात आली. श्री फास्ट व सुपरफास्ट यांना याबाबत माहिती मिळाल्यानंतर ते संचालक मंडळाच्या चेअरमनकडे गेले. वरील दोनही जागांसाठी ते दोघेजण अर्ज करण्याबाबत उत्सुक असून त्या पदासाठी अर्हता नसली तरी अनुभवाने योग्य आहेत असे चेअरमनला पटवू लागले. परंतु चेअरमनला त्यांचे म्हणणे पटले नाही आणि संचालक मंडळाने संबंधित विभागासाठी नवीन विभाग प्रमुखाची नेमणूक केली. ही गोष्ट समजल्यानंतर श्री फास्ट व श्री सुपरफास्ट दीर्घकालीन रजेवर गेले. चेअरमनने त्यांना आपल्या कार्यालयात चर्चेसाठी बोलाविण्याचा प्रयत्न केला. परंतु प्रत्युत्तर म्हणून त्यांनी आपले राजीनामे पाठवून दिले. कालांतराने चेअरमनला असे समजले की जवळच्या जिल्ह्यातील एक अन्य सहकारी साखर कारखान्याने या दोघांना महत्वाच्या पदावर नियुक्त केले आहे. केसचे विश्लेषण करून प्रश्नांची उत्तरे द्या तसेच या परिस्थितीबद्दल तुमचे मतप्रदर्शन करा.

प्रश्न :

- (अ) विभाग प्रमुख म्हणून नव्याने पास झालेले एम.बी.ए. पदवीधर नियुक्त करण्याची संचालक मंडळाची पद्धत बरोबर आहे काय ?
- (ब) नवीन एम.बी.ए. पदवीधर विभागप्रमुख नियुक्त केल्यामुळे कोणते फायदे मिळतील ?
- (क) यासंदर्भात नवीन संचालक मंडळास आपण कोणता सल्ला द्याल ?
- (ड) श्री फास्ट व सुपरफास्ट यांनी घेतलेल्या निर्णयाबाबत आपले मत काय ?

प्र.3) श्रीमती स्मिता देसाई यांनी पदवीनंतर सन १९९२ मध्ये धनलक्ष्मी नागरी सहकारी बँकेत करकून म्हणून नोकरीस सुरुवात केली. सन १९९७ मध्ये बँक परीक्षा देवून श्रीमती देसाई बढतीसाठी पात्र ठरल्या होत्या. बढतीची तिची महत्वाकांक्षा असल्याने अधिकारी पदासाठी अर्ज केला. परंतु लेखी परीक्षेत कमी गुण मिळाल्याने बढती मिळाली नाही.

तिच्या गावी बदली करण्यात आली ती सन १९९९ मध्ये. परत एकदा तीने बढतीच्या कोट्यातून बढतीसाठी अर्ज केला परंतू मुलाखतीमध्ये कमी गुण मिळाल्याने बढती मिळाली नाही. मुळामध्ये श्रीमती देसाई अतिशय हुषार असून सर्व कामगारामध्ये प्रसिद्ध होती. बढती नाकारल्यानंतर तीने कामगार संघटनेचे कामकाज सुरु केले आणि तिची स्थानिक शाखेच्या अध्यक्ष म्हणून निवड झाली. देसाईने कामगाराचे अनेक प्रश्न सोडविले त्यामुळे बँकेतील बहुतांश कामगार तिच्या संघटनेत सहभागी झाले. त्यानंतर मात्र व्यवस्थापनासाठी श्रीमती देसाई या एक समस्या बनल्या.

सन २००१ मध्ये परत एकदा बढती दिली नाही, यावेळेस लेखी परीक्षेत किमान गुणांपेक्षा अधिक गुण होते. परंतू मुलाखतीमध्ये कमी गुण मिळाले असे कारण सांगण्यात आले. मुलाखतीमध्ये मात्र तिने सर्व प्रश्नांची उत्तरे बरोबर व आत्मविश्वासाने दिली होती. वस्तुस्थिती अशी होती की, शाखा व्यवस्थापकाने तीच्या संघटनेच्या कामकाजामुळे गोपनीय अहवाल नकारात्मक दिलेला होता व त्यामुळे बढती नाकारली होती.

त्यानंतर श्रीमती देसाई यांनी ठरविले की, बढतीसाठी परत अर्ज करावयाचा नाही व संघटनेच्या कामाकडे अधिक लक्ष व वेळ द्यायचे. तीने स्वतःचा नवीन व्यवसाय सुरु केला. तसेच इतर व्यवसायीकांच्या ठेवी दुसऱ्या नागरी सहकारी बँकेकडे वळविल्या. सन २००७ मध्ये नवीन शाखा व्यवस्थापकाच्या शिफारशीनुसार देसाई यांना बढती द्यायची असे व्यवस्थापनाने ठरविले व त्यानुसार बढतीची ऑर्डर देण्यात आली. परंतू दुर्दैवाने बढतीची ऑर्डर स्वीकारण्यास तीने नकार दिला.

प्रश्न :

- (अ) या केसचे विश्लेषण करा.
- (ब) श्रीमती स्मिता देसाई यांनी बढती का नाकारली ?
- (क) श्रीमती देसाई यांनी व्यवसायाची नितीमूल्ये अवलंबिली होती काय ?
- (ड) या केससाठी योग्य आणि बिनचूक उत्तरे द्या.

प्र.4) अमरावती येथील डायनेमिक सहकारी सूतगिरणीमध्ये मि. प्रकाश सरदेशमुख हे अतिशय ज्येष्ठ कामगार म्हणून नोकरीस होते. सरदेशमुख ज्येष्ठ यांत्रिकी असून त्यांनी कामगारांचा संघ स्थापन केला. कामगार संघामध्ये / संघटनेमध्ये सरदेशमुख यास सर्वात जास्त पगार मिळत होता आणि पर्यवेक्षक पदासाठी त्याची पुढील बढती होती.

साधारणपणे ५ वर्षापूर्वी कामगार हे कामगार संघटनेमध्ये सहभागी झाले व संघटित झाले, परंतू प्रकाशने कामगारांना संघटित करण्यासाठी प्रयत्न केले नाही किंवा संघटनेमध्ये सक्रिय सहभाग घेतला नाही. साधारण १ वर्षापूर्वी प्रकाश आजारी पडला आणि त्याच्या आजाराचे निदान करणे अवघड झाले, त्याचे सामर्थ्य आणि ताकद (ऊर्जा) कमी झाली परंतू तो काम करू शकत होता. त्याचे चांगले रेकॉर्ड व दृष्टीकोन विचारात घेवून सहकारी सूतगिरणीच्या व्यवस्थापनाने प्रकाशला कामामध्ये समाविष्ट करून घेण्याचे ठरविले. तसेच त्याची तबबेत पूर्ववत होईपर्यंत हलकी कामे देवून त्याला संरक्षण दिले.

अगदी अलिकडे प्रकाश ज्या यांत्रिकी विभागात काम करीत होता त्या विभागातील कर्मचारी अचानक संपावर गेले. त्यांना संघटनेची अधिकृत मान्यता नव्हती. इतर विभागातील कर्मचारी मात्र नेहमीप्रमाणे कामकाज करीत होते. यांत्रिकी विभागातील कर्मचाऱ्यांच्या मते इतर विभागातील कर्मचाऱ्यांच्या तुलनेत आमचा पगार कमी झाला आहे कारण त्यांना ओव्हरटाइम करता येत नाही.

या संपामध्ये प्रकाश सहभागी झाल्यामुळे यांत्रिकी विभागाचा पर्यवेक्षक व व्यवस्थापन आश्चर्यचकित झाले, परंतू असे लक्षात आले की प्रकाश हा कामगारांचा एक नेता होता आणि त्याने संपासाठी कामगारांना संघटित केले होते.

प्रश्न :

- (अ) प्रकाशच्या आजारपणाच्या काळात व्यवस्थापनाने त्याला सवलत दिली होती. याआधारे प्रकाशने घेतलेली भूमिका योग्य वाटते काय ?
- (ब) पर्यवेक्षकाने प्रकाशच्या बाबतीत कोणती भूमिका घ्यावयास पाहिजे ?
- (क) यांत्रिकी विभागातील कर्मचाऱ्यांनी केलेल्या तक्रारीबाबत तुमची प्रतिक्रिया काय असेल ?
- (ड) कामगार संघटनेच्या कामकाजबद्दल तुमचे मत प्रदर्शित करा.

Seat No.	

Total No. of Questions : 5]

[Total No. of Printed Pages : 2

[4270]-416

M. Com. (Semester - IV) Examination - 2012

ADVANCED BANKING AND FINANCE

SPECIAL PAPER - VII

RECENT ADVANCES IN BANKING AND FINANCE

(Group - G)

(2008 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions :

- (1) All questions are compulsory.
- (2) All questions carry equal marks.

Q.1) Do you think Banking Services have moved away from being Fund Based to Fee Based ? Explain your answer using suitable examples.

OR

Q.1) Explain Technological Developments in Banks with reference to :

- (a) Full Computerisation of Bank Branches : Concept and Benefits
- (b) Internet Banking : Concept and Benefits

Q.2) What do you understand by Financial Inclusion ? Spell out in detail the RBI Guidelines Pertaining to Financial Inclusion.

OR

Q.2) Explain in detail an Asset Securitisation Company with reference to the following :

- (1) Meaning
- (2) Features
- (3) Operating Structure
- (4) Activities

Q.3) What do you think caused the opening up of the Insurance Sector in India with giants like LIC and Subsidiaries of GIC present ? Do you think the existing condition of Insurance Sector in India justifies this action of the Government ?

OR

Q.3) Outline and explain in short all the developments that came post 1985 in the Indian Money Market. Restrict your answer to the new instruments and institutions.

Q.4) Explain the Secondary Capital Market with respect to its organisation, functions and regulation.

OR

Q.4) What do you understand by Merger and Acquisition ? Why do you think this is resorted to ?

Q.5) Write notes : (**Any Two**)

- (a) ECS – Debit and Credit
- (b) Money Market Derivatives
- (c) Forward Trading
- (d) Forms of Merger and Acquisition

Seat No.	

Total No. of Questions : 5]

[Total No. of Printed Pages : 2

[4270]-416

मराठी रूपांतर

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 100

सूचना :

- (1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
- (2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.
- (3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्र.1) बँकिंग सेवा या निधी आधारित कडून शुल्क आधारित सेवांकडे वळाल्या आहेत असे तुम्हाला वाटते काय ? तुमचे उत्तर योग्य उदाहरणे देऊन स्पष्ट करा.

किंवा

प्र.1) बँकांमधील तंत्र वैज्ञानिक विकास खालील मुद्यांना अनुसरून स्पष्ट करा :

- (अ) बँक शाखांचे संपूर्ण संगणकीकरण : संकल्पना आणि लाभ
- (ब) इंटरनेट बँकिंग : संकल्पना आणि लाभ

प्र.2) वित्तीय समावेशन याने तुम्हाला काय अर्थबोध होतो ? वित्तीय समावेशन संदर्भातील भारतीय रिझर्व्ह बँकेच्या तरतूदी सविस्तर नमूद करा.

किंवा

प्र.2) मालमत्ता तारणीकरण कंपनी खालील मुद्यांना अनुसरून सविस्तर स्पष्ट करा :

- (1) अर्थ
- (2) वैशिष्ट्ये
- (3) व्यवहारात्मक रचना
- (4) व्यवहार

[4270]-416

3

P.T.O.

प्र.3) भारतीय आयुर्विमा महामंडळ व साधारण विमा महामंडळाचा संलग्न संस्था उपस्थित असताना विमा क्षेत्राचे खुलेकरण करण्याचे काय कारण असू शकते असे तुम्हाला वाटते ? सध्याची विमा क्षेत्राची स्थिती सरकारच्या या कृतीस न्याय देते असे तुम्हाला वाटते काय ?

किंवा

प्र.3) भारतीय नाणेबाजारात १९८५ नंतर झालेल्या विकासाची रूपरेषा देऊन थोडक्यात स्पष्ट करा. आपले उत्तर नवीन वित्तीय संस्था आणि साधनांपर्यंतच मर्यादित ठेवा.

प्र.4) दुय्यम भांडवल बाजाराचे संघटन, कार्य आणि नियमन यांना अनुसरून सदर बाजार स्पष्ट करा.

किंवा

प्र.4) विलीनीकरण आणि संपादन याने तुम्हाला काय अर्थबोध होतो ? विलीनीकरण व संपादन यांचा आश्रय का घेतला जातो असे तुम्हाला वाटते ?

प्र.5) टिपा लिहा : (कोणत्याही दोन)

(अ) इलेक्ट्रॉनिक निरसन व्यवस्था - नावे आणि जमा

(ब) नाणेबाजार अनुजात

(क) वायदा व्यापार

(ड) विलीनीकरण व संपादनाचे प्रकार

Seat No.	

Total No. of Questions : 7]

[Total No. of Printed Pages : 3

[4270]-417

M. Com. (Semester - IV) Examination - 2012

ADVANCED BANKING AND FINANCE

SPECIAL PAPER - VIII

CASE STUDIES IN BANKING AND FINANCE

(Group - G)

(2008 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions :

- (1) Solve **any five** cases from the following.
- (2) All cases carry equal marks.

Q.1) Mr. Amar has a Saving Bank Account with State Bank of India. The bank issues Debit Card to Mr. Amar. Mr. Amar can use the card for making purchases and also use it as ATM Card. With reference to this, give explanatory answer to the following : [20]

- (a) What is Debit Card ?
- (b) What are the services available at ATMs ?
- (c) What are the benefits of ATMs to Customers and Banks ?
- (d) Is there any transactions limit for Mr. Amar's Debit Card ?

Q.2) Give your comments in following situations : [20]

- (a) A Current Account-holder does not maintain minimum balance and drew cheque even with insufficient balance in the accounts. Should the bank close the account ? Why ?
- (b) Mr. Ram has a Fixed Deposit of Rs. 20,000 with Bank of India. Mr. Ram does not take repayment on the date of maturity of the Fixed Deposit. He goes to Banks two months after the maturity date and demand interest to be paid for the overdue period.

Will the bank allow interest for the overdue period ?

- (c) Mr. Anil has a Saving Account in a Dena Bank. His Saving Bank Balance is Rs. 10,000 on 1st November, 2012. Dena Bank had advanced loan to Mr. Anil and loan was overdue on 1st November, 2012 of Rs. 9,000.

Can Dena Bank use the Saving Account Balance to recover overdue loan ?

- (d) Mr. Sham has a Current Account in Bank of Maharashtra. His Current Account Balance on 15th November, 2012 was Rs. 15,000. Mr. Sham drew a cheque on his current account of Rs. 14,500 on 16th November, 2012.

Is the Bank of Maharashtra accepting the cheque for payment ?

Q.3) Mr. Niteen hires a Safe Deposit Locker provided by H.D.F.C. Bank, in this regard answer the following questions : **[20]**

- (a) Can the private bank like H.D.F.C. providing Safe Deposit Locker facilities ?
- (b) What is the procedure followed regarding Safe Deposit Locker Transactions by H.D.F.C. Bank ?
- (c) Can Mr. Niteen be hired a locker in joint names ?
- (d) Can Mr. Niteen hired the locker even if he does not have a Saving Bank Account with H.D.F.C. Bank ?

Q.4) Mr. Chetan purchase a demand draft of Rs. 25,000 from Pune Branch of State Bank of India drawn on Mumbai Branch in favour of Mr. Anand. The draft is misplaced by Mr. Chetan. After a week he comes to Pune Branch and reports about it. He demand a duplicate draft. **[20]**

- (a) Can the Bank issue a Duplicate Draft ?
- (b) What is the use of the Draft ?
- (c) Who are the parties to the Draft ?
- (d) What steps can be taken by the Banker to protect the Banks Interest ?

Q.5) Mr. Patil has a Saving Bank Account with ICICI Bank. The bank issue pass book to Mr. Patil. Mr. Patil does not check the entries in the pass book regularly. Give your comments and explanation with reference to entries in the pass book. **[20]**

- (a) What is the importance of the Pass Book ?
- (b) What are the entries made by Bankers in Pass Book ?
- (c) The Pass Book of Mr. Patil shows larger balance and he withdraws such balance.
- (d) Who is the responsible for filling the pass book entries ?

Q.6) Mr. Kumar holds 1000 shares of Bajaj Auto Ltd. He wants to open Demat Account in State Bank of India. Give your comments on the following situations : **[20]**

- (a) What is Demat Account ?
- (b) Can Mr. Kumar deposit Bajaj Auto Ltd. shares in Demat Account ?
- (c) How many Demat Account can a person open with a depository ?
- (d) How many shares you need to open a Demat Account ?

Q.7) Suppose you are a Bank Manager, how will you solve the following cases ? **[20]**

- (a) A customer presented a cheque in a bank dated 15th March, 2012 on 16th September, 2012.
- (b) A customer present a cheque in a bank dated 15th November, 2012 on 1st October, 2012.
- (c) A customer presented a cheque in a bank dated 1st August, 2012 on 14th November, 2012.
- (d) A customer going to deposit a cheque in a bank of Rs. 60,000, is PAN necessary for depositing cheque ?

Seat No.	

Total No. of Questions : 7]

[Total No. of Printed Pages : 3

[4270]-417

मराठी रूपांतर

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 100

सूचना :

- (1) खालीलपैकी कोणतेही पाच उदाहरणे सोडवा.
- (2) सर्व उदाहरणांना समान गुण आहेत.
- (3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नप्रतिका पहावी.

प्र.1) श्री अमर यांचे स्टेट बँक ऑफ इंडियात बचत खाते आहे. बँकेने श्री अमर यांना डेबिट कार्ड दिलेले आहे. श्री अमर हे कार्ड खरेदीसाठी व बँकेतून पैसे काढण्यासाठी (ATM) वापरतो. या संदर्भात पुढील प्रश्नांचे स्पष्टीकरणात्मक उत्तर द्या : [20]

- (अ) डेबिट कार्ड म्हणजे काय ?
- (ब) एटीएमवर कोणत्या सेवा उपलब्ध असतात ?
- (क) एटीएमचे ग्राहक व बँकेस कोणते फायदे आहे ?
- (ड) श्री अमर यांच्या डेबिट कार्डच्या व्यवहारास काही मर्यादा आहे ?

प्र.2) पुढील परिस्थितीत तुमचे स्पष्टीकरण द्या : [20]

- (अ) चालू खातेदार आपल्या खात्यावर किमान शिल्लक ठेवत नसे आणि योग्य शिल्लक नसतांना खात्यावर चेक काढत आसे. बँक हे खाते बंद करेल ? का ?
- (ब) श्री राम यांची बँक ऑफ इंडियात रु. २०,०००ची मुदतठेव आहे. मुदतठेवीच्या मुदत पूर्तीच्या दिवशी श्री राम यांनी पावतीचे पैसे परत घेतले नाही. मुदती नंतर दोन महिन्यांनी ते बँकेत गेले आणि मुदती नंतरच्या दोन महिन्याचे व्याज त्यांनी बँकेकडे मागीतले. मुदत पूर्तीनंतरच्या काळासाठी बँक व्याज देईल ?

[4270]-417

5

P.T.O.

(क) श्री अनिल यांचे देना बँकेत बचत खाते आहे. १ नोव्हेंबर, २०१२ रोजी त्यांच्या बचत खात्यावर रु. १०,००० शिल्लक आहेत. देना बँकेने श्री अनिल यांना कर्ज दिलेले असून १ नोव्हेंबर, २०१२ रोजी त्यांचे रु. ९,०००चे कर्ज थकीत आहे.

थकीत कर्ज वसूलीसाठी देना बँक बचत खात्यावरील रक्कम वापरू शकेल ?

(ड) श्री शाम यांचे बँक ऑफ महाराष्ट्रात चालू खाते आहे. १५ नोव्हेंबर, २०१२ रोजी त्यांच्या चालू खात्यावर रु. १५,०००ची शिल्लक आहे. १६ नोव्हेंबर, २०१२ रोजी श्री राम यांनी त्यांच्या चालू खात्यावर रु. १४,५००चा धनादेश काढलेला आहे.

बँक ऑफ महाराष्ट्र प्रदानासाठी हा धनादेश स्वीकारेल ?

प्र.3) श्री नितीन यांनी एचडीएफसी बँकेकडून सुरक्षित लॉकर भाड्याने घेतला आहे, या संदर्भात पुढील प्रश्नांची उत्तरे द्या : [20]

(अ) एचडीएफसी सारखी खाजगी बँक सुरक्षित लॉकरची सेवा देऊ शकेल ?

(ब) एचडीएफसी बँक सुरक्षित लॉकर व्यवहारासाठी कोणती पद्धती वापरेल ?

(क) श्री नितीन संयुक्त नावाने लॉकर भाड्याने घेऊ शकेल ?

(ड) एचडीएफसी बँकेत बचत खाते नसतांना श्री नितीन लॉकर भाड्याने घेऊ शकेल ?

प्र.4) श्री चेतन यांनी स्टेट बँक ऑफ इंडियाच्या पुणे शाखेतून रुपये २५,०००चा मागणी रोखा श्री आनंद यांच्या नावे मुंबई शाखेवरील खरेदी केलेला आहे. श्री चेतन यांच्याकडून मागणी रोखा हरविला आहे. एक आठवड्यानंतर तो पुणे शाखेत गेला आणि हरविलेल्या ड्राफ्टबद्दल माहिती दिली. त्याने बँकेकडून मागणी रोख्याची प्रतिनकल मागीतली. [20]

(अ) बँक मागणी रोख्याची प्रतिनकल देईल ?

(ब) मागणी रोख्या उपयोग काय ?

(क) मागणी रोख्याशी कोणते पक्ष संबंधित आसतात ?

(ड) बँकेने आपले हित साध्य करण्यासाठी कोणती पावले उचकावी ?

- प्र.5)** श्री पाटील याचे आयसीआयसीआय बँकेत बचत खाते आहे. बँकेने श्री पाटील यांना खातेपुस्तक दिलेले आहे. श्री पाटील खातेपुस्तकातील नोंदी नियमित तपासत नसत. खातेपुस्तकातील नोंदीन विषयी तुमचे स्पष्टीकरण द्या : [20]
- (अ) खातेपुस्तकाचे महत्त्व काय ?
- (ब) खातेपुस्तकात बँक कोणत्या नोंदी करते ?
- (क) श्री पाटील यांच्या खाते पुस्तकात जास्त शिल्लक दाखविलेली आहे आणि त्यांनी ती शिल्लक बँकेतून काढली.
- (ड) खातेपुस्तकात नोंदी करण्यासाठी कोण जबाबदार असते ?
- प्र.6)** श्री कुमार यांनी बजाज ऑटो लिमिटेडचे ₹,००० भाग धारण केलेले आहे. स्टेट बँक ऑफ इंडियात त्यांना डिमेंट खाते उघडावयाचे आहे. या संदर्भात आपले स्पष्टीकरण पुढील परिस्थितीत द्या : [20]
- (अ) डिमेंट खाते म्हणजे काय ?
- (ब) श्री कुमार बजाज ऑटो लिमिटेडचे भाग डिमेंट खात्यात देवू शकेल ?
- (क) ठेवघरात किती डिमेंट खाते उघडता येतात ?
- (ड) डिमेंट खाते उघडण्यासाठी किती भागांची गरज असते ?
- प्र.7)** समजा आपण बँक व्यवस्थापक आहेत असे समजून तुम्ही पुढील प्रश्न कसे सोडवाल ? [20]
- (अ) एका ग्राहकाने १५ मार्च, २०१२चा धनादेश १६ सप्टेंबर, २०१२ रोजी बँकेत सादर केला.
- (ब) एका ग्राहकाने १५ नोव्हेंबर, २०१२चा धनादेश १ ऑक्टोबर, २०१२ रोजी बँकेत सादर केला.
- (क) एका ग्राहकाने १ ऑगस्ट, २०१२ या तारखेचा धनादेश १४ नोव्हेंबर, २०१२ रोजी बँकेत सादर केला.
- (ड) एका ग्राहकाने रु. ६०,०००चा धनादेश बँकेत जमा करण्यासाठी दिलेला आहे. धनादेश जमा करण्यासाठी पॅन (PAN)ची गरज आहे ?

Seat No.	

Total No. of Questions : 5]

[Total No. of Printed Pages : 2

[4270]-418

M. Com. (Semester - IV) Examination - 2012

ADVANCED MARKETING

SPECIAL PAPER - VII

RECENT ADVANCES IN MARKETING

(Group - H)

(2008 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions :

- (1) *All questions are compulsory.*
- (2) *All questions carry equal marks.*

Q.1) Define Strategic Service Management and explain sustainable competitive advantage of Strategic Service Management.

OR

Q.1) Define Retailing. Elaborate upon the significance and importance of Retailing in present Indian scenario.

Q.2) Elaborate upon the concept, components and significance of Supply Chain Management.

OR

Q.2) How will you evaluate Marketing Communication Programmes ? Explain with examples.

Q.3) Explain Ethics and Social Responsibilities in Integrated Marketing Communication Campaigns.

OR

[4270]-418

1

P.T.O.

Q.3) Explain in detail the Strategic Role of Marketing Services.

Q.4) Explain the role of I.T. in Relationship Marketing.

OR

Q.4) State competitive advantages through Relationship Marketing.

Q.5) Write short notes : **(Any Four)**

- (a) Managing Reverse Logistics
 - (b) Data Base Marketing
 - (c) Retail Supply Chain Management
 - (d) Government Services
 - (e) Event Management Services
 - (f) Channel Selection Criteria
-

Seat No.	

Total No. of Questions : 5]

[Total No. of Printed Pages : 2

[4270]-418

मराठी रूपांतर

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 100

सूचना :

(1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.

(2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहे.

प्र.1) धोरणात्मक सेवा व्यवस्थापन या संकल्पनेची व्याख्या द्या आणि धोरणात्मक सेवा व्यवस्थापनाचे क्षमताधिष्ठित स्पर्धात्मक फायदे स्पष्ट करा.

किंवा

प्र.1) किरकोळ विक्री म्हणजे काय ? सद्यस्थितीत भारतात असणारे किरकोळ विक्रीचे महत्त्व विशद करा.

प्र.2) साखळी पुरवठा व्यवस्थापनाची संकल्पना स्पष्ट करून साखळी पुरवठा व्यवस्थापनाचे घटक व महत्त्व सविस्तर विशद करा.

किंवा

प्र.2) विपणन संदेशवहन कार्यक्रमाचे मूल्यमापन कसे केले जाते, ते उदाहरणासहित स्पष्ट करा.

प्र.3) एकात्मिक विपणन संदेशवहन जाहिरात मोहिमेत कोणती नैतिक मूल्ये आणि सामाजिक जबाबदाऱ्या विचारात घेतल्या जातात ते स्पष्ट करा.

किंवा

[4270]-418

3

P.T.O.

प्र.3) विपणन सेवांची धोरणात्मक भूमिका सविस्तर स्पष्ट करा.

प्र.4) ग्राहक संबंध व्यवस्थापनात माहिती व तंत्रज्ञानाची भूमिका स्पष्ट करा.

किंवा

प्र.4) ग्राहक संबंध व्यवस्थापनाच्या माध्यमातून मिळणारे स्पर्धात्मक फायदे स्पष्ट करा.

प्र.5) थोडक्यात टिपा लिहा : (कोणत्याही चार)

- (अ) उलट मालसाठा व वाहतुक व्यवस्था
- (ब) सांख्यिकी आधार विपणन
- (क) किरकोळ साखळी पुरवठा व्यवस्थापन
- (ड) सरकारी सेवा
- (इ) कार्यक्रम व्यवस्थापनाच्या सेवा
- (फ) वितरण साखळी निवडीच्या कसोट्या

Seat No.	

Total No. of Questions : 3]

[Total No. of Printed Pages : 3

[4270]-419

M. Com. (Semester - IV) Examination - 2012

ADVANCED MARKETING

SPECIAL PAPER - VIII

CASE STUDIES IN ADVANCED MARKETING

(Group - H)

(2008 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions :

- (1) Part - I carries 25 marks and Part - II 75 marks.
- (2) Figures to the right indicate full marks.

PART - I

Q.1) Explain the utility and scope of Case Studies in Modern Marketing. [15]

OR

Q.1) State the steps used in solving Case Studies. [15]

Q.2) Describe various Modern Approaches to Case Study. [10]

OR

Q.2) State the advantages and limitations of Case Study Method. [10]

PART - II

Q.3) Attempt **any three** Cases from the following :

Case No. 1 : [25]

Green Pad is an American Company engaged in the Manufacture and Marketing of Environment Friendly Bio-Fertilisers. Recently this company set up an Indian Subsidiary, by the name Green Pad (India) Ltd. Its test marketing has thrown up poor results. The Company realises that inspite of the general awareness about the hazards of chemical fertilisers, the farmers still prefer to use them. This is due to three reasons.

- (a) Subsidy/Loan is available for the purchase of chemical fertilisers.

[4270]-419

1

P.T.O.

- (b) The chemical fertilisers are believed to give a guaranteed increase in the crop yield.
- (c) Environment Friendly Bio-fertilisers are believed to be slow in action and not likely to boost the crop yield.

Analyse the situation and extend your suggestions for 'better sales' to the Marketing Manager of Green Pad (India) Ltd.

Case No. 2 :

[25]

Construct an effective marketing strategy profile for each of the following with reasonings behind the same :

- (a) Pan Masala (with no tobacco contents)
- (b) Soft Drinks
- (c) Motor Car
- (d) Toothpaste
- (e) Washing Machine

Case No. 3 :

[25]

The Vision-mind Bank has two Senior Marketing Personnel, with widely different views as to the future. Mr. Rajendra believes that a bank is basically for 'Deposits and Loan'. He says, "As you go to a cloth shop to buy cloth. On the same line you go to a bank to buy a financial service." On the other hand, his colleague Ms. Pallavi, believes that the approaches of Rajendra is futile and pointless. The essence of successful marketing. She says is "The Relationship, we build up with the customers."

In your opinion, whose view point is appropriate ? Why ?

Does it mean that other view point is wrong ?

Case No. 4 :

[25]

'Ashwini Medico' is a reputed medical store, located on a busy street in a densely populated area of the city. In the course of road widening activity, the municipal authorities have decided to demolish the building. Where this store is working. The Municipal Decision is duly cleared by the Court of Law. Municipal Authorities have offered a free alternative shop

space to Ashwini Medico, in a suburb 7 kms. away from the city. This suburb is a up-market locality having wealthy residents. As yet, there is not a single hospital or dispensary or a medical shop in this locality. The owner of Ashwini Medico is also considering the option of purchasing a shop in the central parts of the city. But this space is too small and too expensive.

Bring out the marketing implications of both the alternatives before 'Ashwini Medico.'

Seat No.	

Total No. of Questions : 3]

[Total No. of Printed Pages : 3

[4270]-419

मराठी रूपांतर

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 100

सूचना :

- (1) भाग - I साठी २५ गुण आहेत व भाग - II साठी ७५ गुण आहेत.
- (2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
- (3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

भाग - १

प्र.1) आधुनिक विपणनामध्ये केस स्टडीची उपयोगिता आणि व्याप्ती स्पष्ट करा. [15]

किंवा

प्र.1) केस स्टडी सोडविण्यासाठी वापरल्या जाणाऱ्या पायऱ्या सांगा. [15]

प्र.2) केस स्टडीचे आधुनिक दृष्टीकोन विशद करा. [10]

किंवा

प्र.2) केस स्टडी पद्धतीचे फायदे आणि मर्यादा सांगा. [10]

भाग - २

प्र.3) खालीलपैकी कोणत्याही तीन केसेस सोडवा :

केस क्र. १ : [25]

ग्रीन पॅड ही एक अमेरिकन कंपनी आहे. पर्यावरणपूरक जैविक खतांचे उत्पादन

[4270]-419

5

P.T.O.

आणि विपणन ही कंपनी करते. नुकतीच या कंपनीने भारतामध्ये शाखा सुरु केली आहे. या शाखेचे नाव आहे ग्रीन पॅड (इंडिया) लि. या कंपनीने चाचणी विपणन केले परंतु त्याचे निकाल चांगले आले नाहीत.

कंपनीच्या असे लक्षात आले की, जरी रासायनिक खतांचे धोके या बाबत शेतकऱ्यांना जाणीव असली तरी शेतकरी तीच खते वापरायला प्राधान्य देतात. याची खालील तीन कारणे आहेत :

- (अ) रासायनिक खते घेण्यासाठी अनुदान/कर्जे उपलब्ध असतात.
- (ब) पिकाच्या वाढीची हमी रासायनिक खतांच्या वापरामध्ये असते.
- (क) पर्यावरणपूरक जैविक खतांचा परिणाम सावकाश होतो. तसेच पिकांची वाढ जास्त प्रमाणात होत नाही असा समज आहे.

या परिस्थितीचे विश्लेषण करा आणि कंपनीच्या खतांची विक्री वाढावी यासाठी ग्रीन पॅड (इंडिया) लि.च्या विपणन व्यवस्थापकास सूचना करा.

केस क्र. २ :

[25]

खालीलपैकी प्रत्येक उत्पादनासाठी परिणामकारक विपणनाची व्यूहरचना तयार करा त्याच्या कारणांसहित :

- (अ) पान मसाला (ज्यामध्ये तंबाखूचे घटक नाहीत)
- (ब) शीत पेये
- (क) मोटरकार
- (ड) टुथपेस्ट
- (इ) धुण्याचे मशीन

केस क्र. ३ :

[25]

व्हिजन-मार्ईड या बँकेचे दोन वरिष्ठ विपणन व्यवस्थापक आहेत. बँकेच्या भविष्याबद्दल दोघांची वेगवेगळी मते आहेत. श्री राजेंद्र यांचे असे मत आहे की, बँक ही मूलतः 'ठेवी आणि कर्जे' या साठीच आहे. ते म्हणतात "जसे आपण कापड खरेदीसाठी

कापडाच्या दुकानात जातो तसेच तुम्ही बँकेमध्ये वित्तीय सेवा मिळण्यासाठी जाता.” मात्र दुसऱ्या बाजूला त्यांची सहकारी असलेली श्रीमती पल्लवी यांना श्री राजेंद्र यांचा दृष्टीकोन व्यर्थ आणि मुद्रा नसलेला वाटतो आहे. विपणनाच्या यशस्वितेसाठी त्या सांगतात की, “ग्राहकांशी जे आपण संबंध निर्माण करतो ते महत्वाचे असतात.”

आपल्या मते कोणाचा दृष्टीकोन बरोबर आहे ? आणि का ?

याचा अर्थ दुसऱ्याचे मत चूकीचे आहे का ?

केस क्र. ४ :

[25]

‘अश्विनी मेडिको’ हे एक नामांकित मेडिकल स्टोअर आहे. जास्त लोकसंख्या असलेल्या शहरामध्ये गर्दीच्या रस्त्यावर ते चालू आहे. रस्ता रुंदी करणाऱ्या कार्यक्रमांमध्ये नगरपालिकेच्या अधिकाऱ्यांनी असा निर्णय घेतला की ज्या ठिकाणी हे दुकान चालू आहे ती इमारत पाडावयाची. न्यायालयाने सुद्धा नगरपालिकेच्या या निर्णयाला मान्यता दिली आहे. ‘अश्विनी मेडिको’ या दुकानाच्या जागेसाठी नगरपालिकेने त्यांना एक मोफत जागा देऊ केली आहे जी शहरापासून असलेल्या उपनगरामध्ये आहे जिचे अंतर शहरापासून ७ कि.मी. आहे. ही जागा उपनगरातील ऊभरत्या बाजारपेठेमध्ये आहे. जिथे सघन वर्ग राहतो. परंतु या परिसरामध्ये एकही रुग्णालय वा दवाखाना किंवा मेडिकल स्टोअर नाही. ‘अश्विनी मेडिको’ या दुकानाच्या मालका पुढे असही विचार आहे की शहराच्या मध्यवर्ती भागामध्ये जागा खरेदी करावयाची, परंतु ही जागा फारच छोटी व फार महाग आहे.

‘अश्विनी मेडिको’ समोर असलेल्या या दोन्ही पर्यायांचे विपणनाच्या दृष्ट्या विश्लेषण करा.